

NAJBOLJE PRAKSE ZA SMANJENJE I POSTUPNO UKIDANJE JEDNOKRATNE PLASTIKE U EUROPI

#breakfreefromplastic

THE PLASTIC CRISIS IN HAND • WATCH OUR VIDEO AND TAKE

KATALOG NAJBOLJIH PRAKSI

za ambicioznu provedbu **DIREKTIVE O PLASTICI ZA JEDNOKRATNU UPORABU**

Oceani su „modra pluća“ naše Planete, a proizvode polovicu kisika koji udišemo. Oni upijaju više emisija stakleničkih plinova nego šume. Oceanove tople i hladne struje pomažu regulirati Zemljinu klimu i osiguravaju da naša Planeta ostane pogodna za život. Ocean nam omogućuje kišu, hranu i radna mjesta. Ključan je za naše preživljavanje i opstanak života na Zemlji.

Zahvaljujemo NVO-ima iz cijele Europe na njihovom neprocjenjivom doprinosu pri prikupljanju učinkovitih najboljih praksi za smanjenje i postupno ukidanje jednokratne plastike te na njihovo posvećenosti radu na ostvarivanju kružnog gospodarstva i svijeta bez onečišćenja plastikom.

Seas At Risk najveća je krovna organizacija NVO-ova za očuvanje mora u Europi. Ona promiče ambiciozne politike na europskoj i međunarodnoj razini. Cilj organizacije Seas At Risk je omogućiti da mora i oceani bujaju životom, da su raznoliki, klimatski otporni te da nisu ugroženi ljudskim pritiscima. Organizacija Seas At Risk članica je pokreta Break Free From Plastic.

<https://seas-at-risk.org/>

#breakfreefromplastic

Break Free From Plastic globalni je pokret koji nastoji osmisлити будућност bez onečišćenja plastikom. Otkad je pokrenut u rujnu 2016., pokretu se pridružilo 1500 organizacija diljem svijeta da bi zahtjevale značajno smanjenje uporabe jednokratne plastike i poticale dugoročna rješenja za krizu onečišćenja plastikom. Zajedničke vrijednosti poput zaštite okoliša i društvene pravde ovim su organizacijama vodilja pri radu u zajednici te predstavljaju njihovu globalnu i jedinstvenu viziju.

<https://www.breakfreefromplastic.org>

Seas At Risk zahvaljuje EU-u na finansijskoj potpori. Sadržaj ovog kataloga isključiva je odgovornost organizacije Seas At Risk. On ne odražava stajališta finansiera.

Twitter: @SeasAtRisk

Internetska stranica: <https://seas-at-risk.org/>

Datum izdavanja: prosinac 2022

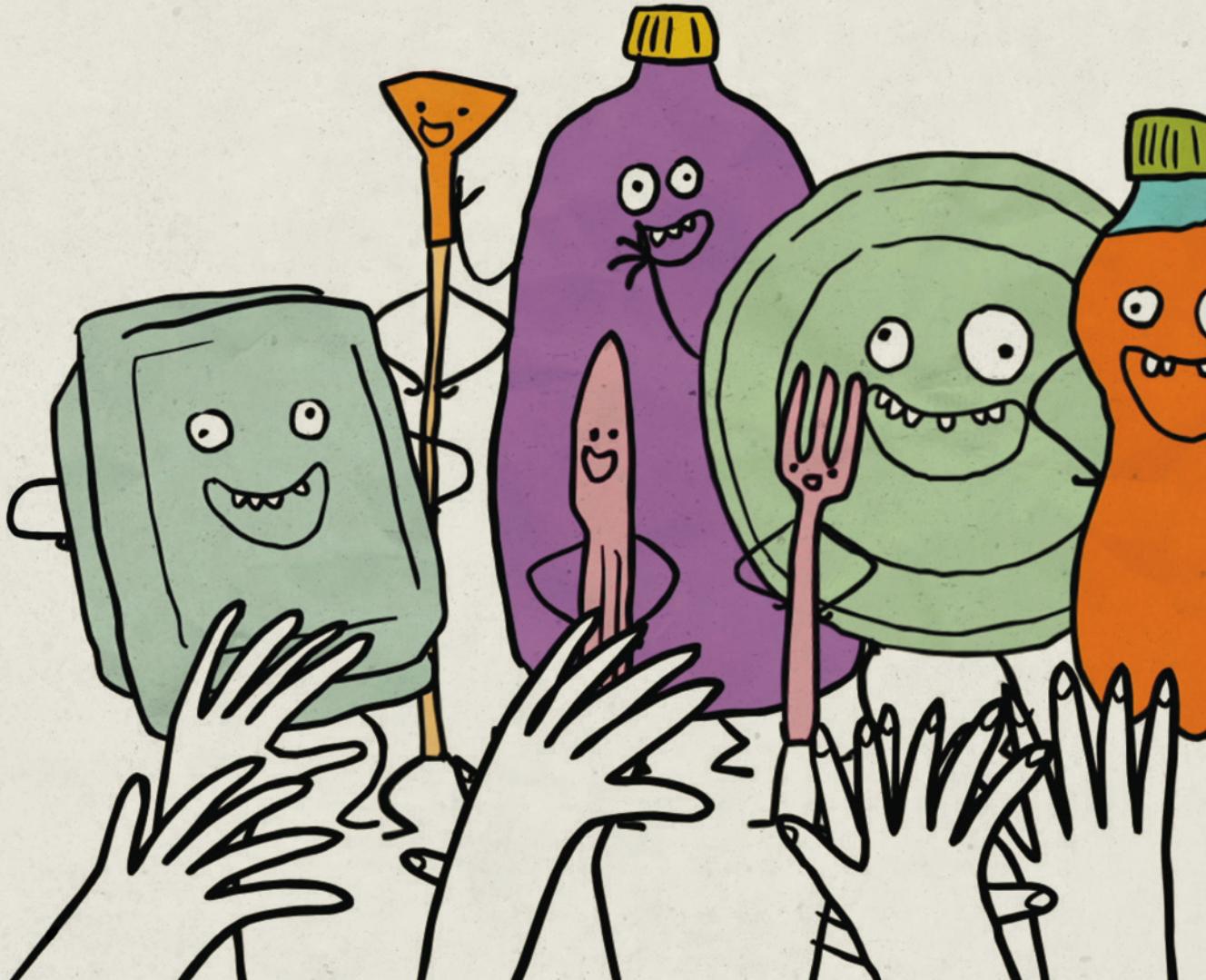
Prevoditeljica: Lora Rajić

Urednica: Frédérique Mongodin, viša službenica za politiku morskog otpada Seas At Risk

Ilustracije: Wit and Wisdom

UVOD

Tijekom proteklih desetljeća, onečišćenje plastikom postalo je velika prijetnja okolišu i životu u podmorju. Ovaj problem postaje rastući uzrok zabrinutosti među građanima i tijelima javnih vlasti cijelog svijeta. Zastrahujućih 8 tona plastičnog otpada ulazi u oceane svake godine, a prema procjenama zbog gutanja plastike ugiba milijun morskih ptica i 100.000 morskih sisavaca diljem svijeta. Onečišćenje plastikom u oceanu kontaminira vodu i stoljećima ugrožava morske ekosustave prije nego što se plastika konačno razgradi.

Ocean se ne može očistiti od plastike. Jedina mogućnost su sustavne promjene koje se suočavaju s problemom onečišćenja plastikom na izvoru.

Prema studiji organizacije Seas At Risk iz 2017., „Jednokratna plastika i morski okoliš“, morski otpad pronađen na europskim plažama koji najviše onečišćuje čine predmeti napravljeni od jednokratne plastike te odbačena ribarska oprema. Budući da je globalna proizvodnja plastike u naglom porastu, usvajanje učinkovitih rješenja koja sprječavaju da plastika onečišćuje okoliš postalo je ključno.

Europska unija predvodnica je u borbi protiv onečišćenja plastikom zahvaljujući svojoj Strategiji za plastiku te usvajanju „Direktive o smanjenju utjecaja određenih plastičnih proizvoda na okoliš“, poznate kao Direktiva o jednokratnoj plastici. Ovaj zakonodavni okvir usvojen u srpnju 2019. nastoji smanjiti onečišćenje mora plastikom za 70 % i usmjeren je na deset predmeta koji su najveći zagađivači u EU-u. Ona zabranjuje niz jednokratnih plastičnih proizvoda kao što su plastični tanjuri, polistirenski spremnici za hranu i piće, plastične slamke i pribor. Direktiva također zahtijeva da Zemlje članice: ostvare ambiciozne ciljeve smanjenja potrošnje za druge predmete kao što su čaše i spremnici

za hranu; primijene proširenu odgovornost proizvođača na spremnike za hranu i piće, duhanske proizvode i omote; te postignu stopu prikupljanja od 90 % za jednokratne plastične boce.

Svrha ove publikacije je podržati ambiciozno provođenje Direktive o jednokratnoj plastici te potaknuti nacionalna i lokalna tijela javne vlasti, tvrtke i aktere civilnog društva na smanjenje jednokratne plastike. Ovaj katalog uključuje 160 inovativnih najboljih praksi koje su već uvedene i koje su se pokazale uspješnima, a koje se mogu jednostavno primijeniti na drugim geografskim područjima te u širem opsegu. Najbolje prakse prikupljene su iz 27 zemalja zahvaljujući značajnom doprinosu članova i partnerskih organizacija diljem, ali i izvan mreže Seas At Risk i pokreta Break Free From Plastic.

SADRŽAJ

10	AUSTRIJA	
	Višekratna ambalaža i boce	24
	Ekološka oznaka za zelene događaje	
	Punjive boce za mlijeko	
	100 % klimatski neutralne limunade	
11	Programi višekratnih šalica za kavu	
	Višekratne kutije za dostavu hrane Skoonu	
	Nacionalni akcijski plan u tri točke	
12	BELGIJA	
	Briselski zero waste izazov	
	Ecopoon jestivo posuđe	
	Višekratni spremnici za hranu Tiffin	
13	Godišnja akcija čišćenja opušaka	
	Subvencije za platnene pelene	
	Najam platnenih pelena i obuka	
14	BUGARSKA	
	Platnene vrećice koje spašavaju ocean	
	Projekt RedMarLitter	
	Poboljšanje gospodarenja otpadom u Burgasu na obali Crnog mora	
15	CIPAR	
	Biorazgradive pepeljare	
16	DANSKA	
	#DanskaBezOpusaka	
	Višekratna festivalska čaša	
	Supermarket bez ambalaže LØS	
	Višekratna šalica Tivoli	
	Aalborg bez plastičnih boca za vodu	
	Višekratne kašete za ribu	
18	ESTONIJA	
	Šivanje maski u zajednici	
	Akcija čišćenja opušaka cigareta	
	Kampanja osvještavanja o održivoj kupovini	
	Javni događaji bez plastike	
	Program višekratnih čaša općine Harku	
	Nacionalni sustav povratne naknade	
	Nojam i pranje višekratnih čaša	
19	Organizacija održivih događaja	
	Inicijative 'ponesi svoje'	
	Povratna ambalaža BEPCO	
	Kupovina bez ambalaže Ilma pood	
	Internetske trgovine bez ambalaže	
20	FINSKA	
	Povratna ambalaža RePack	
22	FRANCUSKA	
	Nacionalni zakoni protiv otpada	
	#NoPlasticChallenge	
23	Pariz bez plastike	
	Trgovine tobom u rinfuzi Réseau Vrac	
	Drastic on Plastic charter	
	Višekratne čaše Ecocup	
	Milubo reusable containers	
	Rješenja za ponovnu uporabu ambalaže Uzaje	
	Spremnici za hranu za van Reconcil	24
	Restorani zero waste tvrtke	
	Prodaja u rinfuzi Jean Bouteille	
	Prodaja u rinfuzi Drive tout nu bulk sales	
	Prodaja u rinfuzi Vrac'n Roll	
25	Program Loop tvrtke Terracycle's	
	Mreža višekratnih spremnika tvrtke Pyxo	
26	Poveljom do rijeka bez plastike	
	Lociranje ponude proizvoda bez plastike u Lyonu	
	Sustav povratne naknade Dabba za održiviju	
	dostavu hrane	
27	Plan sprječavanja plastike u Kneževini Monako	
	Praizvodi za osobnu higijenu bez plastične	
	ambalaže Juliette	
28	Auum	
	Održivi pribor za surfanje tvrtke Nomads	
	Ocean Care	
	Sustav povratne naknade u sektoru hrane za van	
29	Sustavi za poboljšanje kvalitete vode tvrtke Talassa	
30	GRČKA	
	Projekt Clean Up the Med	
	Program škola Sea4All	
	Alonissos bez plastičnih vrećica	
	Kampanja Povratak vodi iz slavine	
	LIFE DEBAG protiv plastičnih vrećica	
31	Edukacija o sprječavanju otpata	
	Mreža "In my cup"	
	Slamke od pšenice Staramaki	
	Inicijativa „Posvoji plažu“ za čišćenje i zaštitu	
	plaža od plastičnog otpada	
32	HRVATSKA	
	Događaji čišćenja morskog otpada	
	Gradovi u borbi s onečišćenjem jednokratnom plastikom	
33	Za hrvatske otoke bez plastike	
	Zlarin otok bez plastike	
34	IRSKA	
	Nacionalni plan gospodarenja otpadom	
	Pristožba za kavu s mlijekom	
	Kampanja Conscious Cup	
35	Tjedan bez plastike	
38	ITALIJA	
	Regionalni izazov bez plastike	
41	Općinske vodene kućice	
	Priručnik za općine	
	Inicijativa Terna bez plastike	
42	"Plastop" za škole bez plastičnih boca	
	Zračne luke bez plastike	
43	Kampanja BEach CLEAN	
	Zabrana pušenja na plaži Bibione	
	Višekratni školski spremnici za užinu	
44	Projekt Pelagos bez plastike	
	Inicijative zelenog općinskog poreza	
46	Subvencije za višekratne pelene	
	Sustav pelena zatvorenom krugu Lavanda	
	Promoviranje kupovine bez plastike	
47	Općine protiv opušaka cigareta	

49	LATVIA Kampanja "Pazi da ne smetiš"	Višekratne čaše Lisboa Limpa Smanjivanje pretjeranog ambalažiranja u plastiku
50	LITVA Općinski događaji bez plastike Nacionalni sustav povratne naknade CupCup za održivije festivale	72 Lisabon je uveo zabranu plastične ambalaže hrane za van Inicijativa „Pakt protiv plastike“ za kružno gospodarstvo Pješačenje za opušćima (A Caminada das Beatas)
52	LUKSEMBURG Nacionalna zero waste strategija Manifest o nultoj stopi jednokratne plastike Spremnici za hranu ECOBOX	74 RUMUNJSKA Nacionalni program povratne naknade Prva zero waste poslovna zgrada Zero waste restoran CUIB Trgovine bez ambalaže Domaće robe marke pelena
54	MAĐARSKA Utrke za čišćenje rijeke Sustavi Recup i Cupler Najam višekratnih pelena	77 SLOVENIJA Samoposlužno punjenje bez plastike Platforma "Manje je više" Subvencije za perive pelene
56	NIZOZEMSKA Povratne naknade za plastične boce Program Mission Reuse Borba tvrtke Retulp protiv jednokratnih plastičnih Kolektiv protiv onečišćenja plastičnim opušćima	78 UJEDINJENO KRALJEVSTVO Normaliziranje ponovnog punjenja i višekratne uporabe Višekratne čaše CupClub
59	NJEMAČKA Nepušačke plaže Mobilno pranje posuđa Spülbar Oznaka smještaja bez plastike Regionalna pravila za šalice za višekratnu uporabu Spremnici za hranu za van REBOWL Spremnici za hranu za van VYTAL	79 Hrana za van bez plastike Daddadrop Višekratne čaše Sveučilišta u Brightonu Prvo selo bez plastike u Walesu Suradnja za višekratne pelene u sjevernom Walesu
60	Oznaka za kupnju bez ambalaže Nacionalni sustav dijeljenja RECUP Sustav povrata i ponovne uporabe Cup for Cup Višekratne čaše za kavu Freiburgcup Općinska zelena nabava Kampanja Packbuddy BYO	80 ČEŠKA REPUBLIKA Sustav tvrtke Miwa za kupnju bez stvaranja otpada
61	Općinski sustavi povratne naknade Pilot-projekt Baltic Sea Ashtray Plaže bez vatrrometa	82 ŠPANJOLSKA Balearske zabrane jednokratne plastike Festival San Fermín bez plastike Pilot-projekti plaže Zero Beach Zelena mreža Comerç Verd
62	Njemački okrugli stol o morskom otpadu Sustav naknade za višekratne čaše u Hannoveru Njemačka baza podataka o subvencijama za platnene pelene Ponovnim punjenjem protiv jednokratne plastike u ugostiteljstvu	83 Katalonska kampanja vlažnih maramica Barcelonina zero waste strategija Kanarska strategija za plastiku Punjive boce lokalne jabukovače ÁRBOL – recikliranje pisaćeg pribora
65	NORVEŠKA Održivija javna nabava	84 Višekratno rješenje za ugostiteljstvo
66	POLJSKA Zero waste trgovine #PonesiSvojuŠalicu Poljski Boomerang Bags	86 ŠVEDSKA Naknade i porezi na plastične vrećice Poticanje donošenja vlastitih šalica za kavu Održiva nabava u zdravstvenom sustavu Jednokratni tanjuri Leafymade Ponesi svoje i zero waste Stockholm
67	Kampanja za pelene HelloWielo Kampanja „Wrzucam. Nie wyrzucam!“ Održivija kozmetika i sredstva za pranje	89 ŠVICARSKA Spremnici za hranu za van reCIRCLE Sustav povratne naknade za staklenu ambalažu
68	Kupnja u rinfuzu bez ambalaže Gdansk bez plastike Poljski paket protiv plastike	90 MEĐUNARODNE NAJBOLJE PRAKSE Spremnici za hranu za van reCIRCLE Normaliziranje ponovnog punjenja i višekratne uporabe Restorani koji ne onečišćuju ocean Trgovine bez ambalaže
70	PORTUGAL Kampanja "Há mar e mar" Trgovine na rinfuzu Maria Granel Festivali za održivo djelovanje	91 Ponesi svoje u supermarketima Carrefour Čišćenje plaza u programu Ocean Initiatives Litterati – globalna aplikacija za otpad Vodič za gradove bez plastičnih boca
71	Zračne luke bez plastike	92 Zabranu plastičnih vrećica vodič za lokalne vlasti Zabranu plastičnih vrećica vodič za trgovce

PLAY

AUSTRIJA

„U suradnji s Greenpeace Austrija, najveća austrijska mlijekarska tvrtka Berglandmilch predstavila je u veljači 2020. punjivu staklenu bocu za mlijeko od jedne litre s ciljem smanjenja ambalažnog otpada.“

Višekratna ambalaža i boce

Smanjenje potrošnje - Tvrte

Erhard Meindl, partner Unimarkta, prva je maloprodajna tvrtka u Gornjoj Austriji koja je zamijenila plastičnu ambalažu višekratnim spremnikom ecoBOX. Ovaj praktičan i održiv sustav povrata omogućuje tvrtki da smanji svoj plastični otpad za oko 70 %.

U vinskoj regiji Štajerskoj, uporaba punjivih vinskih boca „Steiermarkflasche“ štedi do 96 % energije potrebne za proizvodnju jednokratnih vinskih boca, navode osnivači projekta.

Istovremeno je federalna država Gradišće u školama uvela lokalni sustav povratne naknade za male plastične boce. Zahvaljujući ovoj inicijativi, godišnje se za reciklažu prikupi više od 40.000 boca.

Ekološka oznaka za zelene događaje

Smanjenje potrošnje - Tijela javne vlasti

Austrija je uvela ekološku oznaku za „Zelene događaje“, a dodjeljuje se onima koji ispune određene kriterije i dokažu svoju usklađenost s njima. Osnovni fokus je na mobilnosti, lokaciji i zbrinjavanju otpada, no promovira se i višekratna plastika.

Jedan od kriterija za certificiranje je uporaba višekratnog posuđa i šalica te posluživanje pića iz višekratnih boca ili većih višekratnih spremnika. Prema vladinom programu za razdoblje 2020. – 2024., politički cilj je pretvoriti većinu sportskih i kulturnih događaja u zelene događaje.

Glavne prednosti zelenih događaja su poboljšanje kvalitete i imidža događaja, ušteda resursa i troškova te podizanje svijesti o održivosti.

U zapadnoj Austriji, velike općine poput općine Doren organiziraju isključivo zelene događaje. U gradovima kao što su Salzburg i Beč uvedeni su lokalni zakoni koji jamče smanjenje jednokratne plastike.

Punjive boce za mlijeko

Smanjenje potrošnje - Tvrte

U suradnji s Greenpeace Austrija, najveća austrijska mlijekarska tvrtka Berglandmilch predstavila je u veljači 2020. punjivu staklenu bocu za mlijeko od jedne litre s ciljem smanjenja ambalažnog otpada.

Kupci plaćaju naknadu u iznosu od 0,22 centa po boci te je dobivaju natrag prilikom povrata boca. Umjesto da su kupci ovu promjenu doživjeli kao nepraktičnu, zapravo je već rezultirala povećanjem prodaje.

Berglandmilch je uložio oko 8 milijuna eura za transformaciju svojih postrojenja za pakiranje u Aschbachu u Donjoj Austriji te u Wörglu u Tirolu, a predstavili su i dodatni pogon za punjenje boca, postrojenje za pranje i skladišta za staklene boce.

U 2020. je planirano uvođenje i drugih višekratnih proizvoda kao što su višekratna boca od pola litre, mlijeko s manje masti u višekratnoj boci te jogurt u višekratnoj čaši. Berglandmilch za svoje trgovinske partnere REWE i Spar puni iste povratne staklene boce organskim mlijekom, pored vlastitog Schärdinger Berghof Milch i Tirol Milch. Višekratne boce za mlijeko mogu se vratiti putem uređaja za povrat naknade kod trgovinskih partnera diljem Austrije.

100 % klimatski neutralne limunade

Smanjenje potrošnje - Tvrte

Proizvođač napitaka Egger predstavio je novu limunadu „LIMÖ“. Radlberger LIMÖ prodavat će se isključivo u modernim povratnim staklenim bocama od jedne litre, a prijašnja PET ambalaža od 1,5 litre povući će se iz prodaje. Kao posljedicu prelaska na povratne staklene boce, limunade Radlberger sada su 100 % klimatski neutralne.

Staklene boce mogu se nabaviti u održivom sanduku za šest boca s praktičnom drškom za nošenje u sredini. Budući da nisu vidljivo brendirani, sanduci se mogu upotrebljavati i za druge robne marke.

Programi višekratnih šalica za kavu

Smanjenje potrošnje - Tvrte

Cup Solutions je tvrtka koja nudi sveobuhvatna rješenja najma i pranja šalica za austrijske događaje i sustave ponovne uporabe. Tvrta pohranjuje više od dva milijuna šalica koje se mogu iznajmiti, a većinom su napravljene od stiren-akrilonitrilne smole (SAN). Zahvaljujući ponudi šalica za alkoholne i bezalkoholne napitke u različitim veličinama, klijenti tvrtke Cup Solutions uključuju vodeće ustanove zabavne industrije te organizatore događaja u Austriji.

Inicijativa Mycoffeeecup, suradnja između tvrtke Cup Solutions i Grada Beča, pruža rješenje višekratne šalice za prodajna mjesta u kojima se poslužuje kava za van. Cilj je uštedjeti 84 milijuna jednokratnih spremnika za napitke koji se godišnje upotrijebi u Beču.

Slične lokalne inicijative su primjerice BackCup i K2go. Neka prodajna mjesta nude mali popust (prosječno 0,20 eura) na kavu naručenu s povratnim šalicama.

Sva ta rješenja imaju isti cilj: smanjiti ogroman otpad koji stvaraju jednokratne šalice za kavu. Srećom, ovaj pokret raste, jer u Austriji godišnja potrošnja kave iznosi 6,65 kg po osobi, što je stavljeno na sedmo mjesto u svijetu.

Višekratne kutije za dostavu hrane Skoonu

Smanjenje potrošnje - Tvrte

U Beču postoji i višekratno rješenje za usluge dostave hrane. Kada kupci naručuju dostavu hrane iz restorana koji je partner tvrtke Skoonu, hrana se dostavlja u održivom, višekratnom posuđu, umjesto u jednokratnoj ambalaži, što je savršen način za smanjiti tone plastičnog otpada koje su posljedica povećane potražnje za dostavom hrane.

Tvrta planira ostvariti uštedu od 1700 tona plastičnog otpada godišnje, što je jednako kao 485 prosječnih slonova težine 3,5 tone, navedeno je na internetskoj stranici tvrtke.

Nacionalni akcijski plan u tri točke

Smanjenje potrošnje - Tijela javne vlasti

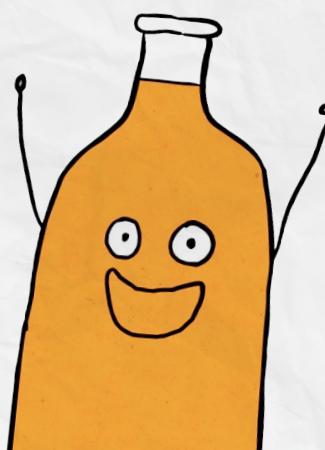
Austrijsko Ministarstvo za klimatske aktivnosti, okoliš, energetiku, mobilnost, inovacije i tehnologiju trenutačno priprema plan u 3 točke koji će se uvesti 2021. i koji uključuje:

Obavezne kvote za udio punjivih spremnika za napitke koji se prodaju u maloprodaji. Kvota će porasti s 25 % u 2023. na 40 % u 2024., s ciljem postizanja 55 % u 2030.

Nacionalni sustav povratne naknade za plastične boce i limenke.

Obročnu naplatu poreza za proizvođače koji upotrebljavaju plastičnu ambalažu, s nižim porezima za ambalažu koju je lakše reciklirati.

Sve točke još uvijek su predmet rasprave između dviju vodećih stranaka te još uvijek nije donesena konačna politička odluka. Prva točka bit će obrađena u budućoj izmjeni Zakona o zbrinjavanju otpada, druga se uvodi u obliku ovlaštenja za donošenje lokalnih zakona, a treća će se regulirati u sklopu proračuna.

BELGIJA

„Sve više belgijskih gradova subvencijama potiče roditelje na investiranje u perive pelene.“

Briselski zero waste izazov

Podizanje svijesti - Tijela javne vlasti

Briselska regija

Europska prijestolnica i njezino Ministarstvo okoliša Bruxelles Environnement već su neko vrijeme uključeni u Zero waste strategiju te su pokrenuli različite inspirativne inicijative, uključujući:

- mjesечni newsletter o zero waste pokretu;
- Facebook stranicu i agendu za promociju zero waste događaja;
- internetski izvor koji prikazuje projekte najboljih praksi; te
- organizaciju općinskih zero waste izazova u 2019. i 2020., pri čemu je u prvom sudjelovalo 50, a u drugom 200 obitelji te su ostvarena impresivna postignuća.

Zero waste izazov sastoji se od osam mjeseci (veljača – listopad) personalizirane poduke i podrške obiteljima u smanjenju njihovog otpada. Obitelji se obvezuju prisustvovati na najmanje trima praktičnim radionicama/ posjetima. Svaka dva tjedna, sudionici dobivaju jedan od ukupno 13 izazova, od kojih je nekoliko usmjereno na zamjene za jednokratnu ambalažu i proizvode, kao što su npr. izazov prodaje u rinfuzi, izazov zero waste piknika i izazov s pićima.

Sudionici u prvom gradskom Zero waste izazovu u 2019. smanjili su svoj otpad za 30 % u godinu dana, odnosno s početnih 61 kg godišnje na 43 kg godišnje, što je 75 % manje otpada nego kod prosječnog stanovnika Bruxellesa. Projekt također služi podizanju svijesti o onečišćenju jednokratnom plastikom i dostupnim zamjenama.

Ecopoon jestivo posuđe

Smanjenje potrošnje - Tvrte

Liège

Iako je preferirani razvoj događaja potpuni prestanak uporabe jednokratne plastike, inovativni jednokratni materijali također mogu biti dio rješenja u posebnim okolnostima kao što je slučaj kod bolnica, avioputnika ili tvrtki za catering.

Ecopoon je belgijski MSP koji je razvio inovativan materijal za posuđe koji je istovremeno jestiv i biorazgradiv. Žlice i žličice prodaju se u paketima za profesionalce i široj javnosti te postaju dio iskustva konzumacije hrane.

Višekratni spremnici za hranu Tiffin

Smanjenje potrošnje - Tvrte

Tiffin je višekratna i punjiva posuda za užinu od nehrđajućeg čelika koja se prodaje putem interneta u različitim veličinama i formatima, a namijenjena je široj javnosti, restoranima i ugostiteljima.

Tvrta također razvila program partnerstva s restoranima koji kupcima omogućuje popust na dostavu obroka. Ova je usluga uglavnom dostupna u Bruxellesu, ali i u nekim gradovima u Valoniji i Flandriji.

Godišnja akcija čišćenja opušaka

Podizanje svijesti - NVO-ovi

Bruxelles

U zadnje četiri godine, tri općine na području Bruxellesa (Saint-Gilles, Grad Bruxelles i Etterbeek) pokrenule su partnerstvo s građanskim pokretom #LeoNotHappy, nazvanim u čast američkog glumca Leonarda Di Capria, kako bi očistili ulice Bruxellesa od opušaka cigareta.

Pokret je u travnju 2016. osnovao 26-godišnji student koji je htio iskoristiti moć društvenih mreža za pokretanje pozitivnih promjena. U 2017. su volonteri skupili 120.000 opušaka u samo tri sata, u 2018. su ih skupili 270.000, a u 2019. je 500 volontera skupilo 500.000 opušaka i pušaćima podijelilo besplatne pepeljare. Događaj je otkazan u 2020. zbog pandemije Covid-19, a sljedeće bi se izdanje trebalo ponoviti na proljeće 2021.

Pokret je prerastao u NVO s više od 32.000 pratitelja na Facebooku. Plan im je ući u partnerstvo sa što više tijela javne vlasti kako bi podigli svijest javnosti o problemu onečišćenja opušcima, s obzirom na to da svaki zagađuje više od 500 litara vode.

Subvencije za platnene pelene

Smanjenje potrošnje - Tijela javne vlasti

Sve više belgijskih gradova subvencijama potiče roditelje na investiranje u perive pelene. Uporaba perivih pelena neće samo omogućiti uštedu za obitelji, nego i značajno smanjiti otpad koji stvaraju jednokratne pelene.

NVO Ecoconso, koji promiče održivu potrošnju, objavio je članak na tu temu u veljači 2020. koji je ustanovio da u Briselskoj regiji i Valoniji takve subvencije nudi 28 općina. U Flandriji deseci općina također nude subvencije.

Tamo gdje se nude subvencije, obitelji obično mogu ostvariti korist od najviše 125 eura mjesечно, dok u nekim općinama, kao što je Herstal u Valoniji, stanovnici mogu tražiti povrat u iznosu od 50 % iznosa potrošenog na perive pelene, i to do 250 eura po djetetu. U Gantu stanovnici mogu dobiti subvenciju za pranje perivih pelena u trajanju od 4 tjedna, u vrijednosti do 85 eura po djetetu.

Najam platnenih pelena i obuka

Smanjenje potrošnje - Tvrte

Posljednjih su se godina u Belgiji razvile brojne pojedinačne tvrtke specijalizirane za proizvodnju i prodaju višekratnih, perivih pelena.

Primjeri ovog trenda su tvrtka La Renarde u općini Thuin, koja također nudi uslugu najma kojom obitelji mogu isprobati pelene za novorođenčad na mjesec dana; ili tvrtka La Petite Marmite u gradu Namuru koja novim roditeljima također nudi poduku o perivim pelenama.

Ove trgovine posluju internetski i njihove platforme često uključuju blog posvećen zero waste ili održivim inicijativama. Cijeli popis trgovina koje prodaju višekratne pelene u Bruxellesu i Valoniji možete pronaći ovdje.

BUGARSKA

Platnene vrećice koje spašavaju ocean

Podizanje svijesti - NVO-ovi

Sofija

U razdoblju 2012. – 2015. i ponovno u 2018., sofijačka podružnica nevladine organizacije Surfrider Foundation Europe organizirala je izložbu platnenih vrećica (primjer izdanja iz 2015. možete pronaći [ovdje](#)) kako bi pomoći umjetnosti i lokalne suradnje podigli svijest o onečišćenju koje stvaraju jednokratne plastične vrećice.

Volonteri su pozvali lokalne dizajnere da kreiraju platnene vrećice i ukrase ih porukama Surfridera, posebno osuđujući štetu koju plastične vrećice ostavljaju na podmorju i ekosustavima. Otkad se izložba organizira, svake se godine stotinu višekratnih platnenih vrećica oslika crtežima s motivom oceana.

Projekt RedMarLitter

Podizanje svijesti - Škole i sveučilišta - Tijela javne vlasti

Projekt „Inovativne tehnike i metode smanjenja morskog otpada u obalnim područjima Crnog mora“ pokrenut je u sklopu zajedničkog operativnog programa „Crnomorski bazen 2014. – 2020.“.

Njegov je cilj značajno smanjiti onečišćenje u Crnom moru praćenjem i analizom glavnih tokova otpada te provesti pilot-aktivnosti kako bi se određena područja očistila od morskog otpada. Projekt ima tri glavna cilja: analizirati otpad na nekoliko specifičnih reprezentativnih područja, pratiti glavne tokove onečišćenja i očistiti otpad koristeći se inovativnim metodama na određenoj demonstrativnoj pilot-lokaciji.

Na ciljanim područjima provedena je studija kojom su utvrđene različite vrste otpada pronađene na plažama od 2017. do 2019., s naglaskom na tome da se velika većina otpada sastojala od umjetnog polimernog materijala (između 60 i 65 %). Tijekom praćenja projekta 2019./2020., utvrđeno je da je 91 % otpada pronađenog na plažama napravljen od polimernog materijala.

Prikupljeni podaci pohranjeni su u zajedničku bazu podataka koja sadrži informacije o tokovima vode i plutajućem otpadu u zemljama sudionicama projekta. U izvještaju je objavljen niz smjernica za održivo upravljanje morskim otpadom, koje uključuju:

- Uporabu mehanizama zadržavanja vode radi regulacije odlaganja otpada na plažama
- Sudjelovanje u kampanjama čišćenja
- Smanjenje uporabe jednokratne plastike

Poboljšanje gospodarenja otpadom u Burgasu na obali Crnog mora

Smanjenje potrošnje - Tijela javne vlasti

Burgas je četvrti najveći grad u Bugarskoj smješten na obali Crnog mora. Grad aktivno traži i uvodi inovativna i komplementarna rješenja za gospodarenje otpadom.

U okviru [deklaracije kružnih gradova](#), Općina Burgas izgradila je infrastrukturu za sprječavanje bacanja reciklabilnog otpada, uključujući:

- centre za odvojeno prikupljanje otpada
- postrojenje za odvajanje otpada
- kompostanu za odvojeno prikupljen biljni otpad
- izgradnju postrojenja za recikliranje otpada.

Ekološki park izgrađen je na području regionalnog odlagališta otpada za ekološki odgovorno prikupljanje otpada i pohranu određenih tokova otpada, uključujući one opasne.

Plan ograničavanja jednokratnih plastičnih proizvoda u upravnim zgradama i prostorijama Mjesnog odbora i Mjesne samouprave Burgasa odobren je s ciljem suočavanja s problemom onečišćenja plastikom.

Općina Burgas je, kao turističko središte Crnog mora, pokrenula inicijativu za izradu standarda „plave oznake“ koji će se dodjeljivati restoranima, tvrtkama u industriji zabave i drugim tvrtkama kao znak kvalitete. Da bi tvrtka dobila „plavu oznaku“, ne smije upotrebljavati ili gostima nuditi jednokratne plastične proizvode (boce, slamke, čaše i pribor). Tvrtke kojima je dodijeljen standard „plave oznake“ oglašavaju se na gradskom turističkom portalu [Ivi u Burgas](#).

<https://circularcitiesdeclaration.eu/cities/burgas>

CIPAR

Biorazgradive pepeljare

Podizanje svijesti - Tijela javne vlasti

Larnaka

Na ljetu 2017., stožaste, biorazgradive pepeljare stavljenе su na deset najpopularnijih plaža Larnake kao alternativa bacanju opušaka u pjesak. Uz njih su postavljene čelične kante za smeće s podrobnim uputama o tome kako ih upotrebljavati.

Na kraju sezone prebrojani su prikupljeni opušci: tijekom ljeta je u predviđene kante odloženo sveukupno 84.300 opušaka težine ukupno 42,15 kg.

„Na kraju sezone prebrojani su prikupljeni opušci: tijekom ljeta je u predviđene kante odloženo sveukupno 84.300 opušaka težine ukupno 42,15 kg.”

DANSKA

#DanskaBezOpušaka

Podizanje svijesti - Tijela javne vlasti

U srpnju 2020., dansko Ministarstvo zaštite okoliša pokrenulo je kampanju kojom je prikazan problem opušaka cigareta bačenih u prirodu.

Instalacija 30 uvećanih drvenih opušaka cigareta postavljena je na plaži Amager u Kopenhagenu, a kasnije je preseljena na druge popularne plaže i prirodna područja diljem Danske.

Višekratna festivalska čaša

Smanjenje potrošnje - Tvrte

U 2019. je pivovara Tuborg u suradnji s proizvođačem plastike KIFA Plast, četirima najvećim danskim glazbenim festivalima i nevladinom organizacijom Plastic Change uspješno uspostavila sustav ponovne uporabe za posluživanje piva na danskim festivalima.

Novi sustav uključuje višekratne plastične čaše koje kupci vraćaju nakon uporabe. Čaše se zatim peru na licu mesta, u posebno dizajniranoj, mobilnoj perilici posuđa koja može oprati 9000 čaša u sat vremena, prije nego što se ponovno puštaju u uporabu.

Kada reciklirane plastične čaše dođu do kraja svojeg životnog vijeka, one se vraćaju dobavljaču koji osigurava recikliranje materijala.

Supermarket bez ambalaže LØS

Smanjenje potrošnje - Tvrte

2016. je francusko-danski bivši upravitelj izvoza Frederic Hamburger obilježio povijest otvaranjem LØS marketa, prvog danskog supermarketa bez ambalaže.

Tamo se prodaju proizvodi bez jednokratne plastike, stoga kupci moraju ponijeti vlastite spremnike, posuditi besplatne spremnike ili kupiti višekratne spremnike u trgovini. U LØS marketu postoji i koncept kupnje proizvoda za van, a trenutačno nastoji postati franšiza s brojnim nacionalnim prodajnim mjestima.

Višekratna šalica Tivoli

Smanjenje potrošnje - Tvrte

Kopenhagen

Zabavni park Vrtovi Tivoli već je 1998. pokrenuo sustav ponovne uporabe za održivo posluživanje pića.

Pića se poslužuju u višekratnim šalicama, a gosti plaćaju 5 današnjih kruna pologa. Nakon uporabe, gosti vraćaju šalice u posebne uređaje i dobivaju natrag svoj polog. Osoblje skuplja šalice, pere ih i vraća u kioske za ponovnu uporabu.

Park procjenjuje da će ova inicijativa sljedeće godine poštovati okoliš za oko 10 tona plastičnog otpada.

Aalborg bez plastičnih boca za vodu

Zabrane - Tijela javne vlasti

Aalborg

U rujnu 2020. općina Aalborg odlučila je postepeno ukinuti prodaju vode u bocama, dopuštajući općinskim zaposlenicima da upotrebljavaju isključivo vodu iz slavine.

Općina procjenjuje da će ova inicijativa svake godine smanjiti količinu plastičnih boca u okolišu u vrijednosti od oko 250.000 današnjih kruna.

Višekratne kašete za ribu

Smanjenje potrošnje - Tvrte

Danska tvrtka Pack and Sea od 2008. upravlja sustavom praćenja višekratnih kašeta za ribu. Ključ uspjeha i održivosti sustava praćenja je u suradnji deset današnjih luka, što je lukama omogućilo iznajmljivanje istih zelenih kašeta. Svaka kašeta opremljena je dvama RFID oznakama s bar kodovima i vizualnim brojem, što znači da se mogu jednostavno registrirati skeniranjem ili ručno.

Plovila mogu kupiti kašete u bilo kojoj danoj luci, a izvoznici koji kupuju ribu na aukcijama mogu ih vratiti u bilo kojoj danoj luci ili u jednom od brojnih postrojenja tvrtke Pack and Sea u Švedskoj, Njemačkoj, Nizozemskoj, Belgiji, Ujedinjenoj Kraljevini i Francuskoj.

ESTONIJA

„Općina Harku, koja broji nešto više od 15.000 stanovnika, napravila je vlastite višekratne čaše za uporabu na lokalnim događajima. Sustav povratne naknade osigurava da potrošači vraćaju čaše.“

Šivanje maski u zajednici

Podizanje svijesti - NVO

Dan građanske akcije Teeme ära, koji organizira estonski Fond za prirodu, održava se svakog proljeća. Izdanje u 2020. bilo je posvećeno prilagodbi na pandemiju Covid-19, što je dovelo do nacionalne kampanje šivanja maski u kućnoj radnosti koju su vodile lokalne zajednice.

Akcija čišćenja opušaka cigareta

Podizanje svijesti - Tijela javne vlasti

Na Svjetski dan čišćenja u Estoniji je organizirana akcija čišćenja s naglaskom na opuške cigareta. Kampanju su predvodili Grad Tallinn i Svjetski dan čišćenja, a glavni partneri bili su Luka Tallinn, tvrtke Tallink, Eckerö Line i Viking Line te Zračna luka Tallinn. Nekoliko poznatih osoba uključilo se u ulozi glasnogovornika, što je pojačalo komunikaciju sa širom javnošću.

Kampanja osvještavanja o održivoj kupovini

Podizanje svijesti - NVO-ovi

Things Foundation, kolaborativna internetska platforma koja svojim korisnicima omogućuje učenje o porijeklu, uporabi i recikliranju sintetičkih predmeta, provela je u rujnu 2020. kampanju podizanja svijesti kako bi skrenula pozornost na količinu ambalaže koju koristimo u svakodnevnići. Glavne inicijative za sudionike bile su planiranje kupnje, nošenje vlastite kutije i vreće, kupovanje u rinfuzi ili kupovanje robe s manjom količinom ambalaže.

Javni događaji bez plastike

Zabrane - Tijela javne vlasti

Tallinn

Tallin je uveo zabranu uporabe jednokratne plastične ambalaže na javnim događajima u cijelom gradu. Još uvjek postoje neke iznimke u slučaju plastike koja se može kompostirati dok traje razdoblje prelaska na zamjene bez plastike. Međutim, dugoročan je plan kretati se prema dopuštanju isključivo višekratnih i punjivih proizvoda na javnim događajima u gradu.

Program višekratnih čaša općine Harku

Smanjenje potrošnje - Tijela javne vlasti

Općina Harku, koja broji nešto više od 15.000 stanovnika, napravila je vlastite višekratne čaše za uporabu na lokalnim događajima. Sustav povratne naknade osigurava da potrošači vraćaju čaše.

Nacionalni sustav povratne naknade

Smanjenje potrošnje - Tvrtke

Tvrtka Eesti Pandipakend, osnovana 2005., upravlja nacionalnim sustavom povratne naknade za plastične i staklene boce za bezalkoholna pića, flaširanu vodu, pivo i metalne konzerve.

Stopa prikupljanja boca viša je od 80 %, a većina ih se reciklira. Postotak višekratnih boca proteklih je godina u padu (s oko 20 % na 12 %) zato što su proizvođači pića povećali uporabu boca koje su samo prikladne za recikliranje.

Eesti Pandipakend također pruža uslugu višekratnih čaša te najam tanjura i zdjela za događaje. Na zalihi imaju više od 250.000 čaša, što je dovoljno za velike događaje u Estoniji. Postoji i mogućnost pune usluge, koja uključuje sabirna mesta na samim događajima, te tradicionalne usluge najma i pranja.

Najam i pranje višekratnih čaša

Smanjenje potrošnje - Tvrtke

Topsiring, osnovan u 2014., bio je prvi sustav najma višekratnih čaša u Estoniji. Ova tvrtka nudi širok raspon višekratnih plastičnih čaša (od šalica za čaj do vinskih čaša), a u bliskoj budućnosti planira ponuditi višekratne tanjure, zdjele i pribor za jelo.

Circup je servis za pranje čaša namijenjen događajima koji posjetiteljima dopušta ispiranje njihovih višekratnih čaša na licu mjesta. Njihove jednostavne, prijenosne postaje za pranje upotrebljavaju male spremnike za vodu i rade bez struje, tj. samo na ručni pogon. Tvrtka Circup također razvija dodatnu funkciju koja upotrebljava UV-C svjetlo za dezinficiranje prostora za čišćenje.

Organizacija održivih događaja

Smanjenje potrošnje - Tvrte

Centar Tartu Nature House objavio je priručnik za organizatore zelenih događaja koji je dostupan na estonskom i ruskom jeziku. Oni vode i skupinu na Facebooku pod nazivom „Zeleni događaji“ koja služi razmjeni najboljih praksi na temu sprječavanja otpada te alternativa za proizvode i ambalažu od jednokratne plastike.

Acento je novoosnovana tvrtka koja nudi savjetovanje i praktično upravljanje za organizaciju događaja. Njihov je cilj povećati svijest o okolišu i smanjiti proizvodnju otpada na događajima. Veliki naglasak stavlja se na višekratni pribor za jelo i spremnike za hranu/piće. Osim savjetovanja za organizatore događaja, također rade na pružanju usluga savjetovanja lokalnim vlastima na temu upravljanja otpadom i sprječavanja otpada.

Inicijative 'ponesi svoje'

Smanjenje potrošnje - Tvrte

Kafići i lanci benzinskih postaja počeli su nuditi male popuste kada kupci donesu vlastite šalice za kavu.

Lanac supermarketata Rimi proveo je nekoliko kampanja koje potiču kupce da ponesu vlastiti spremnik. Njihov lanac također vodi skupinu na Facebooku naziva „Troši mudro“ u kojoj npr. pozivaju poznate osobe na sudjelovanje u različitim ekološki prihvatljivim akcijama kao što su 'ponesi svoje' i kupnja bez ambalaže.

I Rimi i lanac supermarketata Selver postavili su mrežaste vrećice na vidljiva mjesta u svojim trgovinama kao održivu zamjenu za tradicionalne plastične vrećice.

Lanac trgovina organskim proizvodima Biomarket, koji se može pronaći u tri najveća estonska grada, kupcima dopušta uporabu vlastitih spremnika prilikom kupnje suhih namirnica, nekih vrsta slatkiša i nekoliko proizvoda za čišćenje.

Povratna ambalaža BEPCO

Smanjenje potrošnje - Tvrte

Misija tvrtke BEPCO razviti je univerzalne i učinkovite sustave za prijenosnu transportnu ambalažu (engl. returnable transport packaging – RTP) koji se mogu upotrebjavati za dostavu proizvoda svih vrsta od proizvođača do maloprodaje.

RTP sustavi mijenjaju jednokratnu povratnu ambalažu koja ima negativan utjecaj na okoliš i gospodarstvo. Smanjenje otpada i mogućih naknada za odlaganje na odlagalištu omogućuje izravnu uštedu troškova i povećanje ukupne profitabilnosti. BEPCO također planira testirati povratnu primarnu ambalažu.

Kupovina bez ambalaže Ilma pood

Smanjenje potrošnje - Tvrte

Tallinn

Ilma pood bila je druga trgovina bez ambalaže otvorena u Estoniji i jedina je koja još uvijek posluje. Trgovina je otvorena u rujnu 2020. u Tallinnu te uključuje fizičku i internetsku trgovinu.

Internetske trgovine bez ambalaže

Smanjenje potrošnje - Tvrte

Estonija ima nekoliko internetskih trgovina koje nude zero waste alternative, a one uključuju trgovine Elamisekergus, Zero Waste, Slow, Rohepakend, Munt i Veepudel.

FINSKA

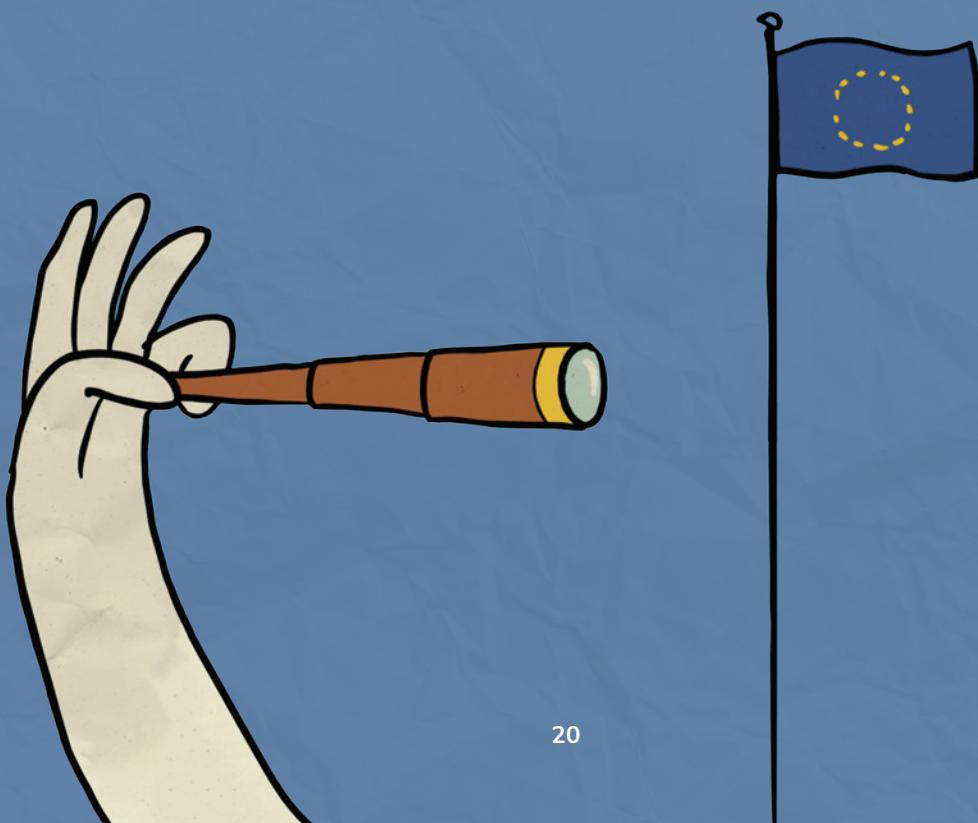
Povratna ambalaža RePack Smanjenje potrošnje - Tvrte

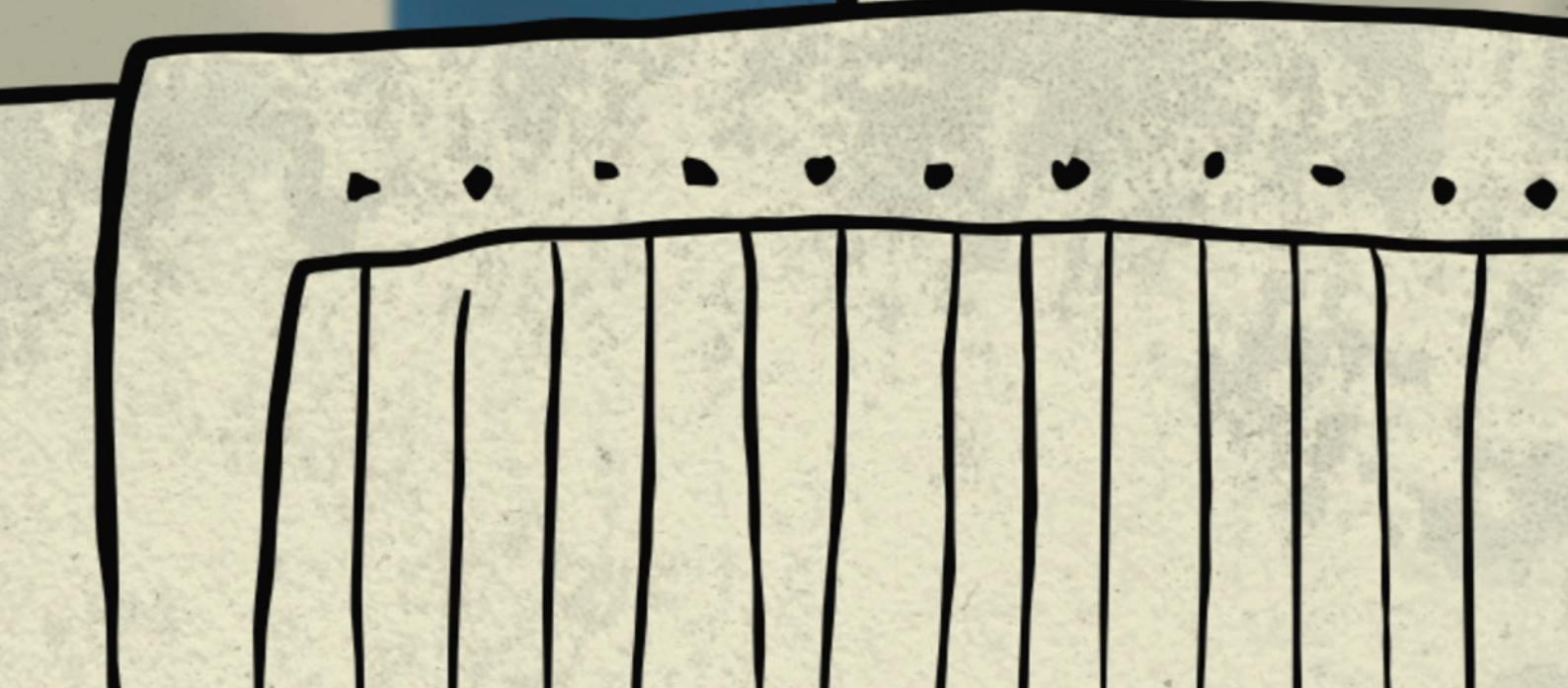
Višekratni i povratni paketi tvrtke RePack dostupni su u tri podesive veličine te su dizajnirani tako da se, kad su prazni, mogu sklopiti na veličinu pisma za vraćanje tvrtki RePack putem običnog poštanskog sandučića. RePack uzima vraćene pakete, provjerava ih i preraspodjeljuje ih za ponovnu uporabu. Paketi RePack dizajnirani su za rok trajanja od barem 20 ciklusa, radi čega se proizvode od izdržljivog, trajnog materijala koji se može u potpunosti reciklirati.

Naknada za RePack pokriva paket te globalni povrat praznog paketa, što vraćanje praznog paketa RePack čini besplatnim bilo gdje u svijetu. Ovu naknadu može pokriti maloprodajni partner ili kupac, ovisno o tome kako maloprodajni partner integrira RePack u svoj poslovni model.

Prema ocjeni tvrtke RePack, ovaj model smanjuje emisije CO₂ za do 80 % u usporedbi s dostavom u jednokratnoj ambalaži. Izravna stopa povrata je 75 % – neki korisnici odluče zadržati paket i sami ga ponovno upotrijebiti. Neki se paketi RePack vraćaju izravno tvrtkama kao povrat robe, a tvrtke ih zatim mogu ponovno upotrijebiti za nove dostave klijentima, čime nestaje potreba za dodatnim trošenjem jednokratne ambalaže.

„Prema ocjeni tvrtke RePack, ovaj model smanjuje emisije CO₂ za do 80 % u usporedbi s dostavom u jednokratnoj ambalaži. Izravna stopa povrata je 75 % – neki korisnici odluče zadržati paket i sami ga ponovno upotrijebiti. ”

FRANCUSKA

„Svakog proljeća, 200 volontera iz francuske nevladine organizacije *No Plastic In My Sea* poziva javnost na mobilizaciju na društvenim mrežama.“

Nacionalni zakoni protiv otpada

Zabrane - Tijela javne vlasti

Francuski zakon Loi Antigaspillage pour l'Economie Circulaire bio je predvodnik pri provođenju Direktive EU-a o plastici za jednokratnu uporabu te je predstavio niz ambicioznih inicijativa koje nadilaze minimalne zahtjeve direktive. Osnovni ciljevi zakona uključuju:

- zabranu sve jednokratne plastične ambalaže do 2040.;
- smanjenje plastičnih boca za 50 % do 2030
- povećanje višekratne ambalaže kako bi dostigla cilj od 10 % do 2027.; te
- postizanje stope recikliranja plastične ambalaže od 100 % do 2025.

Točnije, francuski zakon uskoro uvodi dodatne zabrane za plastične konfete, poklopce čaša, jednokratnu plastičnu ambalažu za voće i povrće te za uporabu jednokratne plastike u restoranima brze hrane i na javnim događajima. On također propisuje da sve javne zgrade koje su otvorene široj javnosti od 2022. moraju sadržavati česme.

Sav pribor za jelo koji se upotrebljava za dostavu hrane morat će do 2022. biti višekratan, dok će pribor za jelo koji se upotrebljava za konzumaciju u kafićima i restoranima s hranom za van morati biti višekratan do 2023.

#NoPlasticChallenge

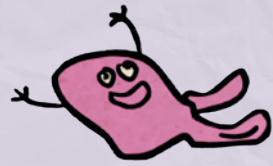
Podizanje svijesti - NGO-ovi

Svakog proljeća, 200 volontera iz francuske nevladine organizacije „*No Plastic In My Sea*“ poziva javnost na mobilizaciju na društvenim mrežama. Naime, pojedinci se moraju obvezati da će smanjiti svoju potrošnju plastike uz oznaku #NoPlasticChallenge.

U sklopu događaja promovira se 15 svakodnevnih akcija, a sve su povezane sa smanjenjem ili eliminacijom uporabe jednokratnih plastičnih predmeta. To uključuje npr. dan bez jednokratnih čaša, bez plastičnog pribora za jelo, bez robe zapakirane u previše nepotrebne ambalaže ili u pojedinačne porcije te uporabu domaćih sredstava za pranje, kupnju proizvoda bez ambalaže, voća i povrća u rinfuzi, krutih šampona, uporabu punjivih boca i višekratnih vrećica.

Organiziraju se i specifični događaji koji uključuju pružatelje usluga kao što su škole i sportski centri, tvrtke kao što su Publicis, Clickandboat, Actes sud, SAP i neka sveučilišta (u izdanju izazova iz 2020.). Privatne tvrtke koje sudjeluju mogu optimirati svoju potrošnju plastike u uredima, ali i potaknuti članove svojeg osoblja da osobno sudjeluju u izazovu.

Obrazac za samoprocjenu omogućuje sudionicima da izmjere i usporede koliko su plastike potrošili na početku te na kraju izazova. Zahvaljujući društvenim mrežama gdje ljudi objavljaju ekološke savjete i pozivaju druge da se pridruže, ovaj događaj ima veliku vidljivost i dopire do oko pet milijuna ljudi.

Pariz bez plastike

Zabrane - Tijela javne vlasti

Pariz

Grad Pariz postat će grad bez jednokratne plastike do 2024. te je započeo projekt savjetovanja koji uključuje nekoliko radnih skupina dionika koje će razviti strategiju u suradnji s tvrtkama, nevladinim organizacijama i udruženjima potrošača.

U međuvremenu su razvijeni projekti podizanja svijesti kao što su poticanje na uporabu vode iz slavine, uporabu česmi (promoviranje 1200 česmi postavljenih diljem francuskog glavnog grada) i održivih potrošačkih praksi.

Tvrtka Eau de Paris pokrenula je dijalog s dionicima s ciljem poticanja na uporabu vode iz slavine te je, u partnerstvu s nevladinom organizacijom Surfrider Foundation Europe, razvijen projekt za podizanje svijesti nazvan Le Paris de l'eau zéro déchet en plastique (Pariz s nultom stopom plastičnog otpada u vodi). Zahvaljujući tomu, 19.550 ljudi potpisalo je manifest kojim se obvezuju na održivije ponašanje. Također je osnovana akcijska radna skupina za eksperimentiranje s različitim rješenjima za zabranu plastičnih boca za vodu u sektorima kao što su restorani, hoteli, sportski događaji, festival i škole.

Trgovine tobom u rinfuzi Réseau Vrac

Smanjenje potrošnje - Tvrtke

Réseau Vrac trgovačko je udruženje koje je osnovao NVO s ciljem razvoja nacionalne mreže trgovina za prodaju u rinfuzi u Francuskoj.

Kako bi se taj novi sektor strukturirao i profesionalizirao, Réseau Vrac pruža tvrtkama obuku, prilagođena logistička i poslovna rješenja, te komunikacijske usluge i usluge nadzora.

Célia Rennesson pokrenula je udruženje u 2016., a ono danas uključuje 465 samostalnih trgovina te više od 1400 profesionalaca u Francuskoj i šire. Udruženje od 2018. organizira godišnji sajam za sektore koji je u rujnu 2020. privukao 100 izlagачa i 2000 posjetitelja. Mreža također aktivno surađuje s tijelima javne vlasti s ciljem unaprijeđenja progresivnog nacionalnog zakonskog okvira za prodaju u rinfuzi.

Kako priča o uspjehu tu ne bi stala, u 2019. je osnovano udruženje Réseau Vrac Belgique i u Belgiji je već pronađeno 260 profesionalaca.

Drastic on Plastic charter

Smanjenje potrošnje - Tvrtke

Drastic on Plastic služba je za pružanje podrške festivalima kako bi smanjili ili postepeno ukinuli jednokratnu plastiku na svojim događajima. Ona se temelji na britanskoj inicijativi koju su 2018. pokrenuli Udržanje nezavisnih festivala iz Ujedinjene Kraljevine i organizacija Raw Foundation.

Francuski projekt službeno je pokrenut u siječnju 2020., a u 2019. su ga razvili R2D2, lokalna regionalna mreža za održivi razvoj, i Collectif des festivals, regionalno trgovačko udruženje za festivale.

Internetska stranica Drastic on Plastic i poseban vodič napravljeni su u 2019. i otad su na internetu dostupni organizatorima festivala i široj javnosti. Već se ukupno 60 festivala prijavilo službi Drastic on Plastic za sudjelovanje.

Višekratne čaše Ecocup

Smanjenje potrošnje - Tvrtke

Ecocup je francusko poduzeće za društvenu integraciju smješteno u gradu Céret koje se bavi prodajom i najmnom višekratnih čaša za festivalne, sajmove i druge nacionalne događaje diljem zemlje, kao što su Tour de France i COP 21 u 2015.

Milubo reusable containers

Smanjenje potrošnje - Tvrtke

Milubo pruža restoranima i organizatorima događaja inovativno rješenje za višekratne spremnike i čaše. Svakoga dana, Milubo osigurava opskrbu spremnicima za hranu (kutija Milubo) i plastičnim čašama (čaša Milubo) te njihovo prikupljanje za pranje i ponovnu uporabu.

Uspostavljen je sustav povratne naknade za prikupljanje i ponovnu uporabu spremnika i čaša, a kupci mogu vratiti svoju korištenu čašu ili spremnik u bilo kojem kafiću partneru.

FRANCUSKA

Rješenja za ponovnu uporabu ambalaže Uzaje Smanjenje potrošnje - Tvrte

Ovo rastuće društveno poduzeće nudi širok raspon usluga za profesionalne ugostitelje, školske menze ili menze za osoblje, restorane, proizvođače hrane i distributere hrane diljem zemlje. Njegove usluge uključuju industrijske centre za pranje, kao i logistička rješenja za pružanje, prikupljanje i transport višekratne i održive ambalaže za dostavu hrane, spremnike za hranu i pića te pribor za jelo.

Poduzeće nudi brojne mogućnosti kao što su informativni materijali na prodajnim mjestima trgovina, postavljanje posebnog sustava povratne naknade kojim se kod ugostitelja i restorana s dostavom prikupljaju korišteni spremnici, te vanjski sustav za pranje za menze, itd. Milubo također nudi prilagođenu podršku tvrtkama kako bi im pomogao ocijeniti financijski utjecaj njihovog modela ponovne uporabe.

Biocoop, the Naked shop, Delicorner, Franprix, Citeo, Agencija za ekološku tranziciju (ADEME) i druga tijela javne vlasti neki su od njihovih klijenata.

„Milubo također nudi prilagođenu podršku tvrtkama kako bi im pomogao ocijeniti financijski utjecaj njihovog modela ponovne uporabe.“

Spremni za hranu za van Reconcil

Smanjenje potrošnje - Tvrte Pariz

Ovaj mladi francuski MSP stvorio je mrežu pariških restorana s hranom za van uz prilagođeno rješenje za pružanje, prikupljanje i pranje višekratnih spremnika za hranu u velikom opsegu.

Uveden je sustav povratne naknade kako bi se osigurao povrat spremnika, a naknada je uključena u prodajnu cijenu obroka za van. Tvrta od 2017. također vodi blog za podizanje svijesti na svojoj internetskoj platformi. Reconcil je dio nacionalne mreže „Réseau Consigne“.

Restorani zero waste tvrtke

Smanjenje potrošnje - Tvrte

Marmeat nudi održive restorane za poslovni sektor koji su spremni za rad i namijenjeni velikim tvrtkama (više od 150 zaposlenika) uz zero waste, odgovoran pristup te višekratne spremnike za hranu i pića. Osim toga, svi višekratni spremnici za hranu napravljeni su od stakla, pribor za jelo od nehrđajućeg je čelika ili je jestiv, a tvrtka se obvezala na poslovanje bez plastike.

Prodaja u rinfuzi Jean Bouteille

Smanjenje potrošnje - Tvrte

Jean Bouteille prva je tvrtka koja nudi usluge prodaje u rinfuzi i punjenja za tekućine, a sjedište joj je u Lilleu na sjeveru Francuske. Ona kombinira svoje usluge i sustav povratne naknade.

Tvrta je najavila da će unaprijediti svoj spremnik za prodaju tekućih proizvoda u rinfuzi nazvan „fontana“ Gravity kako bi pohranjivao i proizvode kao što su marmelada, kečap, senf, majoneza, namazi i umak od rajčice. Od 2021. bi se u ponudi trebali naći i svježi proizvodi kao što su mlijecni proizvodi, sokovi, jogurti i tekući kozmetički proizvodi.

Prodaja u rinfuzi Drive tout nu bulk sales

Smanjenje potrošnje - Tvrte

Područje Toulousea

Drive tout nu, ili „gola“ kupnja promiče kupnju na rinfuzu i lokalnu proizvodnju putem internetske trgovine, bez fizičkog prodajnog mjesta. Višekratni spremnici napravljeni od održivih materijala kao što su staklo ili platno zamjenski su materijal za ambalažu umjesto plastike, a zahvaljujući „obrnutom sustavu naknade“, kupci dobivaju popust prilikom vraćanja spremnika.

Drive tout nu prodaje proizvode od više od 140 lokalnih proizvođača, svaki tjedan stavlja 2500 spremnika za hranu u ponovnu uporabu, nudi mogućnost lokalnih sabirnih mjeseta te privlači pozornost lokalne zajednice svojim blogom.

Prodaja u rinfuzi Vrac'n Roll

Smanjenje potrošnje - Tvrte

Područje Lyona

Ovu zero waste startup e-trgovinu robe u rinfuzi stvorila je Sarah Benasman u 2016., a bavi se dostavom organskih proizvoda u spremnicima od stakla, papira ili višekratne plastike biciklom na području Lyona. Kupci također mogu i sami doći pokupiti proizvode. Spremnici za hranu dobivaju se u zamjenu za polog te se prikupljaju za pranje i ponovnu uporabu.

Vrac'n Roll od 2019. nudi nacionalnu uslugu s dostavom paketa na 15.000 sabirnih mjeseta uz posebne pakete za rinfuzu koji se mogu ponovno upotrebljavati.

Ista usluga od 2020. je dostupna u Belgiji zahvaljujući lokalnim partnerima.

Program Loop tvrtke Terracycle's

Smanjenje potrošnje - Tvrte

Tvrta Terracycle pokrenula je u 2019. u suradnji s distribucijskom skupinom Carrefour program Loop koji kupcima omogućuje kupnju širokog raspona proizvoda poznatih i manjih robnih marki u višekratnom pakiranju sa sustavom povratne naknade.

Dosad je program poslova isključivo internetski na način da su robne marke nudile ponovno punjenje putem e-trgovina maloprodajnih partnera, a tvrtka Terracycle obavljala je prikupljanje, čišćenje i ponovno punjenje višekratnih spremnika.

Nakon Loopovog uspjeha, nekoliko maloprodajnih divova kao što su Tesco i Carrefour objavili su planove za uvođenje sustava Loop u svoje trgovine do sredine 2021.

Mreža višekratnih spremnika tvrtke Pyxo

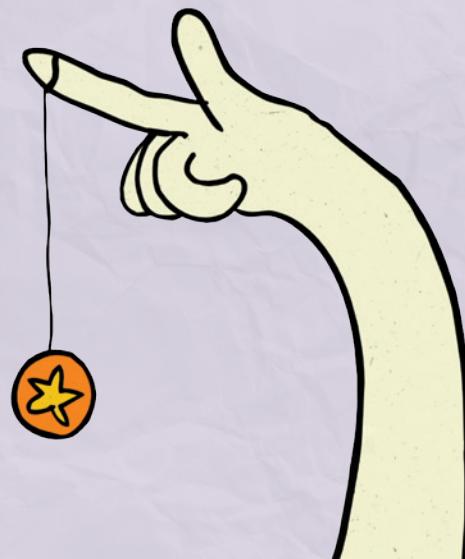
Tvrte - Smanjenje potrošnje

Osnovan u 2019., Pyxo je start-up tvrtka koja surađuje s restoranima i upravlja njihovim mrežama višekratnih spremnika. Spremni se prate diljem lanca nabave, a povezani su s logističkim tvrtkama, mjestima za skupljanje i postrojenjima za pranje. Prikupljeni podaci tvrtci Pyxo omogućuju upravljanje zalihama i operacijama, a kupcima tvrtka služi kao središnja točka za povrate, informacije o sustavu i nagrade.

Pomoću aplikacije Pyxo, kupci mogu jednostavno posuditi višekratne spremnike od restorana i zatim ih nakon uporabe vratiti obližnjem mjestu za skupljanje ili restoranu. Kod manjih se restorana kupcu plaća naknada ako spremnik ne vrati u određenom vremenskom roku (između 6 i 14 dana). Naplata naknade razlikuje se od regije do regije i ovisi o ugostiteljskom objektu. Spremni su napravljeni od stakla ili višekratne plastike (PET i Tritan) i u prosjeku se mogu upotrijebiti između 200 i 300 puta.

Sustav nagrađivanja tvrtke Pyxo kupcima omogućuje zarađivanje bodova koji se zatim mogu pretvoriti u popuste ili donirati određenoj organizaciji. Sustav također potiče kupce da donesu vlastite spremnike.

Tvrta surađuje s robnim markama kao što su Sodexo, McDonald's Francuska (1570 restorana), Amrest (Sushi Shop, Pizza Hut), Delineo, Boulangeries Ange te s oko 150 nezavisnih restorana. Restorani prosječno potroše 500 spremnika na dan, stoga ovo višekratno rješenje značajno pridonosi smanjenju broja jednokratnih spremnika u industriji hrane za van.

FRANCUSKA

Poveljom do rijeka bez plastike

Zabrane - Tijela lokalne vlasti

Fleuve sans plastique (Rijeka bez plastike) povelja je dobrih praksi koju je potpisalo više od 130 gradonačelnika i izabranih dužnosnika tijekom lokalnih izbora 2020. Povelja „mon territoire s'engage : rivières et fleuves sans plastique, océan protégé“ (moj teritorij preuzima odgovornost: rijeke bez plastike, zaštićeni oceani) sada nastoji okupiti još više lokalnih donositelja odluka i potaknuti daljnje djelovanje. Svaki potpisnik obvezuje se provesti neke od sljedećih 15 mjera u četiri glavna područja:

1. Četiri mjere protiv širenja plastičnog otpada, koje uključuju:
  - Prioritiziranje višekratnih čaša u upravnim i javnim prostorima za prijam.
  - Reguliranje uporabe plastike izvan gradske vijećnice izbacivanjem jednokratnih plastičnih proizvoda (čaša, slamki, itd.) na događajima koje organizira općina i koje organiziraju treće strane koje moraju dobiti odobrenje za uporabu javnog prostora.
2. Četiri mjere kojima će borba protiv onečišćenja plastikom postati prioritet tijekom njihovog političkog mandata i usmjeravati javne politike, uključujući:
  - Podizanje svijesti i poticanje trgovaca da kupuju na veliko, upotrebljavaju pribor i ambalažu koji se mogu reciklirati i ponovno upotrijebiti (dogовором ili označavanjem).
  - Uključivanje kriterija zaštite okoliša u izjave o području primjene i u pozive na javne natječaje radi promicanja ekološkog dizajna, izbacivanja jednokratne plastike i poticanja recikliranja, primjerice u posluživanju hrane u dječjim vrtićima i osnovnim školama.
3. Četiri mjere za poticanje inovacija i stvaranje prilika za mobilizaciju, koje uključuju:
  - Podizanje svijesti o onečišćenju plastikom u školama i izvanškolskim aktivnostima.
  - Obuku za tvrtke o inicijativama smanjenja ambalaže.
4. Tri mjere za poticanje suradnje i solidarnosti, koje uključuju:
  - Komunikaciju s lokalnim dionicima i razmjenu informacija o onečišćenju plastikom.
  - Obvezivanje na međunarodnu suradnju s manje razvijenim zemljama na temelju mjera koje uključuju razvoj zajedničkih programa i financiranje inicijativa za međunarodnu solidarnost.

Lociranje ponude proizvoda bez plastike u Lyonu

Francuska - Tvrtke - Smanjenje potrošnje

Abracada'vrac projekt je u sklopu udruge Zero Dechet Lyon (Zero Waste Lyon), lokalnog ogranka pokreta Zero Waste Francuska. Čini ga lokator proizvoda u rinfuzi u metropolitanskom području Lyona, drugom najvećem gradu Francuske. Posebna internetska stranica korisnicima omogućuje pronaalaženje svakodnevnih proizvoda bez ambalaže. Ovaj alat pridonosi smanjenju otpada, posebno jednokratnih plastičnih proizvoda, obavještavanjem lokalnog stanovništva o dostupnosti proizvoda u rinfuzi.

Nakon pokretanja u 2015. zahvaljujući Yeanne Urvoy, mlađoj poduzetnici iz Lyona, Abracada'vrac je 2018. preuzela organizacija Zero Dechet Lyon. Dvije godine trajalo je uređivanje internetske stranice u suradnji sa skupinom volontera, a njihov pretraživač pušten je u rad u travnju 2021. Stranica trenutačno sadrži popis od dvadesetak trgovina namirnicama u regiji Lyona s više od 7000 proizvoda u rinfuzi. Ona korisnicima omogućuje i pretraživanje svakodnevnih proizvoda bez ambalaže kao što su tjestenina, povrće, sušeno voće, prašak za rublje, pasta za zube, itd.

Internetska stranica broji dvadesetak posjeta na dan, što može biti pokazatelj broja pojedinaca vođenih pristupom zero wastea. U regiji Lyona, potrošnja bez ambalaže sprječava oko 75 kg otpada po osobi godišnje, a Abracada'vrac pokazuje da većina svakodnevnih proizvoda već postoji u ambalaži bez plastike te da postoje gotovi proizvodi koji mogu zamijeniti jednokratne, kao što su: plastične boce, jednokratni menstrualni proizvodi, četkice za zube, pamučni štapići za uši, pakiranja suhih proizvoda, itd.

Sustav povratne naknade Dabba za održiviju dostavu hrane

Smanjenje potrošnje - Tvrte

Dabba je sustav povratne naknade proveden u regiji Auvergne-Rhone Alpes. Pokrenut je u Grenobleu u lipnju 2020. i nudi širok izbor višekratnih spremnika za restorane, tvrtke i ugostiteljske usluge.

Otad je sklopio partnerstva s više od 80 restoranima, dajući svojim korisnicima mogućnost naručivanja hrane putem aplikacije Dabba i plaćanjem naknade u zamjenu za višekratni spremnik. Korisnici samo moraju oprati svoje spremnike i vratiti ih u bilo koji restoran koji je u Dabba mreži.

Mogućnost povrata spremnika bilo kojem partneru znači da postoji cijeli niz mjesta za prikupljanje, čime je sustav Dabba uspio sprječiti više od 40.000 komada plastičnog ambalažnog otpada.

Plan sprječavanja plastike u Kneževini Monako

Zabrane - Tijela lokalne vlasti

Kneževina Monako od 2016. provodi ambicioznu politiku smanjenja otpada u sklopu svojih općih obaveza za smanjenje plastike. Usvajanjem „Plana Monaka za sprječavanje otpada i gospodarenje otpadom s pogledom na 2030.“ nastoji se postići nulta stopa jednokratnog plastičnog otpada do 2030.

Kako bi to ostvarili, zabranili su:

- jednokratne plastične vrećice od 2016.
- kupnju plastičnih boca i čaša uz pomoć državnog proračuna od 2017.
- plastične slamke i štapiće za miješanje od 2019.
- jednokratne plastične čaše, pribor, tanjure, pamučne štapiće od siječnja 2020.
- ispuštanje balona i letećih lampiona od ožujka 2020.

Od lipnja 2021.:

- sve proizvode napravljene od oksorazgradivih materijala (koji se razgrađuju u mikroplastiku), plastične konfete i štapove balona, polistirenske spremnike i ambalažu u industriji brze hrane te jednokratne plastične poklopce i posudice za sladoled
- Potrošači također mogu donijeti vlastite višekratne spremnike.

Od siječnja 2022.:

- Zabranjene su plastične igračke u sklopu dječjih jelovnika te plastični omoti za voće i povrće, ponuda jednokratnog pribora za jelo u restoranima se naplaćuje i poslodavci zaposlenicima moraju osigurati višekratno posuđe i spremnike za naručivanje dostave hrane.

Mjere koje su u planu za sljedećih nekoliko godina:

- Od siječnja 2023. jednokratno posuđe više neće biti dozvoljeno za posluživanje u restoranima.
- Od siječnja 2024. zabranit će se jednokratna plastična ambalaža i spremnici u industriji brze hrane

Proizvodi za osobnu higijenu bez plastične ambalaže Juliette

Smanjenje potrošnje - Tvrte

U Francuskoj svake godine 220 milijuna jednokratnih boca gela za tuširanje završi u košu za smeće, a brojne s vremenom završe u oceanu.

Juliette je obiteljska tvrtka u Normandiji koja nudi rješenje za taj problem. Od 2021. tvrtka proizvodi i prodaje svoj prvi proizvod pod imenom JU, gel za tuširanje u prahu koji se dostavlja u staklenoj boci za ponovno punjenje i dolazi u 3 različite mirisa te s mogućnošću pretplate. Stavljanjem praha u bocu s malo vode, kupci mogu jednostavno dobiti gel za tuširanje u tek nekoliko minuta. Proizvod je dobio oznaku certifikata Cosmos natural Ecocert za prirodnu i organsku kozmetiku.

U budućnosti tvrtka planira prodavati više proizvoda za osobnu higijenu i njegu doma kao što su proizvodi za pranje kose i tijela za djecu, pasta za zube za djecu i odrasle, dezodoransi, sredstva za pranje posuđa i rublja...

Osim toga, njihov je cilj i edukacija – njihova internetska stranica uključuje blog s člancima za podizanje svijesti i infografikama o onečišćenju jednokratnom plastikom:

<https://www.juliette.com/journal-de-bord>

FRANCUSKA

Auum

Tvrtke - Smanjenje potrošnje

U siječnju 2019., Thomas Munoz, Maxime Prieto, Mathieu Bourhis, Paul Saunal i Clément Houllier, pet zaposlenika tvrtke Supratec, odlučili su se posvetiti zaustavljanju dominacije jednokratnih čaša i službeno su pokrenuli svoju start-up tvrtku [auum](#) s ciljem stvaranja revolucionarnog stroja za pranje čaša kojim će u potpunosti promijeniti tradicionalne navike konzumacije pića.

Rad stroja usklađen je s pažljivo postavljenim specifikacijama:

- Pranje koje je jednako jednostavno kao bacanje čaše u kantu za smeće
- Najmanji mogući ugljični otisak
- Vrlo brza i praktična uporaba, pogotovo za vrste poslovanja kod kojih vrijeme igra ključnu ulogu
- Još veća ušteda nego kod jednokratnih čaša

Koristeći se znanjem o strojevima za čišćenje na paru koje su stekli tijekom rada u francuskoj tvrtki Supratec, u industriji strojne opreme i strojeva na paru, izradili su stroj koji upotrebljava samo 2 cl vode i 4 Wh te mu je dovoljno samo 10 sekundi da bi oprao, dezinficirao i osušio čašu.

U usporedbi s jednokratnim čašama, uporaba stroja auum i čaša ima 27 puta niži energetski otisak, 43 puta manji ugljični otisak i 2,5 puta manji otisak u potrošnji vode.

Stroj iznajmljuje gotovo 100 zaposlenika za 180 €/mjesec, a naknada uključuje posebne naočale auum (koje se mogu personalizirati) i održavanje. Tvrtka posluje od 28. siječnja 2021. i procjenjuje se da je otad spriječila uporabu više od 500.000 jednokratnih čaša.

Održivi pribor za surfanje tvrtke Nomads Ocean Care Podizanje svijesti - Smanjenje potrošnje - Business

Skupina triju ekološki osviještenih surfera 2018. je pokrenula proizvodnju dasaka za surfanje koja se temelji na ponovnoj uporabi ribičke opreme i japanki za izradu zelenih dasaka. Njihov je cilj stvarati održive proizvode i pribor za surfanje kako bi doprinijeli zaštiti morskih područja. Tvrta Nomads Ocean Care pruža rješenja za upcycling, prenamjenu odbačenih predmeta kako bi se iskoristili za novu svrhu. Njihovi su proizvodi napravljeni od predmeta koji su trebali biti bačeni kao što su, između ostalog, reciklirani ili odbačeni džambo plakati i reciklirana plastika iz automobilske industrije.

Robna marka Nomads Ocean Care također donira 5 % prihoda od prodaje trima partnerskim organizacijama

za zaštitu oceana i tvrtka tvrdi da je od 2018. pridonijela uklanjanju 5 tona otpada iz oceana. Osim doniranja određenog postotka prihoda svojim partnerima, tvrtka Nomads Ocean Care aktivno je uključena u organiziranje aktivnosti za podizanje svijesti i sudjelovanje u njima, a možete ih pronaći na njihovoj [internetskoj stranici](#).

Partnerske organizacije:

- Projekt Rescue Ocean nastoji podići svijest u široj javnosti, a organizira i akcije na plažama, morima i rijekama
- Reefskeepers, skupina morskih biologa koja se bori za obnovu koraljnog grebena
- Sungai Watch, skupina koja organizira inicijative čišćenja plaža i rijeka u Indoneziji

Sustav povratne naknade u sektoru hrane za van Smanjenje potrošnje - Tvrtke

Francuski poduzetnik Jonathan Conan bio je uvjeren da su sustavi povratne naknade prirodno rješenje za problem s otpadom u sektoru hrane za van. Zato je 2018. pokrenuo projekt ETIC (Emballages Toulousins Innovants Consignés) koji vlasnicima trgovina nudi povratne staklene kutije kao zamjenu za jednokratnu ambalažu.

Ubrzo mu se pridružilo šest istomišljenika, također vođenih željom za izgradnjom odgovornog i ujedinjenog društva. Iz projekta se rodila inicijativa [Enboiteleplat](#) (En boîte le plat) koja korisnicima omogućuje naručivanje hrane za van u povratnim staklenim spremnicima kako bi se doskočilo problemu jednokratnih spremnika u industriji hrane za van i kako bi se promijenile navike kupaca obroka.

Korisnici moraju jednostavno naručiti hranu iz ugostiteljskog objekta koji je sklopio partnerstvo s inicijativom Enboiteleplat i platiti naknadu od 3 €. Prilikom vraćanja ispranih spremnika u bilo koji objekt unutar mreže, korisniku se vraća naknada. Restorani su dužni pobrinuti se za pranje i sušenje spremnika koji se zatim mogu ponovno upotrijebiti za druge kupce. Projekt već postoji u 3 velika grada, Toulouse, Rennesu i Compiègneu, u istočnom Parizu i od srpnja 2022. na Azurnoj obali. U inicijativi Enboiteleplat procjenjuju da su od pokretanja spriječili uporabu više od 500.000 jednokratnih spremnika.

Internetska stranica nudi [kartu](#) na kojoj kupci mogu pronaći sve povezane restorane.

Sustavi za poboljšanje kvalitete vode tvrtke Talassa

Tvrtke - Smanjenje potrošnje

Talassa je francuska tvrtka koja je više od petnaest godina specijalizirana u rješenjima za obradu vode.

Cilj je tvrtke putem svoje robne marke Emmo poboljšati kvalitetu vode za piće i boriti se protiv onečišćenja plastikom (jednokratnih plastičnih boca). Za kućnu uporabu tvrtka nudi sustav filtracije ispod sudopera, dok ustanovama (restoranima, kafićima, lokalnim vlastima i tvrtkama) nudi fontane napravljene od aktivnog ugljena koji uklanja klor, pesticide i herbicide iz vode, čisteći je i čineći je jednako kvalitetnom za uporabu kao što je flaširana voda.

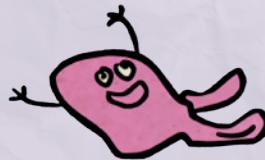
Tvrtka je prodala više od pedeset fontana i taj je trend u velikom porastu zahvaljujući novom francuskom zakonu koji od ustanova koje primaju javnost zahtijeva nabavu fontana te im brani uporabu jednokratnih čaša.

Kad je riječ o kućnim sustavima filtracije, rok trajanja im je oko godinu dana ili 8000 litara potrošnje. Prosječni građanin troši jednu litru vode na dan, stoga procjenjuju da će na temelju svojeg sustava za filtriranje izbjjeći potrošnju 365 jednokratnih plastičnih boca u godinu dana. Prodaju oko 15 sustava na mjesec, što je jednako kao da se potrošnja smanji za 5475 plastičnih boca mjesечно.

Sljedeći članci mogu se pronaći na internetskoj stranici te objašnjavaju njihove aktivnosti i proizvode kao i njihove prednosti za okoliš:

[CONSOMMATION D'EAU : ÊTES VOUS SÛR DE FAIRE LE BON CHOIX ?](#)

[L'importance de la qualité de l'eau dans les cafés, hôtels et restaurants](#)

GRČKA

Projekt Clean Up the Med

Podizanje svijesti - NVO-ovi

Nevladina organizacija MEDSOS već 24 uzastopne godine vodi projekt „Clean Up the Med“ koji uključuje:

- akcije čišćenja tijekom svibnja i lipnja sa školama, općinama, okolišnim udrugama i sportskim savezima, tvrtkama te oko 15.000 volontera iz cijele zemlje; te
- prikupljanje podataka o sastavu otpada prikupljenog tijekom akcija čišćenja, uključujući podatke o jednokratnoj ambalaži i mikroplastici.

Konačni rezultati projekta mogu se pročitati [ovdje](#).

Program škola Sea4All

Podizanje svijesti - NVO-ovi

Dvogodišnji projekt Sea4All, koji se izvodi od 2019. do 2021., nastoji pomoći školarcima i njihovim učiteljima u osvještavanju posljedica onečišćenja mora – s fokusom na izljevanje nafte i plutajuće plastične otpatke – razvijanjem edukativnih materijala koji se temelje na tehnološkim rješenjima.

Ovaj projekt spaja sedam partnerskih organizacija, uključujući Institut za zaštitu mora Archipelagos, vodeća sveučilišta i istraživačke institute diljem EU-a, obrazovna tijela te stručnjake za informatičke i komunikacijske tehnologije.

Istraživanja Instituta za zaštitu mora Archipelagos o morskom otpadu i analizama rizika u pomorskim nesrećama značajno su doprinijela stvaranju edukativnih materijala koji su razvijeni u okviru projekta.

Alonissos bez plastičnih vrećica

Podizanje svijesti - NVO-ovi

Projekt Alonissos bez plastičnih vrećica vodi organizacija MEDSOS u suradnji s grčkim Društвom za proučavanje i zaštitu sredozemne medvjedice (MOM) te općinom Alonissos, a financirala ga je Zaklada Thalassa. Nevladina organizacija Surfrider Foundation istaknula je ovaj projekt u svojem Vodiču dobrih praksi: Zabranu jednokratnih plastičnih vrećica.

Aktivnosti uključuju:

- 11 akcija čišćanja;
- dijeljenje plakata i letaka za podizanje svijesti u široj javnosti;
- aktivnosti edukacije o okolišu usmjerene na sve lokalne škole;

- participativne događaje koji uključuju dionike, kao što su ankete za vlasnike trgovina, sastanci u gradskoj vijećnici, itd.; te
- da učenici i volonteri od vrata do vrata dijele platnene vrećice za kupnju.

Rezultati projekta mogu se pročitati [ovdje](#).

Kampanja Povratak vodi iz slavine

Podizanje svijesti - NVO-ovi

Atena

Organizacija MEDSOS od ožujka 2015. u Ateni vodi kampanju „Povratak vodi iz slavine“, kojoj je cilj:

- promicati vrijednost vode iz slavine kao javnog dobra te prava na vodu na javnim mjestima;
- poticati na uporabu vode iz slavine u tvrtkama i školama;
- smanjiti morski otpad koji uzrokuju plastične boce i koji završava na našim obalama, te
- širiti i poticati alternative za pitku vodu (javne česme, punjive boce) uz izbjegavanje jednokratnih plastičnih boca.

LIFE DEBAG protiv plastičnih vrećica

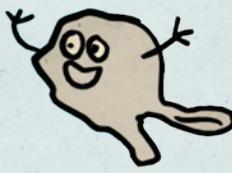
Podizanje svijesti - NVO-ovi

Nevladina organizacija Ecological Recycling Society udružila se s organizacijom MEDSOS, Sveučilištem u Patrasu, tvrtkom TERRA NOVA i Sveučilišnim istraživačkim institutom za održivi razvoj i ljudske potencijale kako bi proveli integriranu kampanju za informiranje i podizanje svijesti s ciljem smanjenja onečišćenja plastičnim vrećicama u morskom okolišu. Kampanja je provedena na nacionalnoj razini, sa specifičnim pilot-projektom na lokalnoj razini na grčkom otoku Syrosu.

Glavni cilj projekta LIFE DEBAG bio je promijeniti ponašanje potrošača. Točnije, cilj projekta bio je proširiti znanje i osvijestiti javnost o problemu uporabe i odlaganja plastičnih vrećica na nacionalnoj razini, osigurati osjećaj javnog vlasništva kako bi porasla podrška za odgovarajuće mjere, poboljšati obrazovne mjere namijenjene učiteljima i učenicima te doprinijeti mijenjanju Grčke u održivo društvo.

Na Syrosu je u sklopu projekta pomoću dronova, vučenih podvodnih kamera i podvodnih vozila na daljinsko upravljanje provedena temeljita procjena o tome koliko morski otpad opterećuje plaže toga otoka i morsko dno.

Na nacionalnoj razini razvijena je intenzivna informativna

kampanja, uključujući TV i radio, tiskane publikacije i električne biltene te društvene medije, kojima su uspjeli doći do oko 600.000 ljudi. Postignut je nacionalni dobrovoljni sporazum s pet lanaca supermarketa (koji čine 50 % grčkog tržišnog udjela) koji sadrži različite mјere smanjenja potrošnje plastičnih vrećica.

U sklopu projekta organizirano je sedam savjetodavnih foruma dionika koji su po prvi put okupili sve relevantne dionike. Aktivnosti umrežavanja uključivale su 95 skupina u Grčkoj i još šest drugih zemalja EU-a. Naposljetku je razvijen Priručnik za replikaciju koji sažima sve korake koje zainteresirane strane mogu poduzeti kako bi smanjile potrošnju plastičnih vrećica i drugih jednokratnih plastičnih predmeta.

Edukacija o sprječavanju otpata

Podizanje svijesti - NVO-ovi

Nevladina organizacija Ecological Recycling Society pokrenula je inovativan projekt „Prevencija za učenike“ u suradnji s općinama Agii Anargyri Kamatero, Zakintos, Hersonissos, Kozani te Regionalnom unijom općina Atike. Cilj je bio poboljšati informiranost i podići svijest javnosti o sprječavanju otpada, što je jedan od općih ciljeva Nacionalnog strateškog plana za sprječavanje stvaranja otpada.

Glavni rezultati projekta uključivali su vodič za sprječavanje nastanka otpada za učenike i učitelje, PowerPoint prezentaciju za škole, poster i televizijsku reklamu. Organizirale su se i radionice sprječavanja nastanka otpada.

Uz informiranje školskih zajednica o sprječavanju nastanka otpada (usmjereni na jednokratnu plastiku) i rasipnoj potrošnji, učenici su u sklopu projekta također bili potaknuti na sudjelovanje u akcijama sprječavanja nastanka otpada i akcijama alternativnog zbrinjavanja otpada.

Mreža "In my cup"

Smanjenje potrošnje - NVO-ovi

Greenpeaceovi volonteri od 2018. rade na projektu In my cup, mreži malih kafića diljem zemlje koji nastoje promicati sustave ponovne uporabe.

Kafići koji se pridružuje mreži kupcima koji kupe kavu ili napitak uz vlastitu višekratnu šalicu nude popust prema vlastitom izboru. U 2020. je broj uključenih kafića porastao na 550.

Slamke od pšenice Staramaki

Smanjenje potrošnje - Tvrte

Kilkis

Staramaki je društvena zadružna sa sjedištem u Kilkisu, ruralnoj regiji Grčke, koja upotrebljava lokalni proizvod koji se najviše proizvodi, pšenicu, za proizvodnju održive ekološki prihvatljive zamjene za jednokratne plastične slamke. Osim što podupire lokalno gospodarstvo stvaranjem alternativnog tržišnog smjera za poljoprivrednu proizvodnju regije i stvaranjem radnih mјesta, projekt također promiče društvenu koheziju.

Također, njegov poslovni model kružnog gospodarstva ide korak dalje: nije da se slamke samo prodaju, one se i mijenjaju za ostatke kave koji se zatim miješaju s preostalom pšenicom kako bi se u suradnji s projektom FoodTreasure proizveli bio peleti i briketi za grijanje. Cilj je ove razmjene uključiti lokalno društvo u smanjenje otpada i promijeniti način razmišljanja ljudi o tome što zaista čini otpad.

Inicijativa „Posvoji plažu“ za čišćenje i zaštitu plaža od plastičnog otpada

NVO-ovi - Podizanje svijesti

Posvoji plažu inicijativa je u okviru Programa Ujedinjenih naroda za okoliš u kojoj skupine građana volontiraju kako bi „posvojili“ plažu te zabilježili količine i vrste onečišćenja plastikom na određenoj plaži u Grčkoj, na zapadnoj obali Turske i u južnoj Albaniji.

Da bi se pridružili programu, voditelji skupine samo moraju stvoriti skupinu za posvajanje, prijaviti se na program i „posvojiti“ plažu. Posvajanje plaže uključuje odabir određene plaže za čišćenje i bilježenje morskog otpada koji se tamo može susresti (barem dvaput godišnje). Inicijativa Posvoji plažu nudi upute putem webinar-a i pokojeg seminara uživo te alate koji olakšavaju prikupljanje podataka.

Rezultati se zatim dodaju u bazu podataka koja je u obliku interaktivne karte. Timovi se također prikazuju na stranici, a tamo je naveden i broj posvojenih plaža te broj objava.

WWF Grčka, Helenski centar za pomorska istraživanja u Grčkoj i Izviđači Grčke sklopili su partnerstvo kako bi stvorili ovaj program s ciljem podizanja svijesti o problemu onečišćenja plastikom i mobiliziranja društva, stvaranja baze podataka za informiranje tijela javne vlasti o izvoru morskog otpada na plažama i, naravno, kako bi se smanjile razine onečišćenja na temelju mјera politike, lokalnih intervencija i/ili inicijativa za čišćenje plaža.

HRVATSKA

Događaji čišćenja morskog otpada

Podizanje svijesti - NVO-ovi

Na proljeće 2020., udruga Sunce Split pokrenula je niz događaja čišćenja morskog otpada u suradnji s Ministarstvom zaštite okoliša i energetike. Njihov je cilj bio ukloniti morski otpad s morskog dna i obale, istovremeno podižući svijest o utjecaju morskog otpada na Jadransko more.

Čišćenje će se održati u sedam županija duž hrvatske obale: Istarskoj, Primorsko-goranskoj, Ličko-senskoj, Zadarskoj, Šibensko-kninskoj, Splitsko-dalmatinskoj i Dubrovačko-neretvanskoj. Podvodni morski otpad uklanjat će ronioci, a zatim će ga prikupljati ribari povlačnim mrežama. Volonteri i osoblje Sunce Splita također će sudjelovati, nadgledati prikupljeni morski otpad kako bi ustanovili njegovo porijeklo te savjetovati o ispravnom zbrinjavanju otpada.

Lokacije će se odabratи u suradnji s odgovarajućim dionicima kao što su javne institucije koje upravljaju zaštićenim morskim područjima, lokalne vlasti, udruženja građana, ronilački klubovi i ribarske zajednice. Rezultati svakog događaja bit će javno objavljeni kako bi se podigla svijest javnosti o zagađenju morskim otpadom. Usto će na temelju iskustva i rezultata biti sastavljen prijedlog nacionalnog protokola koji će odrediti smjernice za sve buduće inicijative čišćenja mora u Hrvatskoj.

Gradovi u borbi s onečišćenjem jednokratnom plastikom

Tijela lokalne vlasti - Zabrane

Hrvatska je treća zemlja Mediterana s najvećom proizvodnjom otpada po stanovniku, stvarajući 400.000 tona plastičnog otpada godišnje. Utvrđeno je da je turizam jedan od glavnih izvora otpada, stoga je projekt Plastic Smart Cities usmjerjen na strane i domaće turiste.

Dubrovnik

Provedba projekta Plastic Smart Cities Croatia započela je 1. siječnja 2020., s ciljem smanjenja plastičnog otpada u moru. Grad Dubrovnik pridružio se inicijativi u srpnju 2020., a 15. travnja 2021. službeno je usvojio prvi plan djelovanja za suočavanje s plastičnim onečišćenjem do 2026., uključujući ključne mjere za smanjenje proizvodnje plastičnog otpada te poboljšanje sustava prikupljanja i odlaganja otpada.

Plan je potpisao gradonačelnik Mato Franković u suradnji s Udrugom Sunce i organizacijom WWF Mediterranean. Sastavljen je na temelju osnovne analize upravljanja plastičnim otpadom u Dubrovniku i uporabe jednokratne plastike u institucijama.

Grad se obvezao na pilot-području smanjiti svoju količinu jednokratnog otpada do 30 % do 2022. i do 55 % diljem grada do 2025. Mjere u planu uključuju

- sustav prikupljanja otpada od vrata do vrata u naseljima Zaton Veliki, Zaton Mali, Štikovica i Bosanka
- poboljšanje prikupljanja i odlaganja plastičnog otpada koji se može kompostirati i koji je biorazgradiv
- dizajniranje, financiranje i uvođenje centra ponovne uporabe u gradu
- usvajanje pravnih mjera za ograničavanje uporabe jednokratne plastike u svim javnim tvrtkama i institucijama

U kolovozu 2021. Gradsko vijeće Dubrovnika usvojilo je „Odluku o ograničavanju uporabe jednokratne plastike“ koja ograničava uporabu jednokratne plastike u svim javnim tvrtkama i institucijama u gradu.

Trogir

28. lipnja 2021. Trogir je službeno usvojio prvi plan mjera za borbu s onečišćenjem plastikom do 2026. Gradonačelnik Ante Bilić potpisao je Akcijski plan smanjenja plastičnog onečišćenja u suradnji s Udrugom Sunce i organizacijom WWF Mediterranean. Sastavljen je na temelju osnovne analize upravljanja plastičnim otpadom u Dubrovniku i uporabe jednokratne plastike u institucijama.

Grad se obvezao nastaviti aktivno podržavati sve buduće aktivnosti projekta kao što su događaji bez plastike, provođenje mjera kao što je utvrđeno Akcijskim planom, i to u različitim segmentima društvenog života i društvene zajednice, uporabom zamjenskih rješenja za plastiku i nastavkom rada na razvijanju održivog turizma i održivog grada.

Grad se obvezao na pilot-području smanjiti svoju količinu jednokratnog otpada do 30 % do 2022. i do 55 % diljem grada do 2025. Mjere u planu uključuju

- sustav prikupljanja otpada od vrata do vrata u naselju Plano
- poboljšanje prikupljanja i odlaganja plastičnog otpada koji se može kompostirati i koji je biorazgradiv
- dizajniranje, financiranje i uvođenje centra ponovne uporabe u gradu
- usvajanje pravnih mjera za ograničavanje uporabe jednokratne plastike

U listopadu 2021. Trogir je usvojio odluku o ograničavanju uporabe jednokratne plastike na svim javnim događajima koje (su)organizira ili (su)financira Grad te u svim javnim tvrtkama i institucijama.

Za hrvatske otoke bez plastike

Zabrane - Tijela javne vlasti

Grad Stari Grad (Hvar) i Općina Sali (Dugi Otok) Projekt Za hrvatske otoke bez plastike aktivan je od listopada 2021. Nositelj projekta je Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce u suradnji sa Starim Gradom, Općinom Sali, Zelenom akcijom, mrežom SMILO i inicijativom Za Zlarin bez plastike.

Udruga Sunce pokrenula je studiju kako bi se stekao bolji uvid u količinu jednokratne plastike u uporabi te u postojeće sustave gospodarenja otpadom. Na temelju rezultata studije izradit će se akcijski plan „Bez plastike“ koji će se upotrebljavati kao okvir za provođenje novih mjera.

Cilj projekta spriječiti je ili smanjiti negativne utjecanje određenih plastičnih proizvoda na okoliš. Njegova svrha bit će promicanje načela „smanji, ponovno upotrijebi, recikliraj“ prilikom provedbe mjera održivog upravljanja otpadom.

Pokrenuta je i nacionalna komunikacijska kampanja „Zajedno bez plastike“ s ciljem poticanja građana i tvrtki na prestanak uporabe jednokratne plastike.

Zlarin otok bez plastike

Tijela javne vlasti

Zlarin je mali hrvatski otok s populacijom od 300 ljudi koja tijekom ljeta naraste do oko 4000.U 2018. su aktivistkinje Ana Robb, Ivana Kordić i Nataša Kandijaš ujedinile snage s Turističkom zajednicom Zlarin i Mjesnim odborom Zlarin kako bi Zlarin bio u potpunosti bez plastike. Danas djeluju u sklopu Udruge Tatavaka nastavljajući rad građanske inicijative i surađujući sa susjednim otocima i zajednicama koje žele smanjiti svoj plastični otisak.

Na koncu su sve trgovine, NVO-ovi za zaštitu okoliša, restorani i tijela lokalne vlasti potpisali povelju kojom su obećali da će prestati upotrebljavati jednokratne plastične predmete kao što su plastične vrećice, slamke i čaše te ih zamjeniti predmetima koji su prihvatljivi za okoliš. Inicijativa je na temelju toga osvojila prvo mjesto u natjecanju Adriatic Plastic Challenge za najbolje inovativno rješenje u borbi protiv onečišćenja plastikom.

Procjenjuju da svakog ljeta spriječe više od 15.000 plastičnih vrećica od ulaska u more u okolini otoka. Samo između ljeta 2018. i ljeta 2019., na otoku Zlarinu je iz uporabe eliminirano oko 162.000 jednokratnih plastičnih predmeta.

„Podvodni morski otpad uklanjat će ronioci, a zatim će ga prikupljati ribari povlačnim mrežama.“

IRSKA

Nacionalni plan gospodarenja otpadom

Zabrane - Tijela javne vlasti

U 2020. je irska vlada objavila svoj novi Plan gospodarenja otpadom s odredbama kojima se:

- od 2022. obvezuje na „pristojbu za kavu s mlijekom“ za jednokratne čaše za kavu kako bi se potaknula uporaba višekratnih alternativa. Ova bi mjeru trebala obuhvaćati i ostale čaše za hladne napitke;
- uvode zabrane za vrećice za umake ili šećer, toaletne potrepštine u malim hotelima, jednokratne plastične čaše (počevši s pokušnom zabranom kod potrošnje na lokaciji u odabranim gradovima, ustanovama visokog obrazovanja i drugim prometnim/trgovačkim centrima) i nemedicinske maramice;
- predstavljaju mjere za nepotrebnu uporabu plastičnih čaša (npr. naručivanje kave za konzumaciju u kafiću ili veliki događaji) i obvezivanje trgovaca na malo da kupcima s vlastitim višekratnim šalicama ponude popust;
- do kraja 2022. uspostavlja sustav povratne naknade za plastične boce i aluminijске limenke u uskoj suradnji s prehrambenom industrijom i industrijom pića, trgovcima na malo, skupljačima otpada i postrojenjima za obradu otpada.

Iako Državama članicama nije dozvoljeno sprječavanje stavljanja plastične ambalaže na tržište, Direktiva EU-a o jednokratnoj plastici ipak im daje ovlast zabrane ambalaže prema postupku koji se mora prijaviti u skladu s Direktivom (EU) 2015/1535. Ovim se mehanizmom Irska obvezala na zabranu dodatnog niza jednokratnih plastičnih proizvoda.

U planu su i posebne odredbe o istraživanju i promicanju višekratnih alternativa u partnerstvu s dionicima (npr. IBEC, RAI, ISME, EPA), zaustavljanje promocija „kupiš jedno, drugo dobiješ besplatno“ u supermarketima te uvođenje programa Proširena odgovornost proizvođača u skladu s kojim proizvođači moraju platiti 80 % troškova prikupljanja i zbrinjavanja otpada za svoje proizvode/ambalažu.

Pristojba za kavu s mlijekom

Smanjenje potrošnje - Tijela javne vlasti

Irska će od 2022. naplaćivati „pristojbu za kavu s mlijekom“ od 0,25 centi za jednokratne šalice s kavom, uključujući one koje se mogu kompostirati. Prihod prikupljen iz programa podržat će razvoj sustava za ponovnu uporabu.

Dugoročno će se uvesti i druge pristojbe za zaštitu okoliša za hladna pića i druge jednokratne plastične spremnike.

U međuvremenu se Irska obvezala sljedećim prijedlozima:

- Isprobavanje potpune eliminacije jednokratnih čaša za kavu u odabranim gradovima, ustanovama visokog obrazovanja i drugim prometnim/trgovačkim centrima
- Predstavljanje mjera za nepotrebnu uporabu čaša za kavu (npr. naručivanje kave za konzumaciju u kafiću) i obvezivanje trgovaca na malo da kupcima s vlastitim višekratnim šalicama ponude popust.
- Održavanje programa edukacije i podizanja svijesti.
- U konačnici, potpuna zabrana jednokratnih čaša.

Kampanja Conscious Cup

Smanjenje potrošnje - NVO-ovi

Kampanja Conscious Cup započeta je u 2016., a pokrenula ju je skupina zabrinutih građana koji su se upoznali preko Facebook skupine Zero Waste Ireland i odlučili nešto poduzeti po pitanju smanjenja, a s vremenom i ukidanja, jednokratnih čaša za kavu u Irskoj.

Ona potiče nezavisne kafiće i lance na promicanje uporabe višekratnih čaša tako da kupcima koji donesu vlastitu šalici ponude nagradu. Kafići koji sudjeluju u kampanji mogu se prepoznati prema naljepnici u izlogu, a mogu se pronaći i na internetskoj stranici kampanje.

Tjedan bez plastike

**Podizanje svijesti - Tijela javne vlasti
Galway**

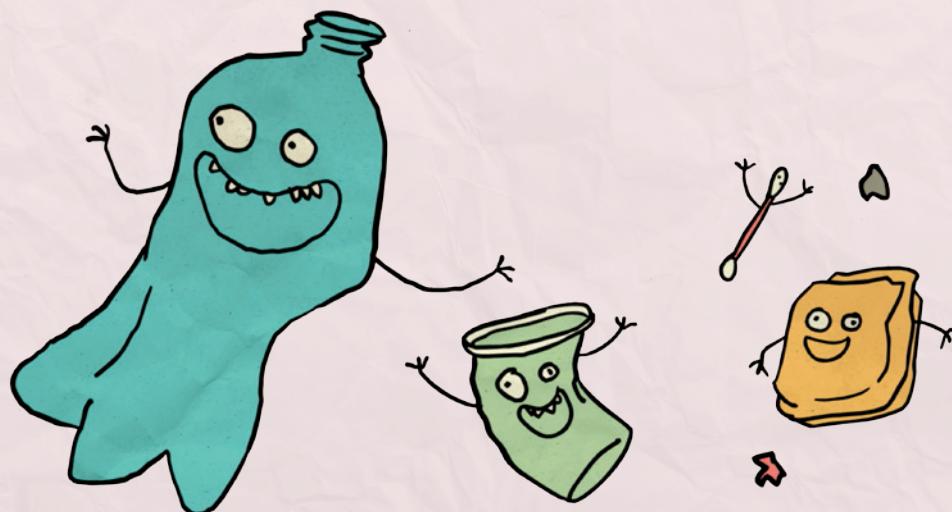
U veljači 2018. grad Galway je pokrenuo Tjedan bez plastike kako bi podigao svijest javnosti o zagađenju mora uzrokovanim jednokratnom plastikom. Inicijativu, koju predvodi gradonačelnik Pearce Flannery, podržao je niz poznatih osoba, uključujući lokalne igrače ragbija, glumce i kuhara s Michelinovom zvjezdicom, koji su se obvezali da će smanjiti svoju potrošnju plastike i potaknuti građane da se uključe.

Svi sudionici dobili su „zero waste“ pribor koji se sastoji od višekratnih zamjena, kao što su višekratna boca za piće, kako bi ispunili izazov. Lokalne škole pomogle su u širenju poruke te su primjenile najbolje prakse zahvaljujući edukativnom vodiču koji je pripremila Gradska vijećnica. Izazov je odjeknuo na društvenim mrežama.

Trud koji je Galway uložio i primjer koji je pružio poslali su snažnu poruku da je moguće stati na kraju jednokratnoj plastici, a posebice plastičnim bocama, te da se to odnosi na sve razine društva. Sljedeća faza vjerojatno će biti izazov u gradskoj javnoj nabavi.

„Irska će od 2022.

naplaćivati „pristojbu za kavu s mlijekom“ od 0,25 centi za jednokratne šalice s kavom, uključujući one koje se mogu kompostirati. Prihod prikupljen iz programa podržat će razvoj sustava za ponovnu uporabu.”

ITALIJA

„Ministar zaštite okoliša Sergio Costa pokrenuo je „Plastic Free Challenge“ kako bi potaknuo općine i regije na uklanjanje nekoliko jednokratnih plastičnih proizvoda s određenih javnih mesta kao što su općinski uredi.“

Regionalni izazov bez plastike

Zabrane - Tijela javne vlasti

Od siječnja 2019. Italija je uvela nacionalnu zabranu proizvodnje i prodaje plastičnih štapića za uši.

U iščekivanju primjene Direktive EU-a o jednokratnoj plastici, Ministar zaštite okoliša Sergio Costa pokrenuo je „Plastic Free Challenge“ kako bi potaknuo općine i regije na uklanjanje nekoliko jednokratnih plastičnih proizvoda s određenih javnih mesta kao što su općinski uredi, školske kantine, trgovine, festivali, sajmovi i tržnice.

Do danas se više od 50 općina i 15 regija u Italiji već pridružilo izazovu izdavanjem lokalnih zakona u 2019. i 2020. koji brane uporabu jednokratnih plastičnih proizvoda (tanjura, čaša, pribora za jelo, vrećica, slamki, posuđa) i propisuju zamjenu za višekratne i punjive sustave, ili, ako oni nisu raspoloživi, certificirane materijale koji se mogu kompostirati.

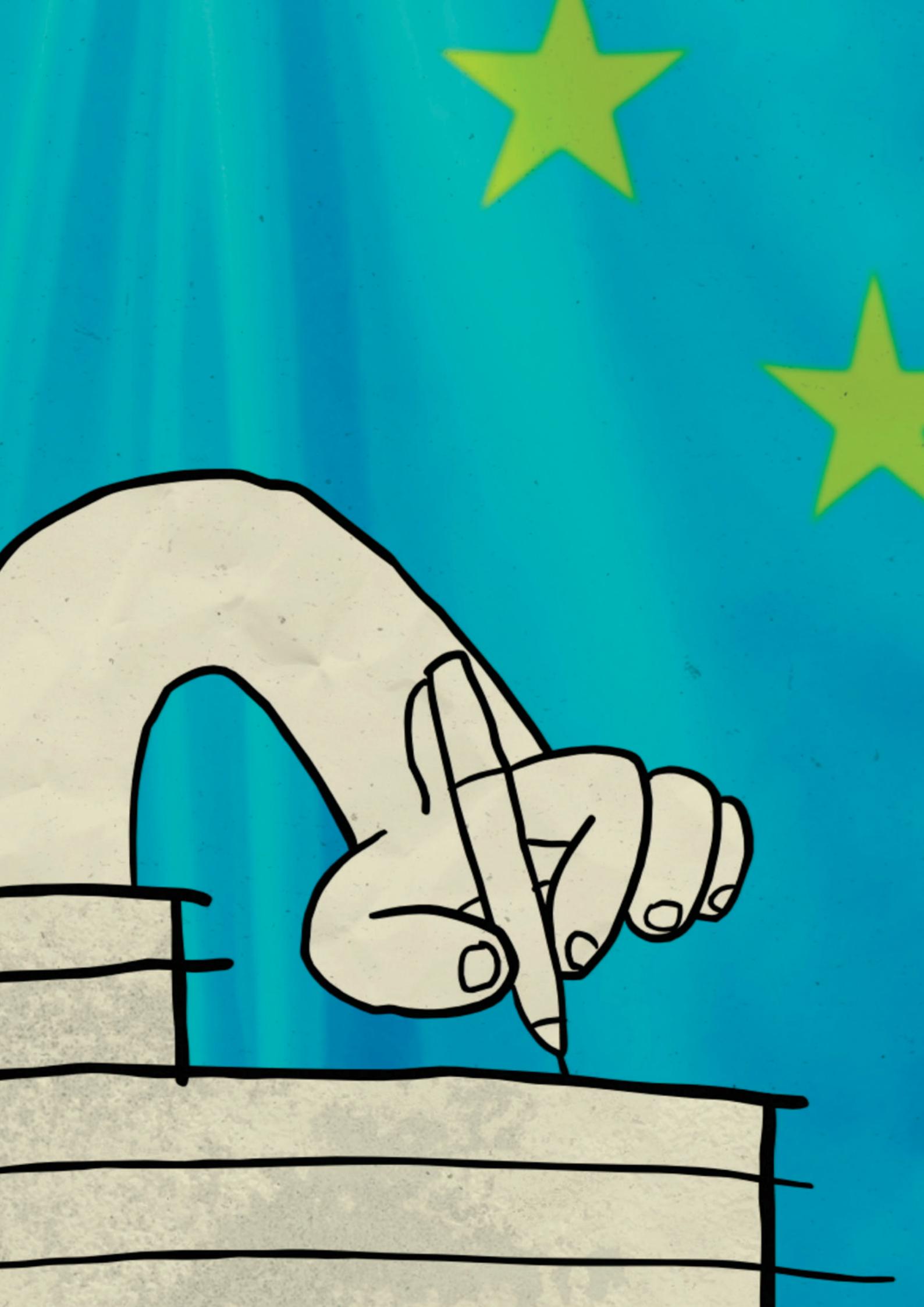
Regije koje su se priključile izazovu bez plastike uključuju:

- Regija Marke: Regionalni zakon br. 27, usvojen u ožujku 2017., usmjeren je na smanjenje proizvodnje otpada koji nastaje uporabom jednokratnih plastičnih proizvoda kao što su štapići za uši, slamke, plastični tanjuri i pribor za jelo, štapići balona, spremnici za hranu (namijenjeni za neposrednu konzumaciju ili za dostavu), spremnici za pića u ekspandiranom polistirenu i njihovi poklopci. Zakon navodi 31. ožujak 2020. kao konačni rok za pripremu zaliha tih proizvoda. Zabранa je uglavnom usmjerena na javnost, ali i na privatna tijela: regiju, provincije i općine, ovlaštene javne i privatne zdravstvene ustanove, sveučilišta, javno obrazovanje i obrazovne ustanove, bilo koga tko obavlja gospodarsku djelatnost na području u državnom vlasništvu i događaje koji upotrebljavaju regionalne doprinose.
- Furlanija-Julijjska krajina: Regija je, u skladu s regionalnim zakonom br. 36, odlučila trajno zabraniti uporabu jednokratne plastike u uredima regionalnih

uprava, izvršnim tijelima i podružnicama koje su u potpunosti u njezinom vlasništvu. Zabранa neće pokrivati samo uredi, nego i sve događaje koje promovira regija.

- Regija Valle d'Aosta: Odlukom Regionalnog vijeća br. 731, u regiji je donesena zabrana jednokratnih plastičnih predmeta u svim njezinim administrativnim strukturama počevši s bocama u veljači 2019. Tanjuri i čaše postepeno su se zamjenjivali biorazgradivim alternativama.
- Regija Toskana: U lipnju 2019., regija Toskana odobrila je regionalni zakon br. 37 koji brani uporabu i oglašavanje jednokratnih plastičnih proizvoda u svim prostorima u općinskom i državnom vlasništvu, od plaža, parkova i zaštićenih područja, do festivala, sajmova i događaja koji se organiziraju u regiji. Zakon je dozvolio istek svih skladišnih zaliha, pod uvjetom da je izvršen do 31. prosinca 2019.

ITALIJA

Općinske vodene kućice

Smanjene potrošnje - Tijela javne vlasti

Italija ima dobro razvijenu mrežu s više od 4000 općinskih „vodnih kućica“ koje obično vode lokalni isporučitelji vodne usluge, a pružaju negaziranu i gaziranu vodu. Neke općine za tu uslugu naplaćuju mali iznos, npr. nekoliko centi po litri, što ovu opciju i dalje čini jeftinijom od flaširane vode, dok drugi usvajaju najveći volumen po osobi tijedno, što se može nadzirati posebnom karticom.

Ova praksa, koja je započela prije desetak godina, uspjela je postići da ljudi ponovno piju vodu iz slavine, što je uglavnom potpuno sigurno. Vodene kućice upotrebljavaju istu vodu iz slavine koja je dostupna u slavinama, a gradonačelnici tom činjenicom promiču kućnu uporabu vode iz slavine.

Grad Milan trenutačno ima 22 vodene kućice, a uskoro će taj broj porasti na 40 te će grad dostavljati sedam milijuna litara godišnje i uštedjeti pet milijuna jednokratnih boca.

Veći gradovi također imaju programe koji se tomu posvećuju i postavljaju česme s pitkom vodom diljem grada. Primjerice, Rim ima 80 „kioska“ za vodu, a Firenca ima mrežu česmi koje su označene na internetskoj karti.

Priručnik za općine

Zabrane - Tijela javne vlasti

U 2019. su se nevladine organizacije Legambiente i Chimica Verde Bionet udružile kako bi razvile priručnik za pomoći općinama koje žele razviti lokalne strategije i zakone za rješavanje problema plastike.

Priručnik se bavi smanjenjem potrošnje, ponovnom uporabom, podizanjem svijesti te se referira na mjere Direktive EU-a o jednokratnoj plastici. Njegova je svrha voditi javnu upravu kroz postupak uvođenja lokalnih zabrana i mjera na sveobuhvatan način i uključujući sve povezane dionike.

Nevladine organizacije nisu osmisile priručnik kao statičan dokument, već dokument koji se razvija redovnim ažuriranjem u skladu s novim najboljim praksama. Priručnik trenutačno uključuje niz poteza koje općine mogu poduzeti kratkoročno i dugoročno, uključujući lokalne zabrane jednokratne plastike, zelene prakse javne nabave i kampanje podizanja svijesti.

Inicijativa Terna bez plastike

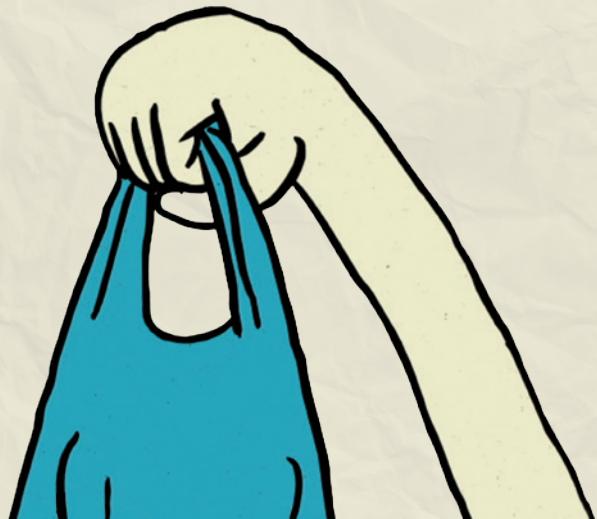
Smanjenje potrošnje - NVO-ovi

Legambiente uspostavlja partnerstva i pokreće projekte s velikim talijanskim tvrtkama kako bi im pomogla da postanu održivije. U suradnji s državnim operatorom električne mreže Terna, udruža nastoji pomoći tvrtkama u prepoznavanju koji su postupci potrebni za postepeno uklanjanje jednokratne plastike i njezino recikliranje u samoj tvrtki. Napravljen je vodič najboljih praksi.

Kao što je navedeno na internetskoj stranici udruge Terna, „Inicijativa Terna Plastic Free uvedena je kako bi se što je više moguće smanjila potrošnja jednokratne plastike na svim lokacijama, a prvenstveno u našem sjedištu u Via Galbani u Rimu gdje radi više od tisuću ljudi.“

Ternina inicijativa prvenstveno je bila usmjerena na njihovu kantinu i kafić, događaje s cateringom i sobe za odmor. Ugrađeni su dozatori za vodu koji su zamijenili boce za vodu od PET plastike, a staklo je zamijenilo brojne predmete od jednokratne plastike u kafiću i na događajima s cateringom.

Tvrta za savjetovanje o zaštiti okoliša AzzeroCO2 izračunala je kakav je utjecaj inicijativa imala na smanjenje onečišćenja u okolišu uz pomoć metode procjene životnog ciklusa. Uporaba dozatora za vodu najviše je doprinijela smanjenju emisija (21,5 tona CO2eq), na sljedećem je mjestu uvođenje dozatora za kruh u kantini (ostvarujući uštedu od 228 kg polipropilenskog otpada godišnje). Zamjena jednokratnih boca za vodu dozatorom za vodu i višekratnim bocama u godinu dana je uštedjelo 3700 kg otpada od PET plastike.

ITALIJA

“Plastop” za škole bez plastičnih boca

Podizanje svijesti - Škole i sveučilišta

Cilj projekta „Plastop“ zajednice Sveučilišta u Bologni ograničiti je uporabu jednokratne plastike, točnije plastičnih boca. Sveučilište je započelo ovaj projekt 2018. uvođenjem različitih strategija, koje uključuju:

- proizvodnju višekratnih metalnih boca za vodu koje su se besplatno dijelile studentima, administrativnom i nastavnom osoblju;
- ugradnju dozatora za negaziranu i gaziranu vodu po kontroliranoj cijeni; te
- postavljanje naljepnica s infografikama koje nose poruke o održivosti na strateškim lokacijama u školama i sveučilištima.

U Rimu je Sveučilište Roma Tre besplatno podijelilo 30.000 boca za vodu od nehrđajućeg čelika uz inicijativu „Poruka je boca“. U Laciju je regionalno vijeće dodijelilo 500.000 eura za financiranje drugih inicijativa koje se borbe protiv uporabe jednokratne plastike. Kao podrška kupnji eko kompaktora za uporabu i recikliranje materijala te pokretanje projekata za postepeno ukidanje spremnika i drugih jednokratnih plastičnih proizvoda u svim školama bit će objavljen poziv za podnošenje ponuda.

Općina Padova, pridržavajući se kampanje „Plastic Free Challenge“ koju je pokrenulo Ministarstvo zaštite okoliša, radi na smanjenju uporabe jednokratne plastike u svim osnovnim i srednjim školama darujući svakom učeniku bocu za vodu.

Sveučilište u Cataniji zadalo si je cilj podjele 2500 boca za vodu osoblju sveučilišta i 9000 studentima. Također planira ugraditi 60 mjesta za opskrbu negaziranom i gaziranom vodom, uključujući vodenu kućicu.

Nakon što je gradonačelnik pokrenuo inicijativu „Milano bez plastike“, općina Milano podijelila je 100.000 višekratnih boca, od kojih je 40.000 bilo namijenjeno djeci u srednjim i 60.000 djeci u osnovnim školama.

Općina Brescia, tvrtka A2a i Sveučilište u Bresciji pokrenuli su inicijativu koja u 2020. treba podijeliti 7500 aluminijskih boca za vodu u 29 srednjih škola, a 17.000 će se podijeliti studentima na Sveučilištu u Bresciji.

U općini Firenca podijelilo se gotovo 2600 višekratnih boca. To je važan sastavni dio plana koji je tvrtka

Publiacqua, u suradnji s općinom Firenca i drugim općinskim upravama, osmisnila kako bi se voda iz slavine vratila u škole.

Na inicijativu Turističkog saveza Amalfijske obale kupljeno je 5000 boca za vodu od tritan plastike i one su podijeljene učenicima u školama Amalfijske obale. Tritan je plastični polimer zadnje generacije koji ne sadrži kemijske ili toksične tvari i koji je otporan na velike temperaturne promjene. To ga čini sigurnim za pranje u perilici za posuđe i ponovnu uporabu bez higijenskih rizika. Prema podacima koje je objavio Turistički savez, uporaba boca za vodu ove vrste smanjuje emisije ugljikovog dioksida u atmosferu, točnije svakom bocom od tritana emitira se 80 g CO₂ manje.

Zračne luke bez plastike

Smanjenje potrošnje - Tvrtke

Rim, Firenca i Pisa

Zračna luka Fiumicino-Leonardo da Vinci u Rimu prihvatiла je izazov i na putu je da postane međunarodno prometno čvorište bez plastike. Od svog plastičnog otpada proizvedenog u zračnoj luci, 98 % se oporablja i šalje na reciklažu. Budući da je odvajanje otpada i dalje strateški prioritet, zračna luka također je postavila cilj postepenog smanjenja stvaranja otpada.

U sklopu ove inicijative, zračna luka gradi postrojenje za kompostiranje koje će omogućiti pretvaranje organskog otpada iz kafića i restorana u kompost, pritom smanjujući količinu proizvedenog otpada za više od 1000 tona godišnje.

Osim toga, zračna luka je u suradnji s upraviteljima zračne luke pokrenula projekt smanjenja količine plastike koja se tamo upotrebljava. Cilj je ukinuti ili postepeno zamijeniti plastiku kao što su tanjuri, čaše, pribor za jelo, slamke i spremnici te za nekoliko godina postati zračna luka bez plastike. Pokrenuli su i inicijativu „hej daj mi čep!“ za prikupljanje čepova plastičnih boca, što osobama s invaliditetom omogućuje mjesto u proizvodnom svijetu. Na koncu, zračna luka ugrađuje strojeve za zbijanje PET i aluminijskih boca na sigurnosnoj kontroli terminala kako bi se smanjila količina bačenog tekućeg otpada i osiguralo da se sami spremnici oporabe.

Prema društvu za upravljanje Toscana Aeroporti, zračne luke u Firenci i Pisi trebale bi postati prve europske zračne luke koje su 100 % bez plastike i predvodnice u uporabi vode. Svakog dana na tim se zračnim lukama prikupi 150 kg plastike, a više od 3000 litara vode u bocama se bacu.

Plan, koji uključuje sve od osoblja do putnika (pristup koji se upotrebljavao i u kampanji „Nemoj biti noj“), razvijat će se u tri faze:

- Ugradnja četiriju spremnika na području sigurnosne kontrole koji putnicima omogućuju pražnjenje vode i drugih tekućina te odlaganje praznih boca u spremnike za odvojeno prikupljanje. Prikupljena voda može se ponovno upotrijebiti u sustavima zračne luke, za zalijevanje ili odvod u zahodima.
- Ugradnja česmi s pitkom vodom zahvaljujući suradnji s tvrtkama Acque i Publiacqua te distribucija boca za vodu zaposlenicima i putnicima.
- Potpuna zabrana prodaje i uporabe plastike u zračnim lukama izmjenom ugovornih klauzula za robne marke koje vode trgovine i kafiće.

Kampanja BEach CLEAN

Podizanje svijesti - NVO-ovi

Legambiente su, u suradnji s partnerima projekta COMMON u Tunisu i Libanonu, u 2020. pokrenuli kampanju BEach CLEAN kako bi podigli svijest o morskom otpadu na plažama Mediterana i utjecaju naših svakodnevnih postupaka na morske ekosustave. Kampanja je usmjerenja na turiste i vanjske bazene u pet mediteranskih područja u tim trima zemljama. Ona daje pet savjeta za smanjenje plastičnog otpada i anketira posjetitelje kako bi prikupili ključne informacije o stanju mediteranskih plaža.

Kampanja BEach CLEAN šira je kampanja o smanjenju i zbrinjavanju otpada, a obuhvaća i jednokratne plastične predmete, posebice opuške cigareta, jednokratne plastične tanjure i pribor za jelo, slamke, štapiće za uši i plastične vrećice.

Posteri na kojima je navedeno deset zlatnih pravila kampanje postavljeni su u najpopularnijim turističkim mjestima Italije, Libanona i Tunisa, gdje masovan ljetni priljev turista završava povećanjem količine otpada pronađenog na plažama.

Pitanja u anketi za posjetitelje su šira, no neka su specifična i odnose se primjerice na jednokratnu plastiku i turističke objekte. „Nalazite li u restoranima/kafićima na plaži koje obično posjećujete jednokratne ili višekratne tanjure i pribor?“

Zabrana pušenja na plaži Bibione

Podizanje svijesti - Tijela javne vlasti

Na plaži Bibione u općini San Michele al Tagliamento (Venecija) u 2011. je započela kampanja podizanja svijesti o čistim plažama bez dima. Tamo je na plažama stvoren „prostor bez dima“ i postavljeni su znakovi koji mole ljudi da tamo ne puše. Kako bi se ocijenilo odobrava li javnost ovu inicijativu, podijeljeno je ukupno 1500 upitnika na različitim jezicima. 65 % ispitanika pokazalo je podržavanje potpune zabrane, dok je 27 % reklo da je podržavaju samo ako se naprave prostori za pušenje.

Projekt „Respira il Mare“ (Udiši more) uveo je zabranu pušenja u objektima na plaži te kazne za one koji je prekrše. Inicijativi su se pridružile plaže kao što su Bagni di Sant'Antonio delle Fornaci pored Savone i plaža Bibione. Zabrana je prvotno uvedena 2014., a na plažu su postavljeni znakovi koji obavještavaju posjetitelje i pozivaju pušače da ugase cigarete. Postavljeni su prozirni spremnici za opuške cigareta kako bi posjetitelji mogli vidjeti koliko se otpada prikupi na dnevnoj bazi.

U 2018. je Bibione zamolio posjetitelje da ne puše na većini plaže i okorjelim pušačima omogućio odvojeni prostor za pušenje. Ministarstvo zdravlja odmah se zainteresiralo za prijedlog te je zatražilo detalje o tome kako primjeniti taj model. Otad su brojne plaže krenule istim stopama.

Što je važnije, inicijativa je 2014. dobila podršku i pozornost WHO-a (Svjetske zdravstvene organizacije), regionalne uprave, lokalne zdravstvene službe ASL i talijanskog Nacionalnog instituta za rak. Nedavno je Codacons, koordinacija udruga za zaštitu okoliša te prava korisnika i potrošača, izrazila svoju zabrinutost zbog posljedica pušenja pored mora te navela model plaže Bibione kao uzoran primjer.

Višekratni školski spremnici za užinu

Podizanje svijesti - Škole i sveučilišta

Vicenza

U Vicenzi je u 2013. deset osnovnih škola (gotovo četvrtina svih razreda u gradu) pokrenulo projekt „Zero Waste u Mensi“, a dobio je i podršku općine kako bi se smanjilo stvaranje otpada.

Ovaj je projekt predstavljen svim ravnateljima škola koji mogu uključiti jedan ili dva razreda svoje škole u pokušni period zamjene jednokratnih plastičnih tanjura (35 g plastike po osobi po obroku) višekratnim kutijama za

ITALIJA

užinu i spremnicima napravljenima od nelomljivog, perivog materijala, uz posuđe i pribor koje besplatno osigurava općina. Druga je mogućnost da djeca upotrebljavaju posuđe i pribor koji donesu od kuće u hermetičnom spremniku koji je osigurala njihova obitelj.

Sudionici u izazovu dobivaju popust od 0,15 centi na cijenu svakog obroka, kao malu inicijativu koja čini ovu praksu dodatno privlačnom.

Devet od dvadeset i šest škola koje imaju uslugu općinske kantine sudjelovalo je u eksperimentalnoj fazi projekta, koja je uključivala ukupno 34 razreda, 734 učenika i 57 učitelja. Od 6168 obroka osiguranih u prvoj fazi, od 10. do 31. ožujka, samo je 4 % uključivalo davanje zamjenskih spremnika za užinu i posuđa – od toga su 90 % slučajeva činili učenici koji su zaboravili svoj spremnik za užinu, a 10 % zbog nedovoljnog čišćenja.

Učenici su uglavnom jako cijenili inicijativu i čak su imali dojam da više uživaju u hrani. Potrgani spremnici za užinu besplatno su zamijenjeni zahvaljujući suradnji s dobavljačem Snips SRL koji je velik zagovornik ovog projekta. Stvaranje otpada drastično se smanjilo: samo škola Rodari smanjila je svoj otpad s 20 plastičnih vrećica dnevno na jednu vrećicu organskog otpada i jednu papirnatu vrećicu otpada dnevno.

Projekt Pelagos bez plastike

Podizanje svijesti - NVO-ovi

Predvođen nevladinim organizacijama Legambiente i Expédition Med, projekt Pelagos bez plastike nastao je zbog potrebe za smanjenjem zagađenja mora koje uzrokuje plastični otpad te za zaštitom različitih vrsta kitova koji žive u utočištu Pelagos.

Projekt se izvodio na tri razine: poboljšanje upravljanja, kako bi se potaknule lokalne uprave na poduzimanje preventivnih mjera protiv odlaganja plastike u more i na plaže; znanstvena istraživanja, kako bi se produbilo

razumijevanje o utjecaju plastike na kitove i morski ekosustav; te širenje svijesti, za osvještavanje građana i upravitelja o problemu plastičnih otpadaka.

Otpad koji se proizvodi u gradovima i manjim mjestima nastavlja se akumulirati na plažama i u morima Sredozemlja, što uključuje i zaštićena područja bogate bioraznolikosti kao što je utočište Pelagos. Plastika čini 95 % otpada raštrkanog po plažama, morskom dnu i površini mora. U morima Toskanskog otočja koncentracija plastičnog otpada iznosi 10 kg po kvadratnom kilometru, što je jedna od najvećih koncentracija na svijetu.

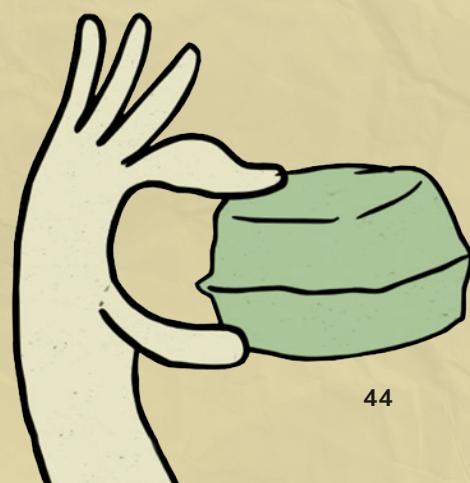
Ovu je situaciju uglavnom uzrokovalo loše upravljanje otpadom koji se stvara ne samo u obalnim mjestima i gradovima, već i u onima dublje u kontinentu. Stoga je ključno da su uprave dotičnih regija informirane o dobrim praksama ponovne uporabe, recikliranja i ispravnog odlaganja otpada. Kako bi to olakšao, Legambiente je sastavio popis primjera dobre prakse koje su uvele druge uprave i koji se mogu precrtati. Također su pozvali lokalne i regionalne javne uprave da pokušaju provesti neku od predloženih inicijativa.

Inicijative zelenog općinskog poreza

Smanjenje potrošnje - Tijela javne vlasti

Općina Capannori (Lucca) promiče inicijativu koja bi osigurala da se stanovnicima sve više omogući kupnja proizvoda bez ambalaže kao što su hrana, pića i sredstva za pranje, čime bi se smanjila količina proizvedenog plastičnog otpada.

Usvajanjem izmjene propisa o otpadu u dijelovima općine Lucca, općinska uprava uvela je popust od 20 % na fiksni dio poreza na otpad za sve tvrtke koje prodaju hranu i druge proizvode bez ambalaže. To za trgovine koje se pridruže borbi protiv ambalaže podrazumijeva značajnu uštedu, bez obzira koliko otpada proizvode, što se već nagrađuje oporezivanjem na temelju proizvodnje.

ITALIJA

Trgovine koje žele iskoristiti popust moraju pokazati općini da su uvele proizvode bez ambalaže u svoje trgovine.

U općini Legnago (Verona), inicijativa „Spasi okoliš“, odobrena u ožujku 2019., dovela je do promjena u regulaciji poreza na otpad (Tari). Uveden je djelomični povrat naknade za otpad za tvrtke koje sudjeluju u projektu „Kupi recikliranje“.

Inicijativa je omogućila postavljanje triju „eko kompaktora“ gdje građani mogu donijeti rabljene plastične boce i zauzvrat dobiti „eko bodove“. Eko bodovi mogu se upotrijebiti u bilo kojoj trgovini ili povezanoj aktivnosti za popust na kupnju ili usluge. Povrat na Tari od 100 eura koji je uvela inicijativa namijenjen je vlasnicima tvrtki koje će nuditi takve „eko popuste“. Općenito, projekt pomaže tvrtkama u zadržavanju kupaca, a istovremeno potiče posvećivanje veće pozornosti otpadu.

U prosincu 2017. općinsko vijeće u gradu Talamone (Grosseto) predstavilo je mogućnost ostvarenja smanjenja varijabilnog dijela poreza na otpad za 30 do 70 %. Ovo se smanjenje primjenjuje na kvartovske trgovine veličine najviše 150 kvadratnih metara koje prodaju proizvode za ponovno punjenje, kao i za trgovine koje nude proizvode u rinfuzi ili imaju politiku povrata praznih spremnika.

Oni koji samo prodaju proizvode na punjenje imaju pravo na popust od 70 %, dok oni koji uz tradicionalniji model nude punjenje mogu ostvariti smanjenje poreza od 30 %.

Subvencije za višekratne pelene

Smanjenje potrošnje - Tijela javne vlasti

Za stanovnike općine Trento koji kupuju perive pelene za jedno ili više djece mlađe od 30 mjeseci, općina pruža povrat od 50 %, s najvećom mogućom olakšicom od 50 eura po djetetu. Uz molbu je potrebno predati račun ili potvrdu o kupnji pelena.

Sustav pelena zatvorenog kruga Lavanda

Smanjenje potrošnje – tvrtke Bologna

Lavanda je projekt koji je razvila društvena zadruga Eta Beta u suradnji sa Sveučilištem u Bologni nakon istraživanja o štetnom utjecaju jednokratnih pelena na okoliš. Lavanda se temelji na konceptu „proizvod kao usluga“, tj. iznajmljuje platnene pelene vrtićima te pruža uslugu pranja pelena (što manje utječe na okoliš nego

pojedinačno pranje u vrtićima). Projekt također otvara nove mogućnosti za zapošljavanja socijalno ugroženih osoba koje bi u protivnom dobivale podršku općine.

Usluga za vrtice temelji se na sporazumima između tvrtke Eta Beta i općina te je prilagođena potrebama vrtića. Ona osigurava opskrbu čistim pelenama, svakodnevno prikupljanje prljavih pelena i centralizirano pranje. Postupak pranja i sušenja poštuje sve higijenske norme te je organiziran tako da smanjuje utjecaj transporta i pranja na okoliš na najmanju moguću razinu (npr. nema prekomjerne uporabe vode, energije ili sredstava za pranje).

Lavanda nastoji s vremenom proširiti uslugu i na obitelji, uz ponudu usluge najma i pranja platnenih pelena.

Tvrtka Eta Beta također je promicala sličan program (nazvan „DPIClean“) za maske koje su se upotrebljavale kao zaštitna oprema tijekom COVID krize. Program pruža usluge većim korisnicima kao što su škole, uredi i bolnice – čiste se maske dostavljaju, a rabljene se maske prikupljaju i dezinficiraju prema pravilima koja propisuju zdravstvene službe.

Promoviranje kupovine bez plastike

Smanjenje potrošnje - Tijela javne vlasti

Noviji državni zakon, br. 141/2019, koji mijenja i dopunjava Uredba br. 111/2019 („Nacionalni zakon o klimi“), uveo je dvije osnovne mjere povezane s ponovnom uporabom plastike i općenito ambalažom:

- Uvođenje inicijative za male, srednje i velike trgovine kojima se osiguravaju „prostori bez ambalaže“.
- „Pravo na donošenje vlastitog spremnika.“ Kupci sada smiju donijeti vlastite višekratne spremnike za svježe proizvode kao što su mlječni proizvodi, šunka i mesni odresci, riba, itd. Prakse nošenja vlastitog spremnika prije su zbog higijenskih razloga u suštini bile zabranjene. Kao mjera sigurnosti, novi zakon predviđa da spremnik mora biti čist i bez osjetnog mirisa. Prodavač ili njegovi zaposlenici mogu odbiti staviti proizvode u spremnik ako ga ne smatraju prikladnim, npr. ako je potrgan, bez poklopca, itd.

Općine protiv opušaka cigareta

Podizanje svijesti - Tijela javne vlasti

Općina Sestri Levante (Genova) provela je kampanju osvještavanja o odabčenim opušcima cigareta u okolišu. Ova inicijativa pokrenuta je zahvaljujući regionalnom doprinosu projektima skupljanja otpada u općini.

Općina je nabavila 1500 ekološki prihvatljivih spremnika za skupljanje opušaka cigareta koji su se besplatno dijelili u općinskim uredima, Uredu za odnose s javnošću URP, turističkom informativnom uredu te uredima tvrtke Mediterraneo Servizi. Dijelili su se letci, lijepili plakati i postavljale obavijesti na kante za smeće koje su bile opremljene spremnikom za opuške. Posebni spremnici također su postavljeni na plažama, a upravitelji tvrtki koji su htjeli dijeliti spremnike preko svojih tvrtki dobili su naljepnice za izlog.

Općina Castel Gandolfo (Roma) je, zahvaljujući dodjeli sredstava koja je ostvarila zabrana Metropolitanskog grada Rima, u 2019. započela s projektom podizanja svijesti za borbu protiv odabčenih opušaka cigareta. To je uključivalo postavljanje kolektora za opuške cigareta u prometnim i turističkim dijelovima grada, uključujući šetalište uz jezero gdje su također postavljene posebne kante za skupljanje opušaka.

U kolovozu 2019. općina Mogliano (Macerata) započela je projekt povećanja osviještenosti među pušačima o tome kako ispravno zbrinuti opuške. U turističkom uredu i prodavaonicama duhana pušači mogu dobiti besplatne džepne spremnike u koje mogu stavljati opuške.

„Plastika čini 95 % otpada raštrkanog po plažama, morskom dnu i površini mora. U morima Toskanskog otočja koncentracija plastičnog otpada iznosi 10 kg po kvadratnom kilometru, što je jedna od najvećih koncentracija na svijetu.“

LATVIJA

Kampanja "Pazi da ne smetiš" Smanjenje potrošnje - NVO-ovi

Jurmala

Nevladina organizacija „Klub zaštite okoliša Latvija“ (VAK) proveo je kampanju u gradu Jurmalu pod nazivom „Kad kušaš ili kupiš, pazi da ne smetiš“ kao pilot-projekt za pružatelje usluga, ugostitelje, trgovce i turističke informacijske centre.

Cilj kampanje bio je potaknuti smanjenje uporabe jednokratnih proizvoda i promicati navike koje su prihvatljive za okoliš, uz različite vrste provedenih aktivnosti:

- Lokalni pružatelji usluga i tvrtke za distribuciju su osigurali postere, letke i kartonske stalke kao stolove.
- Organizirano je edukativno natjecanje održivih torbi kojim su predstavljene zamjene za jednokratne plastične vrećice i u kojem je sudjelovalo 1200 ljudi. Organizirana su četiri regionalna natjecanja, a završne izložbe postavljene su u nekoliko velikih trgovačkih centara.
- Organiziran je zeleni ciklus planinarenja.
- Organizirani su edukativni seminari za učitelje u obalnim općinama. U pilot-projektu sudjelovalo je ukupno 180 obrazovnih ustanova.

Da bi sudjelovali u kampanji, lokalna poduzeća kao što su kafići, trgovine i muzeji morali su objaviti materijale kampanje na svojim internetskim stranicama te obavijestiti zaposlenike i kupce o ekološki prihvatljivim načelima ponašanja u kontekstu njihovih aktivnosti. Jedan od ishoda pilot-projekta bila je ideja uvođenja sustava povratne naknade za plastične čaše koji je podržala većina intervjuiranih kafića u Jurmali.

„Organizirano je edukativno natjecanje održivih torbi kojim su predstavljene zamjene za jednokratne plastične vrećice i u kojem je sudjelovalo 1200 ljudi. Organizirana su četiri regionalna natjecanja, a završne izložbe postavljene su u nekoliko velikih trgovačkih centara.“

„Dvije godine kasnije, pokazalo se da je državna inicijativa s naknadom, s podrškom aparata za povrat ambalaže tvrtke TOMRA, ostvarila povećanje stope povrata na 92%.”

Općinski događaji bez plastike

Zabrane - Tijela javne vlasti

Vilnius

U ožujku 2020., grad Vilnius usvojio je općinsku zabranu jednokratnih plastičnih proizvoda za ugostiteljstvo (kao što su šalice i posuđe) za sve općinske javne događaje, te zahtjev za osiguravanje odvojenih spremnika za prikupljanje. Jedan drugi litavski grad, Joniškis, zapravo je bio prvi grad koji je poduzeo taj korak u 2019., što je inspiriralo druge gradove kao što su Vilnius, Trakai i Panevėžys na prihvatanje izazova.

Svi organizatori događaja i organizacije civilnog društva unaprijed su obaviješteni o odluci te su imali dva mjeseca za pripremu zamjena. Pronađene su tvrtke i startupi koji su mogli osigurati višekratne čaše, tanjure i drugu opremu za događaje koja je omogućila uspjeh zabrane.

Ova odluka prvi je važan korak prema smanjenju količine plastičnog otpada koji stvara grad, a istovremeno potiče građane na veću razinu osviještenosti o utjecaju plastike, posebice jednokratnih predmeta, na naš okoliš i našu klimu.

Zabrana u Vilniusu tek mora biti uvedena, no vlasti očekuju da će se količina onečišćenja plastikom u gradu značajno smanjiti.

Nacionalni sustav povratne naknade

Smanjenje potrošnje - Tijela javne vlasti

Litva je u 2016. godini uvela „zakon o bocama“ s ciljem smanjenja otpada i troškova lokalne vlasti, uz povećanje stopa recikliranja. Taj sustav odnosi se na višekratne staklene boce, jednokratnu plastiku i aluminijске limenke.

Prije uvođenja sustava povratne naknade, samo se trećina plastičnih boca skupljala i reciklirala (34 %). Dvije godine kasnije, pokazalo se da je državna inicijativa s naknadom, s podrškom aparata za povrat ambalaže tvrtke TOMRA, ostvarila povećanje stope povrata na 92%.

CupCup za održivije festivalne

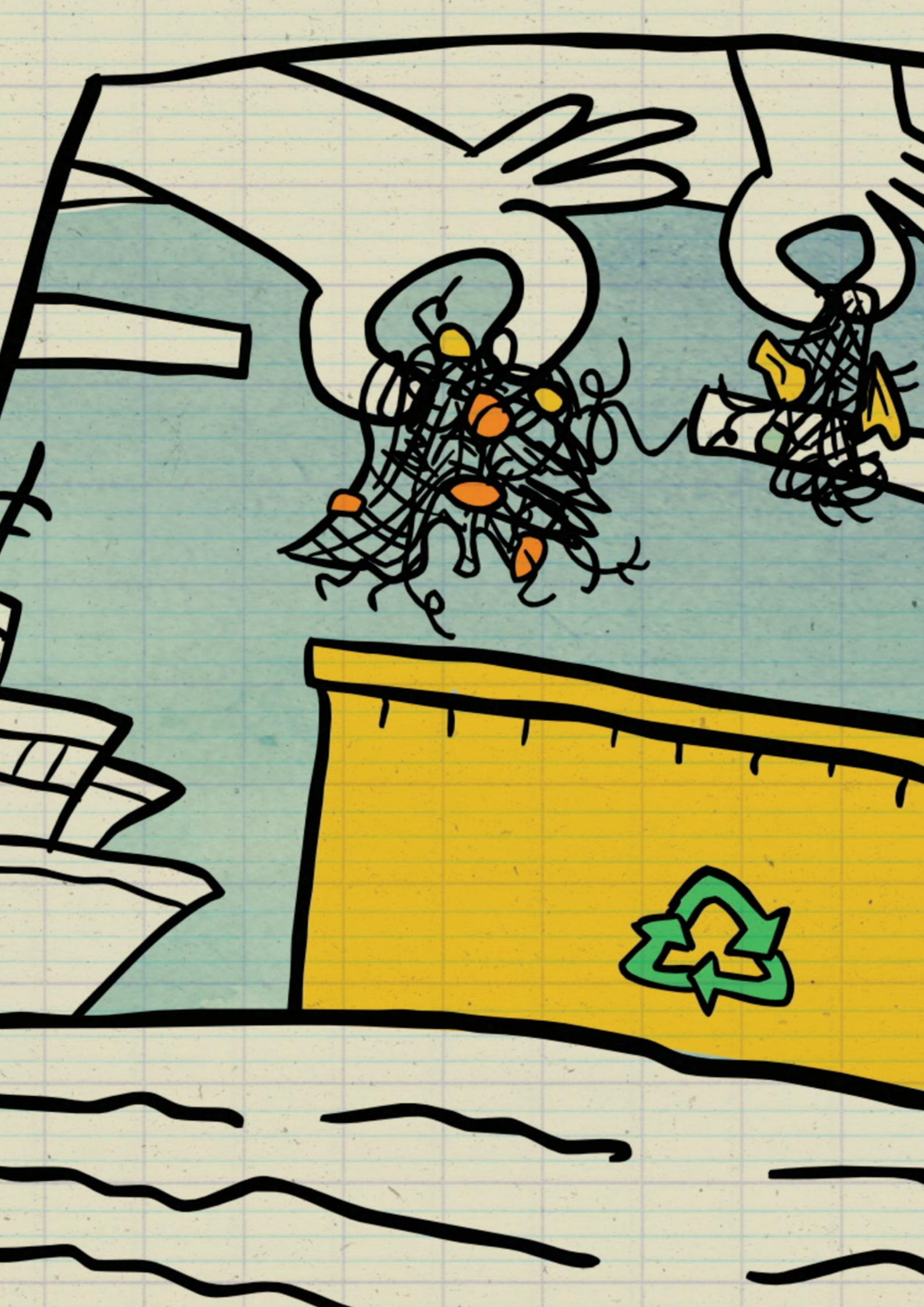
Smanjenje potrošnje - Tvrtke

CupCup prvi je primjer društvenog poduzetništva za pružanje višekratnih šalica za kavu kafićima te višekratnih šalica i čaša festivalima. Tvrtku je osnovao glazbenik Ermantas koji je bio šokiran količinom plastičnog otpada koji ostaje nakon glazbenih festivala.

Eko participacijom od 1 eura, CupCup financira skupljanje, transport i pranje čaša, a 1 euro pologa potiče lude na vraćanje čaša.

Oko 90 % nacionalnih glazbenih festivala sada upotrebljava ovu uslugu. Latvijski i Estonski festivali također su počeli surađivati s tvrtkom.

Tvrtka pri recikliranju i poboljšavanju svojih čaša surađuje s međunarodnom nevladinom organizacijom Precious Plastic. Tvrtka CupCup odlučila je zamijeniti svoje čaše obložene plastikom čašama koje su obložene lateksom.

LUKSEMBURG

Nacionalna zero waste strategija

Zabrane - Tijela javne vlasti

Luksemburška Ministrica zaštite okoliša, klime i održivog razvoja Carole Dieschbourg želi da Luksemburg učini više nego što to zahtijeva europska Direktiva o jednokratnoj plastici te da postane svjetski predvodnik u gospodarenju otpadom. Glavni cilj poticanje je uklanjanja i smanjenja jednokratne plastike, uz dodatne zabrane jednokratnih plastičnih čaša i boca.

Kao rezultat nacionalnog postupka savjetovanja dionika koje je provedeno u 2019., u rujnu 2020. predstavljena je nacionalna zero waste strategija „Null Offall Lëtzebuerg“. Njezin je cilj nulta stopa otpada i promidžba ekološkog dizajna, ponovne uporabe i popravljanja što širih razmjena kako bi gospodarstvo doista bilo kružno.

Nacrt zakona objavljen je 25. kolovoza 2020. kako bi se Direktiva EU-a o jednokratnoj plastici počela uvrštavati u nacionalni zakon, a proizvođačima plastike postavljen je ambiciozan cilj smanjenja potrošnje. Zero waste strategija najavila je i dodatne zabrane jednokratne plastike u restoranima od 1. siječnja 2022. (plastične čaše, tanjuri i pribor za jelo), kao i za ambalažu u koju se pakira voće i povrće.

Manifest o nultoj stopi jednokratne plastike

Smanjenje potrošnje - Tvrte

Luksemburška vodeća mreža za društveno odgovorno poslovanje IMS surađuje s lokalnim i međunarodnim tvrtkama smještenima u Luksemburgu te njihovim glavnim izvršnim direktorima kako bi se okrenuli održivim praksama te eliminaciji jednokratne plastike. 2018. je IMS započeo dvogodišnji projekt nakon što je EU postigao dogovor o jednokratnoj plastici.

U rujnu 2018., tijekom večere glavnih izvršnih direktora u luksemburškom Klubu održivosti, IMS je pozvao sudionike na potpisivanje manifesta o nultoj stopi jednokratne plastike. Cilj je bio jasan: postići da tvrtke eliminiraju jednokratnu plastiku iz svojih organizacija do kraja 2020. i pružiti prilagođenu podršku koja će omogućiti tu tranziciju.

Obećanje #IMSPlasticPledge uključuje sljedeće obveze:

- Poduzimanje svih potrebnih mjera za postizanje cilja povlačenja proizvoda koje obuhvaća manifest „Nulta stopa jednokratne plastike“ do kraja 2020.
- Podupiranje održivih alternativa i integracija načela kružnog gospodarstva u organizaciju.
- Imenovanje ambasadora nulte stope jednokratne plastike koji je referentna osoba za tu temu.
- Komuniciranje svojih postupaka različitim dionicima u svrhu podizanja svijesti.
- Podupiranje IMS Luksemburg u njegovoj kampanji i dopuštanje IMS-u da se uključi u rasprave s dobavljačima kako bi se pronašle održive alternative.

Uz posebna sredstva iz Ministarstva okoliša, IMS je potpisnicima manifesta stavio na raspolaganje posebnu kontaktну osobu za povezivanje s međunarodnim „ambasadorom“ i provođenje redovnih revizija njihove strategije smanjenja potrošnje za jednokratnu plastiku.

IMS s uključenim tvrtkama dijeli niz resursa za pomoći pri tranziciji: elektronički reklamni natpis, e-potpis, brošuru, prezentaciju, certifikat, mobilnu edukativnu izložbu o jednokratnoj plastici koju tvrtke mogu upotrebljavati za internu komunikaciju o toj temi, te „pribor za tranziciju“ koji nudi širok izbor alternativa za jednokratne plastične predmete navedene u manifestu, od kojih je svaka ocijenjena prema trajanju provedbe, zahtjevnosti, cijeni, trajnosti i mogućnosti recikliranja.

Od samog početka projekta, IMS također organizira posebne radionice s ambasadorima u svrhu razvijanja ideja i strategija za prestanak uporabe jednokratne plastike i prelazak na održive zamjene. Teme radionica sežu od uredskog pribora, cateringa, događaja, povratnih informacija o sastancima s dobavljačima i održive politike nabave, do pitanja nastajanja novih alternativa kao što su plastika napravljena od bioloških tvari i biorazgradiva plastika.

Do danas su 74 tvrtke i institucije prihvatile izazov i potpisale manifest, uključujući BEI, Cargolux, Solar Screen i Sodexo Luxembourg. U budućnosti IMS namjerava na temelju postojećih materijala nastaviti povećavati svijest u poslovnom sektoru i izvan svoje mreže.

Spremnici za hranu ECOBOX

Smanjenje potrošnje - Tvrte

ECOBOX nudi višenamjenske spremnike sa sustavom povratne naknade koji se mogu upotrebjavati za hranu za van te za ponijeti ostatke iz restorana ili kantine kući. Ovi spremnici napravljeni su od polibutilen tereftalata (PBT) s poklopcem od PET plastike, a dostupni su u dvije veličine, od 500 ml i jedne litre.

Projekt „ECOBOX – Méi lang genéissen“ isprva je osmišljen za borbu protiv bacanja hrane u Luksemburgu, na zahtjev Ministarstva okoliša. Projekt je u 2018. pokrenula robna marka SuperDrecksKëscht® u suradnji s nacionalnim trgovackim udruženjem Horesca, a on je šest restorana, restorana za poslovni sektor i kafića ponudio praktičan proizvod za njihove klijente i pritom omogućio značajno smanjenje rasipanja hransom. Mreža korisnika u 2019. se ubrzo proširila na 80 restorana diljem zemlje te na 124 restorana, 66 restorana za poslovni sektor i 60 školskih restorana u svibnju 2020.

Inicijativa nudi značajne mogućnosti za smanjenje ukupne količine otpada jer ne smanjuje samo količinu ambalaže, nego i bacanja hrane. Sustav je također ekološki i održiv jer se neispravne ili oštećene kutije ECOBOX šalju natrag proizvođaču te se mogu ponovno upotrijebiti kao sirovina za nove proizvode.

ECOBOX je i dan danas volonterska inicijativa, zbog čega ne pokriva sve restorane i ugostiteljske usluge u zemlji. Ministarstvo zaštite okoliša stoga promiče ovaj model kako bi osiguralo povećanje pokrivenosti, a time i odgovarajuće prednosti za okoliš.

„Do danas su 74 tvrtke i institucije prihvatile izazov i potpisale manifest.“

MAĐARSKA

Utrke za čišćenje rijeke

Podizanje svijesti - NVO-ovi

Mađarska inicijativa Plastic Cup (PET Kupa) značajno je doprinijela podizanju svijesti o onečišćenju plastikom u rijeci Tisi. Plastic Cup je neprofitna, nevladina inicijativa pokrenuta u 2013. sa svrhom čišćenja plastičnog otpada iz rijeke Tise i njezinih poplavnih područja koji su tamo nanjeli poplave. Pokrenula ju je nevladina organizacija Filmjungle Society koja se specijalizirala za snimanje dokumentarnih filmova o divljim biljkama i životinjama te zaštiti okoliša.

Ova jedinstvena inicijativa bori se protiv onečišćenja koristeći se upravo otpadom – Plastic Cup započeo je kao utrka (nazvana prema prestižnoj utrci America's Cup) u kojoj se momčadi, na splavima od otpada vlastite izrade, natječu u prikupljanju otpada koji pluta niz rijeku. Dio tajne uspjeha inicijative Plastic Cup pretvaranje je zahtjevnog i potencijalno opasnog zadatka u zabavnu i inspirativnu team building aktivnost.

Nakon osam godina, sada se svake godine na rijeci Tisi i rijeci Bodrog odvija više utrka i izvode kraće team building aktivnosti. Komunikacija o ovim događajima odigrala je ključnu ulogu u dopiranju do većeg broja ljudi, a svaki snimljeni događaj i ključni trenutak koji je objavljen na društvenim mrežama doprinijeli su informiranju ljudi o utjecajima na okoliš.

S vremenom je Plastic Cup iz inicijative za čišćenje narastao u partnerstvo s donositeljima odluka na državnoj razini, sponzorskim tvrtkama i lokalnim zajednicama. Zbrinjavanje otpada i stručnjaci za vode pridružili su se timu od gotovo 2000 predanih volontera. Ovi „Pirati plastike“ spremni su za akciju, ne samo u Gornjoj Tisi nego i na jezeru Tisa, cijele godine, bilo gdje, kada god je potrebno. Sudionici iz zajednice nisu samo uklonili oko 120 tona otpada iz rijeke, već su ga i razvrstali te reciklirali. Plastic Cup razvija načine za upcycling (ponovnu uporabu prenamjenom i redizajnom) riječnog otpada i stvaranje proizvoda.

Zahvaljujući sustavnom kartiranju volontera, povećalo se znanje o lokaciji i vrstama odlagališta otpada duž rijeke Tise. Otpad koji dolazi iz nezakonitih odlagališta uzvodno, rijeka u vrijeme poplave nosi nizvodno te ga širi poplavljenim područjem. Ta se odlagališta većinom nalaze u Ukrajini, gdje nema osnovne infrastrukture za prikupljanje i zbrinjavanje otpada.

Aktivnosti inicijative Plastic Cup sad su postale međunarodne i njezini projekti pokrivaju cijeli sliv Dunava, a uključuju i Ukrajinu kako bi se nastojalo zaustaviti onečišćenje na izvoru. Aktivnosti se izvode i na rijeci Bordog, pritoku Tise, uz pomoć nadležne uprave za vodne resurse i lokalnog partnerstva.

Sustavi Recup i Cupler

Smanjenje potrošnje - NVO-ovi

Udruga za zaštitu okoliša Greenzone od 2009. uvodi i promiče sustav Újrapohár/Recup na festivalima, poslovnim događajima te u klubovima. Primjerice, na festivalu koji posjeće više od 50.000 ljudi predstavljen je sustav za pranje Recup koji upotrebljava mobilne industrijske perilice za posuđe.

Zahvaljujući angažmanu Greenzonea, u državi je porasla i proizvodnja višekratnih čaša. Početak ove nevladine organizacije bile su čaše Recup kojima je dodijeljena potpora, a proizvodili su ih sami. Kasnije su podržavali širenje mađarskog poduzeća koje se specijaliziralo za proizvodnju čaša Recup.

Ovaj NVO je od 2010. do 2014. također nudio uslugu iznajmljivanja čaša Recup koju su namjeravali oživjeti nakon situacije s pandemijom.

U zadnjih deset godina, barem 1000 događaja dalo je prednost čašama Recup pred jednokratnim čašama, a time su se izbjegle tone otpada. Budući da se čaše Recup većinski koriste za posluživanje hladnih napitaka, Greenzone je nedavno počeo podupirati i sustav Cupler, sustav zatvorenih čaša za kavu osnovan 2019.

Najam višekratnih pelena

Smanjenje potrošnje - Tvrtke

Dijete koje nosi jednokratne pelene od rođenja pa sve dok se od njih ne odvijke proizvede 1,5 tonu otpada. Udruga za zaštitu okoliša Greenzone prihvatile je izazov smanjenja ove vrste otpada diljem Mađarske informiranjem obitelji o zero waste zamjenama za jednokratne pelene. To su postigli prezentacijama, brošurama i dijeljenjem dobroh praksi.

Udruga je u 2019. pokrenula sustav najma višekratnih pelena. Najam paketa roditeljima omogućuje isprobavanje različitih vrsta višekratnih pelena prije kupnje. Kao podrška državnim tvrtkama, paketi sadrže samo pelene koje su napravile mađarske majke koje rade kod kuće.

Tijekom radionice predstavljeni su i drugi višekratni proizvodi kao što su perive vlažne maramice i višekratni menstrualni proizvodi.

NIZOZEMSKA

„Bringo služi kao posrednik između inicijativa „ponesi svoje“ diljem svijeta i partnera ili investitora koji mogu olakšati međunarodno širenje.“

Povratne naknade za plastične boce

Smanjenje potrošnje - Tijela javne vlasti

U travnju 2020. nizozemska je vlada odlučila proširiti postojeći sustav povratne naknade kako bi uključivao i male plastične boce. Time je zemlja mogla ostvariti cilj od 90 % odvojenog prikupljanja za plastične boce, kao što je navedeno u članku 9. Direktive EU-a o jednokratnoj plastici.

Program Mission Reuse

Smanjenje potrošnje - NVO-ovi

Mission Reuse je partnerstvo između tri nizozemske nevladine organizacije, Recycling Netwerk Benelux, Stichting Natuur & Milieu and Enviu, koje nastoji povećati sustave višekratne ambalaže na nacionalnoj razini istraživanjem i razvojem, inovativnim projektima, komunikacijom i zagovaranjem.

Mission Reuse trenutačno se bavi čašama i spremnicima za hranu, a već su i objavili izvještaj u kojem dijele saznanja o tome koji su uvjeti potrebni za uspješno povećanje sustava višekratnih šalica.

Prvi pilot-projekt pod imenom Cup for Life imao je cilj razviti i testirati sustav višekratnih šalica u gradu Utrechtu, u suradnju s dvjema tvrtkama, Vers i Lebkov. Cilj je spriječiti nepotrebno bacanje tri milijarde čaša za kavu razvojem održivog poslovnog modela.

Borba tvrtke Retulp protiv jednokratnih plastičnih Boca

Tvrte - Smanjenje potrošnje

U Nizozemskoj se svakoga dana baci 500.000 boca za vodu. Tvrta Retulp osnovana je 2014., a cilj joj je eliminirati jednokratne boce mjerama prevencije i osiguravanjem smanjenja plastičnog otpada u oceanima.

Retulp je primjer društvenog poduzetništva koje surađuje s trgovinama i tvrtkama u prodaji prilagodljivih boca za vodu i termos-boca od nehrđajućeg čelika. Pothvat je pokrenut u sklopu njihove „Nejednokratne misije“ 2015. –

2025., u kojoj su si postavili cilj sprječavanja 20 milijuna plastičnih jednokratnih boca godišnje i doniranja 20 milijuna litara pitke vode potrebitima (Retulp zemljama u razvoju donira tisuću puta više pitke vode nego što je sadržaj višekratne boce za vode).

U 2021. su uspješno sprječili uporabu 12.244.892 jednokratne boce i donirali 17.452.106 litara vode. Za 2022. povišili su svoj cilj na 20 milijuna. Osim što nudi boce za vodu i stvara kolekcije za vlastitu robnu marku, Retulp nudi i spremnike i torbe za hranu za razne druge robne marke i tvrtke.

Kolektiv protiv onečišćenja plastičnim opušćima

Zabrane - NVO-ovi

Plastic Peuken Collectief (Kolektiv za plastične opuške) savez je nekoliko desetaka NVO-ova, tvrtki i stotina građana, s rastućom podrškom donositelja odluka. Njihov je cilj ostvariti nacionalnu ili čak međunarodnu zabranu plastičnih filtera za cigarete pridobivanjem podrške javnosti, zagovaranjem i komunikacijom.

U sklopu kampanje organiziraju i godišnje čišćenje opušaka: Plastic PeukMeuk. U 2021. tisuće ljudi sudjelovale su na 88 različitim lokacijama diljem zemlje i prikupljeno je više od pola milijuna opušaka u samo 2,5 sata. Zahvaljujući rastućoj pozornosti medija, prikupljenim podacima i sve većoj podršci društva na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini, Plastic Peuken Collectief osnažuje svoj lobistički položaj.

Kolektiv Plastic Peuken nastoji vršiti pritisak na nizozemsku vladu da pomno prati broj opušaka u okolišu te odredi realistične troškove čišćenja po cigaretama kako bi potaknula proizvođače na smanjenje opušaka cigareta u otpadu. Njihov je cilj dosegnuti 70 % smanjenja opušaka cigareta u okolišu do 2026. u usporedbi s 2022. te postići da Parlament usvoji prijedlog koji zahtijeva da vlada istraži kako to učiniti.

NJEMAČKA

„Dosad se uključilo 2700 partnera u 450 gradova diljem zemlje.“

Nepušačke plaže

Podizanje svijesti - Tijela javne vlasti

U 2009. su dijelovi plaža na otoku Rügenu po prvi put proglašeni nepušačkim plažama. Kurverwaltung (uprava lječilišta) baltičkog odmarališta Göhren usko surađuje s tvrtkama za najam ležaljki za plažu koje podsjećaju posjetitelje na zabranu cigareta ili dijele pepeljare na plažama koje nemaju zabranu pušenja.

Mobilno pranje posuđa Spülbar

Podizanje svijesti - Škole i sveučilišta Kiel

„Spülbar“ je mobilna postaja za pranje posuđa koja se sastoji od industrijske perilice za posuđe na teretnom biciklu. Studenti koji pohađaju postdiplomski studij Održivost, društvo i okoliš na Sveučilištu Christian-Albrechts u Kielu, Njemačka, dizajnirali su ovaj projekt, što je omogućilo upotrebljavanje višekratnih šalica za kavu i tanjura na lokalnoj tržnici.

Voda potrebna za rad perilice za posuđe dolazi iz prijenosnih kanistara, što znači da je „Spülbar“ u potpunosti mobilan i autonoman. Tvrtka za zbrinjavanje otpada u Kielu sponzorirala je 100 šalica za kavu u projektu. Projekt stoga ima vlastite šalice za kavu, no standovima koji su se uključili također nudi pranje povratnih šalica.

Oznaka smještaja bez plastike

Podizanje svijesti - NGO-ovi

U suradnji s Inicijativom partnera nacionalnih parkova, apartmani i kuće za odmor ili gostinske sobe dobivaju oznaku „smještaj protiv plastike“ ako su opremljeni i namješteni uz poseban paket za podizanje svijesti kod gostiju koji sadrži savjete o izbjegavanju plastike. Tri razine za dodjelu oznake – brončana, srebrna i zlatna – pokazatelj su različitih stupnjeva smanjenja plastike, od prvih koraka do smještaja koji gotovo da je bez plastike.

Regionalna pravila za šalice za višekratnu uporabu

Smanjenje potrošnje - Tijela javne vlasti

Ministarstvo okoliša regije Schleswig-Holstein potiče državne prehrambene i ugostiteljske tvrtke na prihvatanje višekratnih šalica za kavu. U dokumentu „Preporuka za punjenje višekratnih spremnika s toplim napitcima u skladu s higijenskim standardima u pekarnicama, kafićima, odmorištima i pružanju ugostiteljskih usluga za poslovni sektor“, vlada zagovara uporabu višekratnih spremnika te daje jasne upute tvrtkama o primjeni tog sustava. Cilj je ove publikacije smanjiti nedoumice kod prepreka na koje tvrtke mogu naići pri radu s višekratnim šalicama.

Spremnici za hranu za van REBOWL

Smanjenje potrošnje - Tvrtke

Osnivači projekta RECUP pokrenuli su REBOWL, sustav povratne naknade za višekratne spremnike za hranu koji je osmišljen kao zamjena za jednokratnu ambalažu za van i dostavu hrane. Dostupan je u cijeloj Njemačkoj.

Uz polog od 5 eura, kupci mogu u restoranima i kafićima koji sudjeluju u ovom projektu posuditi REBOWL, polipropilensku zdjelu bez BPA s termoplastičnim gumenim poklopcem. Jednom kad su vraćene, zdjele se peru i pripremaju za sljedećeg kupca.

Spremnici za hranu za van VYTAL

Smanjenje potrošnje - Tvrtke

VYTAL je sustav ponovne uporabe/povrata spremnika za hranu koji je dostupan u restoranima, kafićima, ugostiteljskim tvrtkama i poslovnim kantinama u nekoliko njemačkih gradova. Kupci mogu pronaći prodajna mjesta u kojima je dostupan uz pomoć aplikacije, a ona se također upotrebljava za najam višekratnih spremnika bez BPA umjesto jednokratnih prilikom naručivanja hrane za van ili dostave.

Zdjele se mogu zatim vratiti u restoran/kafić ili, u slučaju kantine/cateringa, mogu se ostaviti u posebnim „kutijama za povrat“ koje prazni VYTAL.

NJEMAČKA

Oznaka za kupnju bez ambalaže

Podizanje svijesti - NGO-ovi

Ovu oznaku za kupnju bez ambalaže prvotno je pokrenula nevladina organizacija Rehab Republic sa sjedištem u Münchenu, a sada se može pronaći u drugim dijelovima Njemačke.

Oznaka se dodjeljuje trgovinama i restoranima u kojima se roba može kupiti bez jednokratne ambalaže i gdje kupci mogu donijeti vlastite višekratne spremnike.

Trgovine, restorani, kafići, trgovine mješovitom robom i supermarketi kojima je dodijeljena oznaka mogu se prepoznati po naljepnici „Einmal Ohne, Bitte“ u izlozima i pored blagajne, a mogu se pronaći i na interaktivnoj internetskoj karti.

Nacionalni sustav dijeljenja RECUP

Smanjenje potrošnje - Tvrte

Njemačka tvrtka RECUP uvela je nacionalni sustav dijeljenja za prikupljanje, pranje i ponovno punjenje šalica za napitke za van. Kupci plaćaju 1 euro naknade prilikom narudžbe pića u višekratnoj šalici, a šalice se mogu vratiti u bilo kojoj trgovini ili restoranu koji je uključen u sustav te se tamo vraća naknada. Dosad se uključilo 2700 partnera u 450 gradova diljem zemlje.

Sustav povrata i ponovne uporabe Cup for Cup

Smanjenje potrošnje - Tvrte

Obala Sjevernog mora

Cup for Cup je sustav neograničenog vremena za povrat i ponovnu uporabu namijenjen za kavu za van. Ova tvrtka nudi rješenja i podršku za ugostiteljstvo u poslovnom sektoru, festivali i događaje te općine i zajednice koje žele smanjiti uporabu jednokratnih šalica za kavu u zamjenu za višekratne i punjive šalice.

Brojni kafići i restorani na obali Sjevernog mora prešli su s jednokratnih slamki za piće na višekratne zamjene. Neki restorani upotrebljavaju ugravirane i višekratne metalne slamke koje se mogu kupiti i kao suvenir. Drugi vlasnici upotrebljavaju papirnate slamke ili slamke od tjestenine.

Višekratne čaše za kavu Freiburgcup

Smanjenje potrošnje - Tijela javne vlasti

U 2017. je grad Freiburg, Njemačka, pokrenuo program višekratnih čaša za kavu kako bi smanjio otpad jednokratnih čaša za kavu. Čaša, napravljena od plastike koja je otporna na visoke temperature i sigurna za pranje u perilici posuđa, može se uzeti na prodajnim mjestima koja su uključena u program, uključujući kafiće gradskog sveučilišta, te u zamjenu za naknadu od 1 eura.

Kupci je mogu upotrijebiti do 400 puta prije nego što je vrate na jedno od povezanih prodajnih mesta koja se mogu prepoznati po zelenoj naljepnici na izlogu, a zatim će dobiti povrat naknade. Kafić ili trgovina sama pere i dezinficira čašu kako bi bila spremna za sljedeću uporabu.

Ova je inicijativa postigla veliki uspjeh te je potakla i druge njemačke gradove na slične projekte kao što je RECUP u Münchenu.

Općinska zelena nabava

Smanjenje potrošnje - Tijela javne vlasti

U 2016. je senat grada Hamburga predstavio obavezne „smjernice za zelenu nabavu“ u javnoj nabavi. Smjernice nalažu ekološki prihvatljiviji odabir proizvoda te zabranu kupnje određene količine artikala kao što su plastične boce i kapsule za kavu.

Nakon zabrane jednokratnih boca, uključujući boce koje ispunjavaju uvjete za povrat naknade, u javnim zgradama sada se mogu pronaći zelene alternative kao što su fontane s pitkom vodom i vrčevi. Višekratne čaše uvedene su u nekoliko javnih institucija, što godišnje znači do 675.000 jednokratnih plastičnih čaša manje.

Osim što je prihvatljivija za okoliš, kupnja dugotrajnijih višekratnih proizvoda jeftinija je nego opetovana kupnja proizvoda ograničenog vijeka trajanja.

Kampanja Packbuddy BYO

Smanjenje potrošnje - Tijela javne vlasti

Bremen

Kampanja Packbuddy grada Bremena potiče ljudе da ponesu vlastite spremnike ili čaše od kuće kada kupuju hranu ili pića za van. Ugostitelji koji sudjeluju u kampanji označavaju svoje prodajno mjesto naljepnicom BYO (engl. bring your own – ponesi svoje) kako bi pokazali kupcima da nude svoje proizvode za ponovno punjenje.

Općinski sustavi povratne naknade

Smanjenje potrošnje - Tijela javne vlasti

Neke njemačke općine aktivno su promicale uvođenje sustava naknade za višekratne čaše i podržale ga na različite načine:

- Hanzeatski grad Greifswald pomogao je u usvajanju sustava čaša na polog tako što je tijekom jednogodišnjeg testnog razdoblja uključenim partnerima plaćao naknadu za sustav. Time je Greifswald postao prvi grad s takvim sustavom u Njemačkoj.
- Grad Hamburg imao je cilj u 2018. predstaviti sustav povratnih čaša diljem grada, a za to mu je trebao privatni upravitelj. Tvrtke su pozvane da putem javnog natječaja predaju svoj koncept za sustav čaša temeljen na naknadi uz privatnu potporu. Početna potpora bila je jednokratna uplata u iznosu do 30.000 eura. Osim dugogodišnje gospodarske uspješnosti, ekološki i funkcionalni aspekti također su bili važni kriteriji za odabir.
- Svojom kampanjom „ponovno napuni umjesto bacanja“, Hanzeatski i sveučilišni grad Rostock poziva lokalno stanovništvo i turiste da izbjegavaju otpad i učine grad čišćim. Tako su, primjerice, školske kantine i rostočki jedriličarski klub RSC 92 opremljeni višekratnim čašama. Rostočki upravitelj tramvajskog prometa od gradske je uprave također dobio 100 povratnih čaša kako vozači tramvaja ne bi upotrebljavali jednokratne čaše. Osim toga, gradski propisi o otpadu zahtijevaju da na događajima i na javnim mjestima višekratno posuđe dobije prednost.

Pilot-projekt Baltic Sea Ashtray

Podizanje svijesti - Tijela javne vlasti

Kampanja Baltic Sea Ashtray usmjerena je na borbu s najčešćim oblicima otpada na plažama grada Warnemünde, Njemačka: opušćima cigareta. Ovaj pilot-projekt organizirala je nevladina organizacija Küsten Union Deutschland e.V. (Obalna unija Njemačka), a Turistički uredi Rostock i Warnemünde potiču pušače na odlaganje opušaka u prikladne spremnike dajući im priliku za „glasanje“ o aktualnom pitanju kao što je „Koja nogometna momčad igra bolje?“.

Svaki odgovor ima svoj spremnik s prozorićem, tako da se javno mišljenje odražava u porastu količine ubačenih opušaka. Pitanja se redovno mijenjaju, a javnost ima čak i mogućnost predati vlastite prijedloge putem interneta na portalu za morski otpad.

U gradu Neustadtu, na obali Baltika, turistički servis i gradski odjel za marketing također su dobili šest takvih glasačkih spremnika za plaže i centar grada. Usto su obalna straža i služba za spašavanje DLRG u sezoni 2019. posjetiteljima podijelili 15.000 prijenosnih pepeljara za plažu.

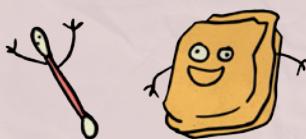
Plaže bez vatrometa

Zabrane - Tijela javne vlasti

Baltičko more

Na otoku Usedomu u Baltičkom moru, tri lječilišta i odmorišta zvana „Kaiserbäder“: Ahlbeck, Heringsdorf i Bansin, od Nove godine 2018. imaju dijelove plaže sa zabranom uporabe vatrometa.

Nakon što se 97 % ispitanika složilo protiv privatnih vatrometa, općinsko vijeće otvorilo je put projektu i taj je potez dobro prihvaćen. Osim toga, posjetitelji su na Novu godinu dodatno potaknuti na bacanje otpada u postavljene spremnike zahvaljujući tomu što su se Kaiserbäder obvezali donirati 0,50 eura projektu „Oceani bez plastike“ za svaki kilogram smeća u spremnicima – tijekom uobičajene proslave novogodišnje noći prikupljeno je oko tonu otpada.

NJEMAČKA

Njemački okrugli stol o morskom otpadu

Tijela javne vlasti - Podizanje svijesti

Okrugli stol o morskom otpadu osnovan je 2016. u okviru inicijative Saveznog ministarstva okoliša, zaštite prirode, nuklearne sigurnosti i zaštite potrošača (BMUV), Savezne agencije za okoliš (njem. Umweltbundesamt – UBA) i Ministarstva za okoliš, energiju, graditeljstvo i zaštitu klime Donje Saske, Njemačka.

Cilj mu je koordinirati i podržati provedbu Okvirne direktive o pomorskoj strategiji (engl. Marine Strategy Framework Directive – MSFD) i regionalne akcijske planove za rješavanje pitanja morskog otpada sjeveroistočnog Atlantika (OSPAR) te Baltičkog mora (HELCOM).

Morski otpad složen je problem zbog brojnih izvora otpada i brojnih načina na koje otpad dospijeva u more. Na Okruglom stolu sudjeluje oko 150 stručnjaka iz niza sektora, organizacija za zaštitu okoliša, udruga, tijela savezne, državne i lokalne vlasti te regionalnih i lokalnih političara.

Okrugli stol pruža izvrsnu platformu koja stručnjacima omogućuje razmjenu znanja i pružanje podrške, a sudionicima osmišljavanje preporuka za djelovanje kako bi se spriječilo daljnje onečišćenje i podigla svijest javnosti. Njegova je svrha i financiranje posebnih istraživanja te organiziranje radionica za dionike na različite teme.

Sustav naknade za višekratne čaše u Hannoveru

Tijela javne vlasti - Smanjenje potrošnje

Zahvaljujući projektu Hannoccino cup, Hannover ima najveći općinski sustav naknade za višekratne čaše. Lokalna tvrtka za gospodarenje otpadom dizajnirala je čašu u suradnji s jednom medijskom agencijom te je uspješnom reklamnom kampanjom potaknula sve građane da je usvoje.

Čaša Hannoccino sigurna je za konzumiranje napitaka i pranje u perilici posuđa, a dostupna je u dvije praktične veličine s odgovarajućim poklopćima, što je čini idealnom za kavu ili čaj. Čaša se uglavnom sastoji od biopolimera, prirodnih smola, celuloze i prirodnih vlakana za učvršćivanje te je biorazgradiva na kraju svojeg životnog vijeka ako se obrađuje u odgovarajućem postrojenju.

Čaša je dostupna u više od 180 „mjenjačnicama“ za polog od 2 eura. Kad kupac završi s korištenjem svoje čaše, može je vratiti u najbližu mjenjačnicu koju može pronaći na karti na internetskoj stranici tvrtke.

Njemačka baza podataka o subvencijama za platnene pelene

NVO-ovi - Smanjenje potrošnje - Podizanje svijesti

Uporaba višekratnih platnenih pelena može sprječiti velike količine plastike. Više od 90 gradova i okruga u Njemačkoj promovira kupnju platnenih pelena umjesto jednokratnih, nudeći subvencije u vrijednosti do 300 eura.

Prema studiji Agencije za okoliš Ujedinjenog Kraljevstva, prosječna beba potroši šest pelena na dan, što znači da samo u prvi godinu dana potroši 2190 jednokratnih pelena. Budući da prosječna višekratna pena potraje oko 400 pranja, to znači da značajno smanjuje uporabu jednokratnih pelena.

Na internetskoj stranici tvrtke Deine Stoffwindel sabrani su svi okruzi koji nude takve subvencije i navedene su informacije o cijenama te aktualnim popustima. Mogu se pronaći i informacije o prednostima platnenih pelena te kako ih upotrebljavati. Na internetskoj stranici nalazi se i stranica koja sadrži savjete za okrige koji nisu navedeni na popisu o tome kako pojedinci mogu zatražiti da se takve subvencije uvedu u njihovom okrugu i kako podići svijest o višekratnim pelenama.

Ponovnim punjenjem protiv jednokratne plastike u ugostiteljstvu

Podizanje svijesti - NVO-ovi

Refill je njemačka neprofitna organizacija osnovana 2017. s ciljem smanjenja jednokratne plastike, posebice plastičnih spremnika za pića. Organizacija Refill Germany nastala je u Hamburgu, a sada je prerasla u pokret koji se može pronaći u više od 50 gradova diljem zemlje.

Ona potiče restorane na izlaganje naljepnice „Postaja za ponovno punjenje“ koja ukazuje na to da ugostiteljski objekt nudi besplatno punjenje bilo kakvih punjivih boca vodom iz slavine. Sve sudjelujuće trgovine mogu se pronaći na internetskoj stranici na kojoj se nalazi interaktivna karta te putem njihove aplikacije, „Karte von Morgen“ (Karta sutrašnjice) koja također prikazuje lokacije trgovina koje nude opcije bez ambalaže i inicijative za zaštitu okoliša.

Internetska stranica ima i blog koji služi za podizanje svijesti o različitim pitanjima, od drugih inicijativa za ponovnu uporabu diljem svijeta do smjernica za sigurnu ponovnu uporabu tijekom pandemije COVID-19.

NORVEŠKA

Održivija javna nabava

Smanjenje potrošnje - Tijela javne vlasti
Oslo

Kao drugi najveći norveški kupac iz javnog sektora, kupovna moć grada Osla može značajno utjecati na potrošnju jednokratne plastike. Grad radi na novim kupovnim sporazumima koji će uključivati stroge zahtjeve za smanjenje uporabe jednokratne plastike.

Grad Oslo namjerava svojim politikama javne nabave mijenjati ponašanje potrošača i smanjiti nepotrebnu uporabu plastike u općinskim tijelima. To će postići podržavanjem proizvoda koji doprinose kružnom gospodarstvu, kao što su npr. proizvodi koji su dizajnirani za recikliranje i poticanje ponovne uporabe.

Grad je utvrdio lokacije kupnje plastičnih proizvoda diljem općine, pridajući pozornost jednokratnoj plastici, kako bi dobio jasnú sliku o uporabi plastičnih proizvoda u općini. Utvrđivanjem mjesta potrošnje plastike, Grad je mogao prepoznati koji su proizvodi problematični i na koje se agencije mora usmjeriti.

Grad također radi na izgradnji ekološki osvještenije kulture tako što podupire procese uz pomoć priručnika o pametnoj kupnji. Novi okvirni sporazumi nabave također će uključivati stroge klimatske i okolišne zahtjeve koji se fokusiraju na visoke stope ponovne uporabe, recikliranja, uporabe i dijeljenja.

„Utvrđivanjem mesta potrošnje plastike, Grad je mogao prepoznati koji su proizvodi problematični i na koje se agencije mora usmjeriti.“

POLJSKA

Zero waste trgovine

Smanjenje potrošnje - Tvrte

Zero waste filozofija širi se Poljskom i diljem zemlje otvara se sve veći broj zero waste trgovina. Neke od njih su:

BEZ PUDŁA, u Wrocławu

BIOrę, koja ima dvije trgovine u Poznanju

Planetarianie, koja ima dvije trgovine u Varšavi

Kooperatywa Dobrze, koja ima dvije trgovine u Varšavi

DEKO zakupy u Varšavi

NAGRAMY, u Łódžu i Varšavi

ODWAŻNIK, u Varšavi

ZIELONY SMAK, u Varšavi

KUBEK Z PRZYPRAWAMI, u Gdansku

AVOCADO, u Gdansku

ZIEMIOSFERA, u Gdansku

NA WAGĘ ZDROWIA, u Zamoścu

Još trgovina možete pronaći na internetskoj stranici „zero waste vademecum“: <https://vademecumzerowaste.com/tag/nagie-z-natury/>

Osim toga, kozmetička robna marka Yope nudi uslugu ponovnog punjenja (sustav povrata ambalaže), a aplikacija Too Good To Go pomaže sačuvati hranu iz restorana koja bi inače bila bačena.

#PonesiSvojuŠalicu

Smanjenje potrošnje - NVO-ovi

Svake se godine diljem svijeta upotrijebe milijarde jednokratnih čaša, stvarajući planinu otpada koju je teško reciklirati. Nastojeći riješiti taj problem, udruga Zero waste Polska provela je uspješnu kampanju uz oznaku #zWłasnymKubkiem, što se može prevesti kao #Ponesi svoju šalici.

Cilj kampanje bio je podići svijest među kupcima i vlasnicima kafića o utjecaju jednokratne ambalaže na okoliš, te izgraditi stavove i navike koji će pridonijeti dugoročnom smanjenju otpada. Dvostruki je cilj potaknuti kupce na uporabu višekratnih šalica prilikom kupnje kave za van, te uvjeriti vlasnike kafića da je poslužiti kavu u šalici koju je donio kupac sigurno, važno za okoliš i korisno za imidž tvrtke.

Poljski Boomerang Bags

Podizanje svijesti - NVO-ovi

Inspirirana australskim pokretom Boomerang Bags te uz njihov blagoslov i materijale, udruga Zero Waste Polska napravila je poljsku verziju pod imenom Torby Bumerangi (#Bumerangbags) kako bi zamjenila plastične vrećice i pomogla osnažiti lokalne zajednice diljem Europe.

Boomerang Bags bavi se izradom višekratnih torbi, preusmjerenjem otpada, pokretanjem dijalogu, spajanjem ljudi, poticanjem održivog ponašanja i sve to uz zabavu. Lokalne zajednice dobivaju sav potreban alat kao što su uzorci torbi, metode za uključenje zajednice, promotivni materijali te popratni savjeti i ideje temeljeni na iskustvu postojećih zajednica. Volonteri projekta Boomerang Bags također su povezani zahvaljujući posebnoj globalnoj platformi.

Ideja je da vrećica za kupnju treba kružiti poput bumeranga i biti dostupna tamo gdje je trebamo, npr. u trgovini, a ne u kuhinjskoj ladici. Volonteri koji sudjeluju u projektu stavljuju svoje torbe u opticaj i ponovno ih upotrebljavaju.

Svaka radionica, predavanje ili sastanak provedeni u sklopu projekta stvaraju inicijativu koja potiče na djelovanje i širenje ideje. Rezultati zasad pokazuju da su brojne točke Boomeranga dobro funkcionalne prije početka pandemije. Sljedeći je korak profesionalizacija kampanje stvaranjem strukture i uključivanjem dodatnih alata.

Kampanja za pelene HelloWielo

Smanjenje potrošnje - NVO-ovi

Edukativna kampanja HelloWielo upoznaje mlade i buduće roditelje s višekratnim zamjenama za jednokratne pelene. Budući da je riječ o 1,5 toni prikupljenog otpada koji se ne može reciklirati, od rođenja do trenutka kad djetetu više nisu potrebne pelene, nije riječ o maloj stvari.

Kampanja je u 2018. postigla takav uspjeh da je dobila međunarodno priznanje i osvojila nagradu na natjecanju najboljih inicijativa u sklopu Europskog tjedna smanjenja otpada. Kampanja HelloWielo bila je jedna od tri najbolje kampanje u kategoriji nevladinih organizacija, a na svojem putu do finala pobijedila je sveukupno 14.000 inicijativa iz cijele Europe.

U 2019. je organizirano više od 40 besplatnih radionica HelloWielo diljem Poljske, a dvije su organizirane u Norveškoj, dajući projektu međunarodnu dimenziju. Prvotni projekt s radionicama proširio se na višekratne proizvode za intimnu higijenu kao što su menstrualne čašice i višekratni ulošci. Treće izdanje kampanje provedeno je 2020. putem interneta.

Kampanja „Wrzucam. Nie wyrzucam!“

Smanjenje potrošnje - NVO-ovi

Kampanja „Wrzucam. Nie wyrzucam“ („Baci, nemoj baciti“), koja traje od sredine 2019. godine, nastoji upoznati javnost s mehanizmima sustava povratne naknade koji uključuju staklenu, metalnu i plastičnu ambalažu za pića.

Istraživanja izvedena u sklopu projekta otkrila su da gotovo 90 % Poljaka podržava obavezni sustav naknada za jednokratnu i višekratnu ambalažu za pića. Više od 60 % ispitanika vjerovalo je da se sustav naknada može proširiti i na ambalažu za hranu.

U sklopu kampanje više od 10.000 ljudi potpisalo je peticiju koja je predana poljskom Ministarstvu za klimu. Aktivnosti su nastavljene unutar radne skupine u Ministarstvu klime, čiji je cilj razviti rješenja na polju Proširene odgovornosti proizvođača, uključujući sustav naknada.

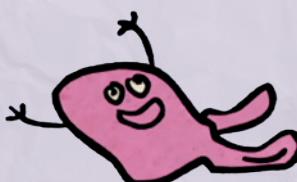
Održiva kozmetika i sredstva za pranje

Smanjenje potrošnje - Tvrte

Nekoliko robnih marki prirodne kozmetike i sredstava za pranje, kao što su Kostka Mydła, Luch Botanicals, Ministerstwo Dobrego Mydła, Fridge by Yde, Purite, Jan Barba, Creamy i Simple as That, predstavile su mjere za smanjenje količine plastične ambalaže koju upotrebljavaju za svoje proizvode, uključujući:

- mogućnost povrata staklene (ili višekratne plastične) ambalaže za određeni postotak popusta na buduće kupnje;
- mogućnost „zero waste narudžbe“ kako bi kupcu narudžba bila zapakirana u manje papira, odnosno u materijale koji su biorazgradivi i koji se mogu reciklirati;
- programe vjernosti za vraćanje ambalaže;
- mogućnost vraćanja ambalaže u zamjenu za 3 % popusta
- višekratnu ambalažu, npr. prašak za pranje u staklenkama.

U druge poljske proizvođače kozmetike koji prodaju proizvode kao što su sapuni, šamponi i regeneratori bez ambalaže ili u ambalaži bez plastičnih materijala ubrajaju se 4Szpaki i Shauska.

POLJSKA

Kupnja u rinfuzi bez ambalaže Smanjenje potrošnje - Tvrte

U 2017. je Auchan bio prvi supermarket/hipermarket koji je posluživao proizvode u rinfuzi u ambalaži koju donesu kupci. Otad su Carrefour i Kaufland organizirali ospozobljavanje svojeg osoblja i usvojili njihov postupak kako bi mogli učiniti isto. Općenito govoreći, hipermarketi su razvili niz suhih proizvoda u rinfuzi kao što su orašići, sušeno voće, grah, itd., što kupcima olakšava kupnju s vlastitim spremnicima.

Carrefour Polska predstavili su mogućnost kupnje proizvoda po težini u višekratnoj ambalaži koju donesu sami kupci, a istovremeno provode informativne kampanje za kupce. Osim toga, u svim bistroima „Tasty“ koji rade u hipermarketima Carrefour, kupci mogu pitи kavu koja se toči u njihove višekratne šalice.

Gdański bez plastike Podizanje svijesti - Tijela javne vlasti

Cilj kampanje „Gdański bez plastike“ je podržati proekološki stav i osviještenost javnosti o zaštiti okoliša smanjenjem uporabe plastike u svakodnevnom životu. Ona također potiče pravilno odvajanje otpada, što je posebno važno s obzirom na to da je grad smješten na obali, a njezino je zagađenje većinski uzrokovanoplastikom.

Glavna poruka kampanje sastoji se od deset jednostavnih pravila ponašanja koja su se na različite načine reklamirala u javnosti. Provođenje je započelo, no neke su aktivnosti odgođene zbog pandemije Covid-19. Izhod kampanje stoga tek treba ocijeniti, no očekuje se da će mnogi drugi gradovi oponašati ovaku inicijativu, mada manje ili više ambiciozno.

U sklopu ove kampanje planirane su različite vrste aktivnosti za promicanje njezinih ideja i ekoloških aktivnosti, kao što su umjetnička natjecanja za učenike, pilot-projekti za obitelji koje žele promijeniti svoje navike u uporabi plastike, natjecanja na društvenim mrežama i piknici za lokalno stanovništvo.

Poljski pakt protiv plastike Smanjenje potrošnje - Tvrte

Polski Pakt Plastikowy (Poljski pakt protiv plastike) pokrenut je u rujnu 2020., a predvodi ga poljska inicijativa za održivo poslovanje Kampania 17 Celów. Pakt je usklađen s drugim nacionalnim Paktovima o plastici i regionalnim Europskim paktom o plastici u mreži Zaklade ELLEN MacArthur. Članovi ovog instituta međusobno surađuju kako bi do 2025. postigli sljedeće ciljeve:

- Izbacivanje nepotrebne i problematične plastične ambalaže redizajniranjem, inovativnošću i alternativnim modelima dostave
- Smanjenje potrošnje nove plastike od 30 % (u težini) ukupne plastične ambalaže koja je stavljena na tržiste (apsolutno smanjenje, na temelju tonaže stavljenе na tržiste u 2018.)
- Osiguravanje da je 100 % ambalaže višekratno ili reciklabilno
- Osiguravanje prosječnog udjela od 25 % recikliranog sadržaja u svoj plastičnoj ambalaži
- Uspostavljanje učinkovite podrške za sustav prikupljanja i recikliranja plastične ambalaže kako bi se na poljskom tržisu recikliralo najmanje 55 % plastične ambalaže
- Učinkovito uključivanje građana u području smanjenja, ponovne uporabe, sortiranja i recikliranja ambalaže.

„Istraživanja izvedena u sklopu projekta otkrila su da gotovo 90 % Poljaka podržava obavezni sustav naknada za jednokratnu i višekratnu ambalažu za pića.“

PORTUGAL

„Na početku 2020 godine, kada je Lisbon bio Zelena prijestolnica, petnaest promotora nacionalnih ljetnih festivala udružilo se kako bi pozvalo mlađe generacije na veliku akciju putem društvenih medija.“

Kampanja “Há mar e mar”

Podizanje svijesti - NVO-ovi

Nacionalni zakon br. 69 iz 2018. stvorio je sustav poticajnih mjera za povrat spremnika za napitke koji se ne mogu ponovno upotrijebiti te spremnika od stakla, obojenog metala i aluminija. U 2019. je pokrenuta pilot-inicijativa, a od siječnja 2022. ovaj bi sustav trebao postati obavezan.

Kako bi se pripremile za ovaj važan pomak u zaštiti okoliša, nacionalne nevladine organizacije Sciaena, Zero i ANP počele su osmišljavati aktivnosti u 2019. Organizirale su nacionalni seminar, tehničke sastanke s različitim dionicima povezanim s uvođenjem Direktive EU-a o jednokratnoj plastici, dvije radionice za koordiniranje drugih NVO-ova koji rade na problemu plastike te skupinu za politiku prema plastici.

U 2020. su se NVO-ovi susreli s vodećim tijelima kako bi ustrojali na ambicioznom uvođenju Direktive EU-a o jednokratnoj plastici, s obzirom na to da se očekivalo odgađanje njezinog uvođenja zbog krize koronavirusa. U srpnju je u tu svrhu pokrenuta kampanja pod nazivom Ha Mar e Mar s internetskom peticijom (koja je dosad skupila 4000 potpisa), Facebook stranicom i simboličkom akcijom čišćenja koja je uključivala nekoliko NVO-ova te posebne ambasadore kao što su nizozemska partnerska organizacija Plastic Soup Surfer i svjetski uspješna bodyboarderica Joana Schenker. U studenom je kampanja pozvala na široko sudjelovanje u nacionalnom savjetovanju o tekstu nacrtu zakona te je zatražila da portugalska vlada održi prvotnu razinu ambicioznosti.

Kampanja je osigurala medijsku popraćenost na nacionalnoj razini, a zadnja verzije prenesenog nacionalnog zakona uključivala je nacionalne ciljeve za višekratnu ambalažu. Nevladine organizacije također su počele razvijati suradnju putem koalicija s međunarodnim partnerima kako bi osigurale sličnu razinu ambicioznosti kao kod mediteranskih zemalja poput Španjolske i Italije.

Trgovine na rinfuzu Maria Granel

Smanjenje potrošnje - Tvrtke

Lisabonske trgovine na rinfuzu Maria Granel bez ambalaže ne pružaju lokalnoj zajednici samo mogućnost zero waste kupovine i smanjenu uporabu plastičnih spremnika i ambalaže, nego i redovne aktivnosti za podizanja svijesti.

Festivali za održivo djelovanje

Podizanje svijesti - Tvrtke

Sve veći broj glazbenih i kulturnih festivala diljem zemlje, kao što su festivali Andanças EDP Cool Jazz festival i Boom festival, uvode mjere podizanja svijesti, sprječavanja otpada, smanjenja potrošnje i gospodarenja otpadom.

Na početku 2020., godine kada je Lisbon bio Zelena prijestolnica, petnaest promotora nacionalnih ljetnih festivala udružilo se kako bi pozvalo mlađe generacije na veliku akciju putem društvenih medija.

Za promociju zajedničke vizije o održivoj budućnosti bez plastike upotrijebili su poznate alate i hashtagove na društvenim medijima kako bi privukli publiku na koncertima, festivalima i događajima. U sklopu kampanje pozvali su publiku da prihvati održive mjere, fotografira ih i podijeli na društvenim mrežama uz GIF-ove napravljene posebno za ovu inicijativu te uz hashtag "DeclareAçao".

Nakon uključenja mladih predvodnika iz cijele zemlje radi definiranja 17 održivih načina ponašanja koje je potrebno promicati, gradonačelnik Lisabona podržao je inicijativu i ona će također izraditi materijale za podizanje svijesti te internetsku stranicu. Oni se temelje na ciljevima UN-a za održivi razvoj te su usmjereni na različita područja kao što su klimatske promjene, raznolikost, društvena uključivost, gospodarski razvoj, smanjenje otpada i recikliranje.

Zračne luke bez plastike

Smanjenje potrošnje - Tvrte

Neki zračni prijevoznici počeli su uvoditi letove bez plastike uporabom višekratnih čaša i pribora za jelo, održivijih materijala, itd. Prva takva zračna luka je Hi Fly, specijalizirana za kratkoročni najam aviona s posadom i charter letove, a njome upravljaju jedan portugalski i jedan malteški avioprijevoznik, no i drugi se pridružuju pokretu.

U sklopu strategije upravljanja s integriranim materijalima, Hi Fly svjesno nastoji raditi na sprječavanju, ponovnoj uporabi, stvaranju, odvajanju na izvoru, oporabi, prikupljanju, prijenosu, recikliranju, obradi i zbrinjavanju materijala. Od siječnja 2020., nijedan od vlastitih letova tvrtke Hi Fly nema jednokratne plastične predmete u avionima zahvaljujući suradnji s organizacijom Mirpuri foundation.

Višekratne čaše Lisboa Limpa

Smanjenje potrošnje - Tijela javne vlasti

Lisboa Limpa je projekt usredotočen na smanjenje otpada omogućujući alternativu za jedan od jednokratnih predmeta koji uzrokuju najviše onečišćenja u gradu Lisabonu: plastične čaše. Projekt predlaže uporabu jednokratnih čaša u barovima i restoranima u Lisabonu, uz sustav povratne naknade koji osigurava prikupljanje i ponovnu uporabu čaša.

Ponudom učinkovitih alternativa za jednokratne čaše, Lisboa Limpa ljudima omogućuje održivu potrošnju te ih osnažuje. Ovaj projekt drastično je smanjio količinu otpada koju stvara grad, a istovremeno izravno doprinosi usvajanju održivijeg ponašanja.

Smanjivanje pretjeranog ambalažiranja u plastiku

Podizanje svijesti - NVO-ovi

Kampanja Plastico à mais, koju organizira DECO, udruga za potrošačka prava u Portugalu, pozvala je tvrtke koje proizvode ambalažu da kod svojih proizvoda ukinu pretjerano ambalažiranje u plastiku ili da razviju alternative.

Udruga je zamolila potrošače da fotografiraju prekomjerno zapakirane proizvode u supermarketima i pošalju ih udrizi DECO. DECO je zatim kontaktirao tvrtke u vezi s problemom pretjeranog pakiranja te ih obavijestio o različitim načinima razvijanja alternativa ili smanjenja plastike u njihovim proizvodima.

Kampanja je završena u 2019. sa sjajnim rezultatima: sudjelovalo je više od 5300 potrošača, prijavljeno je 960 slučajeva pretjeranog ambalažiranja i DECO je surađivao s više od 80 tvrtki koje su pokazale spremnost za smanjenje plastične ambalaže kod svojih proizvoda. Neke tvrtke već su uvele promjene.

Kampanja je također omogućila udrizi DECO da otkrije koje su vrste proizvoda imale najviše plastične ambalaže: 41,05 % pritužbi bilo je povezano s pakiranjem svježih proizvoda kao što je voće i povrće, dok se 19,35 % odnosilo na suhe namirnice kao što su žitarice i riža. Proizvodi za čišćenje bili su najmanje prijavljivani te su činili tek 1,96 % pritužbi.

PORTUGAL

Lisabon je uveo zabranu plastične ambalaže

hrane za van

Zabrane - Tijela javne vlasti

Činjenica da restorani i kafići prodaju pića u plastičnim spremnicima glavnom je gradu Portugala predstavljala velik problem sa stvaranjem otpada te je ukupna količina stvorenog smeća od 2015. do 2018 porasla za 10 %.

Da bi riješila taj problem, Općina Lisbon donijela je u prosincu 2019. novu uredbu, Strategiju gospodarenja otpadom, urbane higijene i čistoće. Stavak 6. članka 73. navodi da je „zabranjeno posluživati, izvan objekta, proizvode koji su u prodaji za konzumaciju te su u jednokratnoj plastici, točnije čašama.“ Ova zabrana odnosi se na sve vrste jednokratnog plastičnog posuđa (uključujući pribor za jelo, slamke i čaše) u sektoru hrane i pića za van te u maloprodaji.

Zabrana je službeno na snazi od 1. siječnja 2020. i objekti se do ožujka 2020. moraju prilagoditi novim pravilima. Općina će novčano kazniti sve objekte koji se ne pridržavaju tih mjera.

Inicijativa „Pakt protiv plastike“ za kružno gospodarstvo

NVO-ovi - Podizanje svijesti

Inicijativu Pakt protiv plastike predvodi portugalska mreža za razvoj poslovanja Associacao Smart Waste Portugal te ona pripada globalnoj mreži paktova u vodstvu Zaklade Ellen MacArthur koja nastoji provesti model kružnog gospodarstva za plastiku. Pakt uključuje plan za 2025. čiji su ciljevi:

- Izbaciti jednokratnu plastiku koja se smatra problematičnom i/ili nepotrebnom
- Osigurati da je 100 % ambalaže višekratno, reciklabilno ili kompostabilno

Također uključuje neke pojedinačne dobrovoljne obveze kompanija, od kojih su neke usmjerene na smanjenje potrošnje: <https://pactoplasticos.pt/boasPraticas.html>

Svrha pakta je:

- Smanjiti potrošnju plastike izbjegavanjem potrošnje nepotrebnih proizvoda i ambalaže
- inovativna rješenja koja omogućuju ponovnu uporabu svih plastičnih proizvoda.
- Osigurati da se sva plastika učinkovito reciklira.
- Značajno povećati udio reciklirane plastike u novim proizvodima.

- Osigurati da taj materijal kruži gospodarstvom što je dulje moguće.
- Osigurati da plastika nikad ne završi u prirodi.

Pješačenje za opušćima (A Caminada das Beatas)

NVO-ovi - Podizanje svijesti

Njemački molekularni biolog Andreas Noe, poznat kao Putnik Smećonoša (The Trash Traveler), oputovao je 2018. u Portugal kako bi surfao na plažama Lisabona. Šokiran prizorom sveprisutne plastike, odlučio je prekinuti karijeru u biomedicini kako bi se posvetio podizanju svijesti o problemu onečišćenja plastikom. Otad je proveo brojne kampanje, šireći poruku svojim tipično zabavnim i pozitivnim metodama.

Jedna od tih kampanja, Pješačenje za opušćima, posvećena je sprječavanju odbačenih opušaka cigareta. U kampanji se Putnik Smećonoša, zajedno s još 600 okupljenih ljudi, oputio u pješački pohod duž portugalske obale u trajanju od dva mjeseca. Tijekom tog razdoblja uspjeli su sakupiti više od 1,1 milijuna opušaka cigareta u više od 70 inicijativa, koje su prikazane na karti na internetskoj stranici.

Putnik Smećonoša i njegov tim stvorili su umjetničko djelo isključivo od prikupljenih opušaka cigareta i predstavljaju ga diljem zemlje kako bi podigli svijest u školama, na fakultetima, festivalima i drugim događajima. Moguće ih je bukirati za događaje, no plan je da se opušci u konačnici recikliraju kako bi se izgradila kuća koja će se upotrebljavati za buduće događaje podizanja svijesti.

Informacije o svim drugim inicijativama možete pronaći na glavnoj stranici internetske stranice.

RUMUNJSKA

„Uklonjene su jednokratne čaše za kavu iz automata za kavu i zaposlenici dobivaju mali popust kada ponesu vlastitu višekratnu šalicu.“

Nacionalni program povratne naknade

Smanjenje potrošnje - Tijela javne vlasti

Nacionalni zakon br. 31/2019 za odobrenje Izvanredne uredbe 74/2018 koji mijenja i pojašnjava aspekte povezane s ambalažom i upravljanjem ambalažnim otpadom, uveo je sustav povratne naknade za spremnike za pića.

Također, najmanje 5 % težine ambalaže koju proizvođači svake godine stavlaju na tržište mora biti višekratno. Ovaj se postotak mora povišuti za 5 % svake godine do i uključujući 2025. Zero Waste Romania i platforma Reloop vode kampanju za povećanje uporabe višekratne ambalaže.

Prva zero waste poslovna zgrada

Smanjenje potrošnje - Tvrte

Cluj-Napoca

Amera Tower, neboder u gradu Cluj-Napoca u sjeverozapadnoj Rumunjskoj, trenutačno prolazi kroz postupak certificiranja zero waste zgrade pod vodstvom organizacija Zero Waste Europe i Zero Waste Romania. U zgradi se nalaze tri tvrtke s ukupno 800 zaposlenika. U sklopu prelaska na zero waste:

- uklonjene su jednokratne čaše za kavu iz automata za kavu i zaposlenici dobivaju mali popust kada ponesu vlastitu višekratnu šalicu;
- iz automata su uklonjene jednokratne plastične slamke, žličice i ambalaža koja se ne može reciklirati;
- boce za vodu od PET plastike zamijenjene su višekratnim staklenim bocama i u zgradi su ugrađeni sustavi filtriranja vode iz slavine;
- aparati za jednokratne kapsule za kavu zamijenjeni su aparatima koji upotrebljavaju zrna kave.

Osim toga, pojedinačne doze mlijeka, meda ili šećera zamijenjene su održivim alternativama: čašom mlijeka, staklenkama meda te šećerom u kocki u višekratnim kartonskim kutijama.

Ove mjere kombinirane su s prikupljanjem 12 različitih vrsta otpada u spremnicima na ulici, internim zero waste politikama te kvalitetnim obrazovanjem i nadzorom.

Zero waste restoran CUIB

Smanjenje potrošnje - Tvrte

CUIB je na putu da postane prvi restoran sa zero waste certifikatom u Rumunjskoj. Projekt je pokrenula i razvila udruga Mai Bine u gradu Iașiju.

Ovaj restoran upotrebljava lokalne proizvode i održive prakse nabave te promovira način života koji je prikidan za okoliš, bez jednokratne plastike. U sklopu njegovih mjer za sprječavanje otpada, restoran CUIB svojim kupcima nudi besplatnu vodu iz slavine, upotrebljava višekratno posuđe i pribor za jelo, a kutije, staklenke i staklene boce kupljenih namirnica ponovno upotrebljava kao spremnike za hranu za van ili dostavu. Dostava hrane transportira se u platnenim vrećicama.

Trgovine bez ambalaže

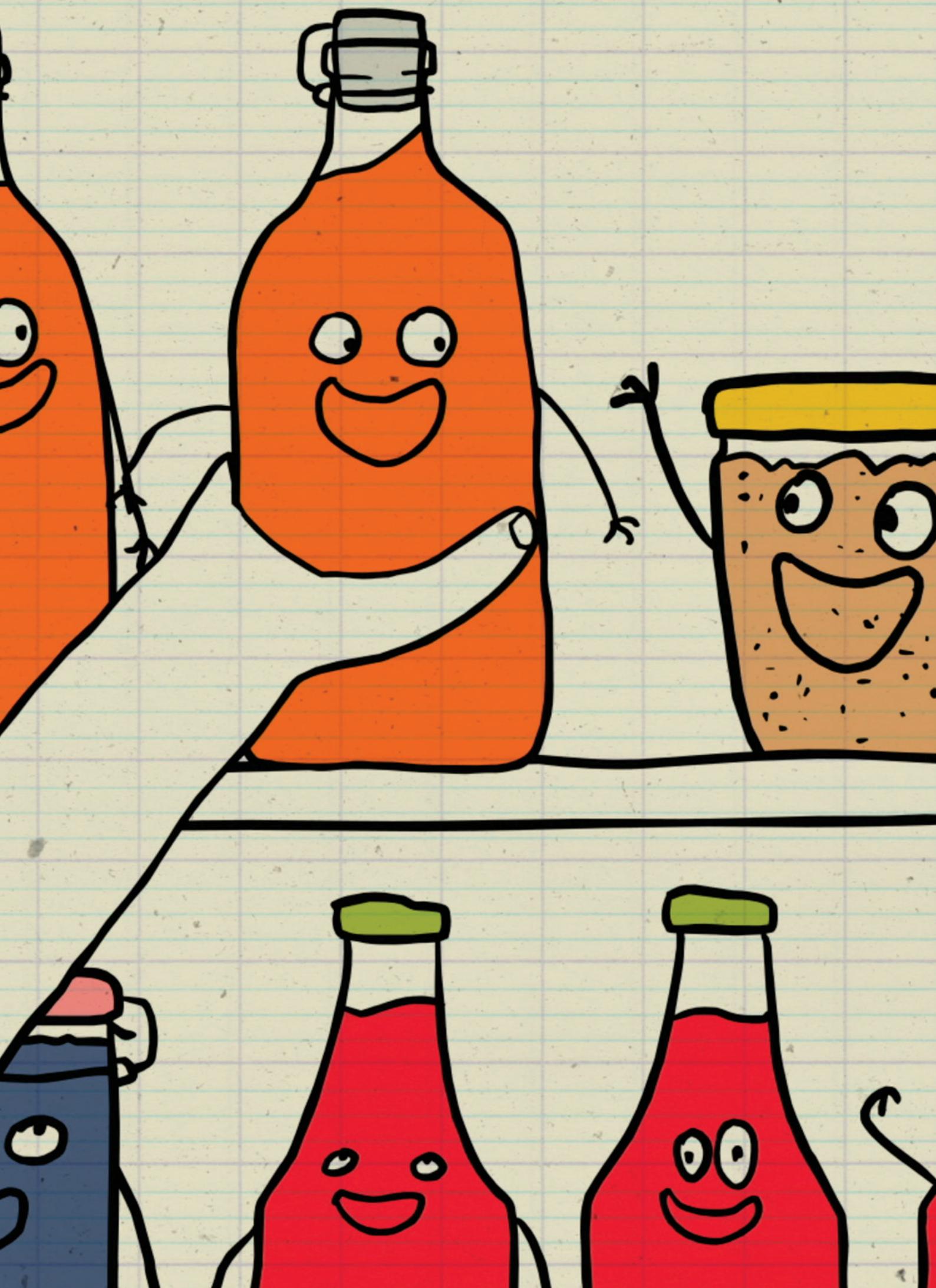
Smanjenje potrošnje - Tvrte

Sve veći broj trgovina u zadnje je četiri godine usvojio politiku poslovanja bez ambalaže, poput trgovina Alternative, REDU, Zero Waste Living, Magazin Zero Waste București, esen9, Nullka – Zero Waste Webshop, Terrawell, Greenmade zerowaste, ONO-despachetărie, Wrapmama's Shop, Vera Green – Bio products & zero waste, Less2zero, Wasteless i Naked Shop.

Domaće robne marke pelena

Smanjenje potrošnje - Tvrte

Višekratne pelene postaju sve rasprostranjenije i na tržištu se pojavljuje sve veći broj rumunjskih robnih marki, kao što su Anluca Prod, Baltic Evolution SRL, Bubble Bums i Trezy.

SLOVENIJA

„Tvrtka Euromonitor International izabrala je ljubljanski automat kao najinovativniji maloprodajni koncept 2019.“

Samoposlužno punjenje bez plastike

Smanjenje potrošnje - Tvrtke

U automatiziranim postajama za punjenje dizajniranim za tekućine, kupci mogu kupiti ekološke proizvode za čišćenje, bez plastike i ambalaže, i njima napuniti svoju višekratnu ambalažu. Automat proizvodi naljepnice koje istovremeno služe kao račun i opis proizvoda.

Automate je napravila slovenska tvrtka, a oni su sami po sebi primjer prakse ponovne uporabe i recikliranja jer je njihovo kućiste obično napravljeno od recikliranih materijala.

Tvrtka Euromonitor International izabrala je ljubljanski automat kao najinovativniji maloprodajni koncept 2019. u sklopu godišnjeg globalnog istraživanja maloprodajnog tržišta. Aparati su sada također dostupni u nekim slovenskim gradovima te u Rijeci u Hrvatskoj.

Platforma "Manje je više"

Podizanje svijesti - NVO-ovi

Internetska platforma Manj je več nastoji biti portal na kojem se može pronaći sve na jednom mjestu, gdje kupci mogu pronaći pružatelje usluga popravka, trgovine bez ambalaže i informacije o događajima povezanim s kružnim gospodarstvom (npr. razmjene odjeće i radionice). Njezin je cilj ljudima dati ideje o tome kako mijenjati svoje navike, stvarati što je manje moguće otpada i usput ostvariti uštedu.

Platforma nudi tri specifične i praktične mogućnosti:

- Kartu trgovina koje nude barem dio svoje ponude u rinfuzi ili pak dopuštaju svojim kupcima da donesu vlastitu ambalažu.
- Kartu pružatelja usluga koji nude popravke, razmjene, najam različitih kućanskih predmeta ili prodaju rabljenih predmeta.
- Svakodnevno ažurirane informacije o događajima, radionicama i predavanjima koja podižu svijest i pomažu ljudima kako da sami poprave predmete ili stvore verzije uobičajenih proizvoda koje su prihvatljive za okoliš (sapune, sredstva za pranje, itd.).

Subvencije za perive pelene

Smanjenje potrošnje - Tijela javne vlasti

Nekoliko slovenskih gradova nudi subvencije za roditelje koji kupuju višekratne pelene. Među njima je općina Sevnica koja nudi poklon bon od 240 eura za kupnju pelena u lokalnom društvenom poduzeću.

UJEDINJENO KRALJEVSTVO

„Ovaj poslovni model danas je međunarodno prihvaćen, a velike robne marke poput Starbucksa i McDonaldsa u San Franciscu, Kalifornija, populariziraju ga posebnim pilot-projektima.“

Normaliziranje ponovnog punjenja i višekratne uporabe

Podizanje svijesti - NVO-ovi

Refill (ponovno punjenje) je kampanja koja pomaže ljudima živjeti s manje otpada. Cilj kampanje normalizirati je ponašanja poput ponovnog punjenja i višekratne uporabe povezujući ljude s mjestima gdje mogu jesti, pitи i kupovati bez nepotrebne ambalaže.

Otkad je ovaj projekt pokrenut 2015. godine s ciljem smanjenja potrošnje jednokratnih plastičnih boca, kampanja potiče trgovine, restorane i uredne na besplatno punjenje plastičnih boca vodom iz slavine. Objekti koji se za to odluče dodaju se u aplikaciju Refill i dobivaju naljepnicu „Postaja za ponovno punjenje“ koju mogu ponosno izložiti.

Refill je kampanja neprofitne organizacije za zaštitu okoliša City to Sea koja provodi kampanje za zaustavljanje onečišćenja plastikom na izvoru. Kampanja je izvorno pokrenuta diljem Ujedinjenog Kraljevstva, no prerasla je u globalni pokret čiji su lokalni i međunarodni programi za ponovno punjenje sada prisutni u više od 20 zemalja diljem svijeta (UK, Španjolska, Nizozemska, Francuska, Norveška, Švedska, Finska, Danska, Njemačka, Italija, Portugal, Mađarska, Bugarska, Grčka, Rumunjska, Poljska, Latvija, Litva). U njoj sudjeluje više od 20.000 tvrtki i svaka se može pronaći u aplikaciji Refill.

S više od 280.000 postaja za ponovno punjenje diljem svijeta u kojima se mogu napuniti višekratni spremnici te aplikacijom koja je preuzeta gotovo 400.000 puta, Refill je pokrenuo val promjene, sprečavajući da milijuni plastičnih predmeta završe u tokovima otpada i čuvajući oceane za buduće generacije.

Projekt uključuje i smjernice za tvrtke koje se mogu pronaći na sljedećim poveznicama:

<https://www.refill.org.uk/drinking-water-fountains/>

<https://www.citytosea.org.uk/food-to-go/>

<https://www.citytosea.org.uk/takeaway-packaging-options/>

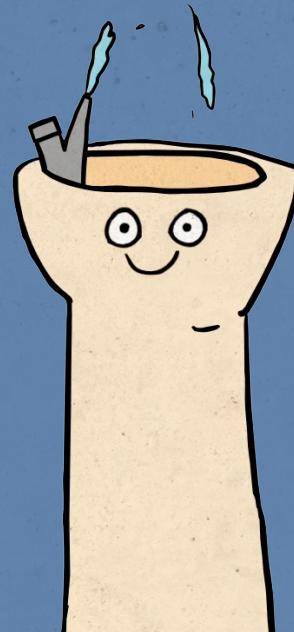
Višekratne čaše CupClub

Smanjenje potrošnje - Tvrtke

CupClub je osnovala nagrađivana arhitektica, dizajnerica i aktivistkinja za zaštitu okoliša Safia Qureshi u 2015., a u travnju 2018. pušten je u prodaju kod svojeg prvog velikog klijenta, tvrtke Cushman & Wakefield. Ovaj SMP sklapa partnerstva s brendovima, trgovcima na malo i tvrtkama kako bi pića za van postala održivija.

Spremnici za napitke napravljeni su od održivih materijala te se svakodnevno dostavljaju i prikupljaju za pranje i ponovnu uporabu – dizajnirani su tako da se mogu ponovno upotrijebiti barem 1000 puta. Ova tvrtka pruža usluge kafićima na maloprodaju, internim kafićima, kantinama, restoranima, kioscima za kavu/čaj, samoposlužnim mjestima te automatima za napitke.

Ovaj poslovni model danas je međunarodno prihvaćen, a velike robne marke poput Starbucksa i McDonaldsa u San Franciscu, Kalifornija, populariziraju ga posebnim pilot-projektima.

Hrana za van bez plastike Daddadrop

Smanjenje potrošnje - Tvrte London

Daddadrop je održiva usluga dostave hrane za van bez plastike sa sjedištem u Londonu. Obroci se naručuju unaprijed i dostavljaju biciklom u spremnicima od nehrđajućeg čelika.

Od osnivanja tvrtke u studenom 2018., procjenjuju da su dostavom u svojim jelonošama uštedjeli 17.820 plastičnih spremnika. Osim toga su dostavom prešli 8700 km bez emisija zahvaljujući dostavljanju biciklom.

Višekratne čaše Sveučilišta u Brightonu

Smanjenje potrošnje - Škole i sveučilišta

Na Sveučilištu u Brightonu program višekratnih šalica My Cup potiče osoblje, studente i posjetitelje na izbjegavanje jednokratnih čaša za kavu. Cilj je programa godišnje smanjiti broj jednokratnih čaša za napitke za 125.000. Kupci mogu upotrijebiti vlastitu šalicu ili kupiti Ecoffee Cup, višekratnu šalicu napravljenu od bioloških tvari koja je dostupna na kampusu za 6,95 funti. Uz svaku šalicu dobiva se besplatno piće, a prikupljanjem My Cup pečata pri svakom punjenju, kupci dobivaju svaki jedanaesti napitak besplatno.

Prvo selo bez plastike u Walesu

Smanjenje potrošnje - Tijela javne vlasti

Selo Aberporth, smješteno na zapadnoj obali Walesa, nastoji postati prvo mjesto u Walesu bez jednokratne plastike. Stanovnik mjesta i redatelj Gail Tudor započeo je kampanju nakon istraživačke turneje po britanskoj obali kojom se proučavao utjecaj odbačene plastike na život u moru i na obali.

Pub u Aberporthu prešao je s plastičnih na papirnate slamke, izbjegava vrećice za umake i prodaje mlijeko u staklenim bocama. Selo je također zabranilo plastični pribor za jelo. Nizom aktivnosti prikupljena su sredstva koja su financirala kampanju plakatiranja radi podizanja svijesti među stanovnicima sela i posjetiteljima.

Suradnja za višekratne pelene u sjevernom Walesu

Smanjenje potrošnje - Tvrte

Tvrta North Wales Nappy Collaborative, sa sjedištem u Wrexhamu, Denbighshireu i Flintshireu, smanjuje otpad organiziranjem radionica, razmjenom pitanja i odgovora, savjetovanjem, pokusnom uporabom i priborom za dugoročni zajam višekratnih pelena osobama s finansijskim poteškoćama.

Procjenjuju da su od 2015. sprječili da 3 milijuna jednokratnih pelena i 26 milijuna jednokratnih higijenskih proizvoda završi na odlagalištu otpada, istovremeno se boreći s menstrualnim siromaštvom svojim projektom Given To Shine.

ČEŠKA REPUBLIKA

Sustav tvrtke Miwa za kupnju bez stvaranja otpada

Tvrtke - Smanjenje potrošnje

Miwa (Minimum Waste) češka je tvrtka koja je shvatila da recikliranje neće riješiti problem otpada te je taj problem odlučila riješiti tako da potakne trgovine i supermarketete na usvajanje koncepta kupnje bez stvaranja otpada kao novu normu. Tvrtka Miwa sklopila je partnerstvo s tvrtkama u Pragu, no proširila se i u Francusku i Švicarsku.

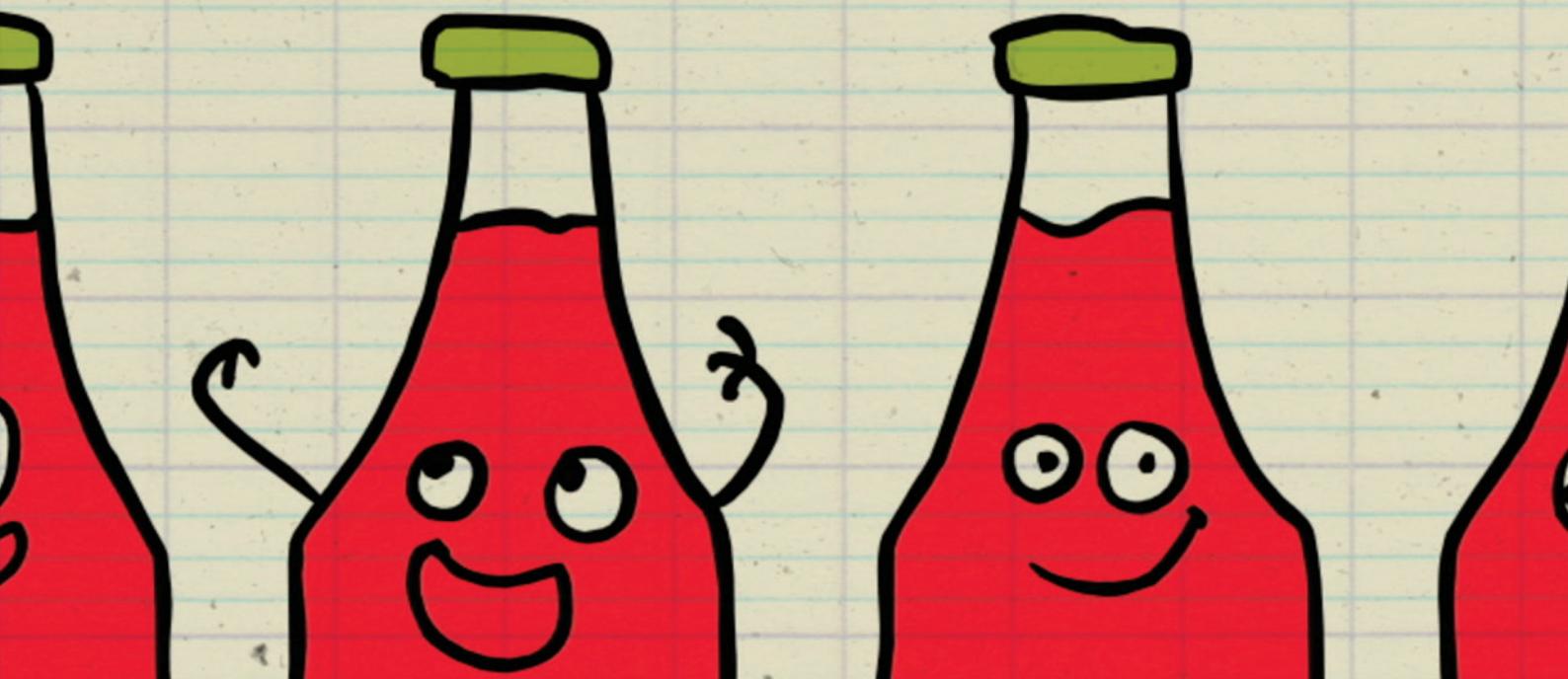
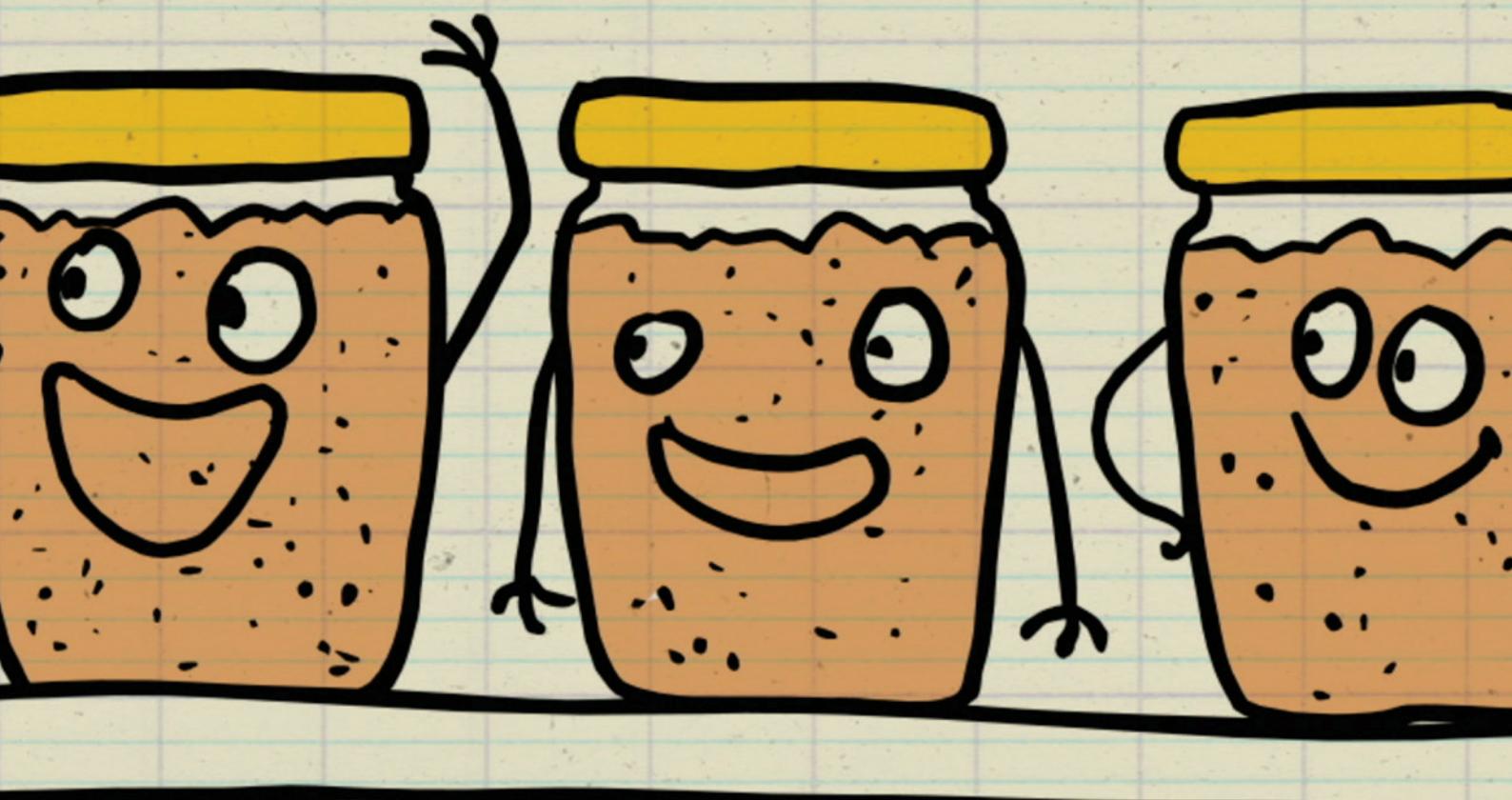
Miwa je trostruki sustav:

- Prodaje pametne višekratne kapsule kapaciteta 12 L koje kruže u sustavu zatvorene petlje između proizvođača, trgovine i centra za pranje. Nakon punjenja, one pohranjuju detaljne informacije o proizvodu koji sadrže i održavaju njegovu svježinu.
- Proizvođač puni kapsule i one se ugrađuju u modularne police koje se postavljaju u trgovine. Police također prikazuju podatke o zalihamu u stvarnom vremenu.
- Šalica Miwa pametan je višekratni spremnik za hranu koji sustavu blagajne automatski šalje informacije o kupljenom proizvodu

Koristeći se pametnom tehnologijom, sustav višekratnih polica, kapsula i šalica ponovno se upotrebljava dok god to dopuštaju zdravstveni i sigurnosni standardi. Upotrebljavaju sigurne, izdržljive i lako reciklabilne materijale kako bi se na kraju životnog vijeka mogli reciklirati. Sustav podržava aplikacija koja također obavještava kupce o informacijama o proizvodu kao što su datum isteka i udio alergena.

U 2018. je skupina stručnjaka s Kemijsko-tehnološkog sveučilišta u Pragu provela analizu životnog ciklusa sustava Miwa kojom je zaključeno da, u usporedbi s konvencionalnom distribucijom u jednokratnoj ambalaži, Miwa smanjuje ukupan negativan okolišni otisak za 71 %. Taj iznos uključuje ekotoksičnost, potrošnju vode i potrošnju fosilnih goriva.

ŠPANJOLSKA

Balearske zabrane jednokratne plastike

Zabrane - Tijela javne vlasti

Španjolski Balearski otoci kolektivno primaju više od deset milijuna turista godišnje, što posljedično uzrokuje velike količine otpada koje često na koncu zagađuju obale i more. Kako bi se suočila s tim problemom, vlada se u svojim strategijama gospodarenja otpadom odlučila za holistički pristup koji kombinirana praktične metode sprječavanja i mjere smanjenja na izvoru.

2019. je autonomna Vlada Balearskih otoka odobrila zakonodavne mjere širokog učinka koje će, od siječnja 2021., zabraniti brojne jednokratne plastične proizvode, uključujući lagane plastične vrećice, plastični pribor, tanjure i slamke, jednokratne britvice i upaljače te jednokratne kapsule za kavu. Time se nastoji smanjiti ukupna količina otpada za 20 % do 2030.

Zakon također stavlja odgovornost prikupljanja i zbrinjavanja otpada na proizvođače, omogućava sustav povratne naknade za spremnike za napitke te potiče odgovornu potrošnju i ponovnu uporabu zelenom javnom nabavom.

Balearski otoci namjeravaju učiniti više nego što to propisuje Direktiva EU-a o jednokratnoj plastičnoj ambalaži tako što će zabraniti više predmeta i postaviti ambicioznije ciljeve za ponovnu uporabu, čime će postati referentna točka europskim zemljama koje prenose novu direktivu u nacionalni zakon.

Festival San Fermín bez plastike

Smanjenje potrošnje - Tijela javne vlasti

Pamplona

Na godišnjem festivalu Sanfermin u Pamploni, koji je najpoznatiji po „utrci s bikovima“ i gdje cijeli grad postaje jedan događaj, višekratne čaše i proslave bez plastike postale su pravilo. 2020. se trebalo dogoditi treće izdanje ove poznate proslave bez plastike.

Pilot-projekti plaža Zero Beach

Podizanje svijesti - NVO-ovi

Plaža Zero je projekt koji vode nevladina organizacija Rezero i udruga eco-union za promicanje zero waste strategija na plažama Katalonije. Na ljetu 2019., Rezero i eco-union su u suradnji s metropolitanskim područjem Barcelone te općinama Castelldefels, El Prat de Llobregat i Gavà izveli pilot-studije za smanjenje onečišćenja na plažama uzrokovanog opušćima cigareta i plastičnim spremnicima:

- Uključene plaže na tjedan dana su zabranile pušenje na određenim dijelovima plaže. Na informacijskim točkama postavljeni su znakovi obavijesti i pepeljare kao poticaj građanima na sudjelovanje.

- Posjetitelje plaže potiče se da vrate spremnike za piće na informacijsku točku, a za svaki vraćeni spremnik dobivaju 0,05 eura.

- Na plažama koje su sudjelovale u projektu postavljene su informativne ploče koje su prikazivale kako najčešći jednokratni plastični predmeti pronađeni na plažama utječu na okoliš i koje su postojeće alternative.

Prve dvije studije dovršene su tijekom ljeta 2019., ali informativne ploče ostale su trajno. Neke općine htjele su nastaviti kampanje podizanja svijesti i zone zabranjenog pušenja na ljetu 2020., no te su inicijative zaustavljene zbog krize Covid-19.

Zelena mreža Comerç Verd

Smanjenje potrošnje - NVO-ovi

Organizacija Rezero u Barceloni i druge katalonske općine pokrenule su mrežu Comerç Verd kako bi pronašle i poduprle mala lokalna poduzeća koja nude proizvode u rinfuzi, lokalne proizvode, povratnu i višekratnu ambalažu, te zamjene za jednokratne plastične vrećice. Trgovine u mreži također aktivno rade na smanjivanju količine ambalaže i otpada te uštedi energije i vode.

Prodajna mjestra koja su uključena u mrežu dobivaju certifikat Comerç Verd kojim kupcima potvrđuju svoju ekološku ispravnost te dobivaju pristup podršci i savjetovanju o dobrim praksama za sprječavanje i smanjenje otpada. U Kataloniji je više od 200 trgovina certificirano.

Katalonska kampanja vlažnih maramica

Podizanje svijesti - Tijela javne vlasti

Generalitat de Cataluña je u partnerstvu s Gradskom vijećnicom Barcelone i regijom razvio kampanju podizanja svijesti koju vodi katalonska Agencija za vode Agència Catalana de l'Aigua, a cilj joj je informirati građane o dobrim praksama za zbrinjavanje vlažnih maramica.

Uz slogan „Estamos creando un monstruo, y esto no es una película“ („Stvaramo čudovište, a ovo nije film“), kampanja je usredotočena na posljedice neprimjerenog odlaganja maramica na okoliš i zdravlje.

Barcelonina zero waste strategija

Podizanje svijesti - Tijela javne vlasti

Prvi zero waste plan za Barcelonu sastavljen je u 2012. te je sadržavao niz mjera za podizanje svijesti i smanjenje plastičnog otpada. Otad je za Bercelonu razvijena zero waste strategija za period 2016. – 2020., s konkretnim mjerama za borbu protiv jednokratne plastike:

- Od ožujka 2019. svi su općinski objekti morali početi izbjegavati jednokratne plastične boce, tanjure, pribor i čaše te ih zamijeniti održivijim alternativama.
- Od 2017. su višekratne čaše uvedene na svim velikim događajima te na barovima na plaži, a sustav naknade od 1 eura poticao je kupce da ih vrate.
- Postavljen je sustav koji je nudio besplatan najam višekratnog posuđa, čaša i tanjura za općinske usluge, udruženja i velike događaje.
- Razvijene su mreže i partnerstva za podizanje svijesti o onečišćenju jednokratnom plastikom.
- Gradska vijećnica pokrenula je kampanju pod imenom Plàstics za izdanje Europskog tjedna smanjenja otpada u 2019. Kampanja je bila usredotočena na deset stvari koje treba izbjegavati kako bi se potaknulo održivo ponašanje kod potrošača i tvrtki.

Kanarska strategija za plastiku

Smanjenje potrošnje - Tijela javne vlasti

Javne institucije Kanarskih otoka zabranile su prodaju vode i bezalkoholnih pića u jednokratnim bocama, a podržale ugradnju česmi s pitkom vodom. U sklopu regionalne strategije o plastici koju je u rujnu 2020. predstavila lokalna regionalna vlast, zabrana prodaje pića u jednokratnim plastičnim bocama primjenjuje se na sve zgrade i postrojenja javne uprave te na objekte za javnu uporabu, osim ako je uspostavljen sustav povratne naknade.

Na području javne uprave predstavljene su i druge mjere, kao što je davanje prednosti kupnji rabljenih proizvoda, regulacija promidžbe kod kupnje ekoloških proizvoda, te zabrana uporabe jednokratne plastike na javnim događajima i lokalnim proslavama.

Punjive boce lokalne jabukovače

Smanjenje potrošnje - Tvrtke

Galicija, Asturija i Navara

Porijeklo negazirane jabukovače koja se pije u Asturiji te u susjednim regijama Galiciji i Nevari seže barem u rimske doba. Od 1880. se proizvodila posebna

punjiva boca za jabukovaču napravljena u kalupu od čelika, a upotrebljavali su je lokalni proizvođači diljem sjeverozapadne Španjolske. Zahvaljujući njezinom dizajnu, boca se može „baciti“ (tj. natočiti s visine više od jednog metra) i može se ponovno upotrijebiti barem 50 puta. Boce se kupuju prazne ili punjene jabukovačom te se za njih naplaćuje naknada.

Još uvjek se puni oko 45 milijuna takvih boca godišnje, no jednokratno staklo (i čak plastika) polako zauzima njihovo mjesto zahvaljujući pritisku supermarketa koji nisu skloni pohranjivanju rabljenih boca.

Ecologistas en Acción i druge lokalne nevladine organizacije surađuju s regionalnom vlašću i lokalnom industrijom jabukovače kako bi se očuvalo program punjivih boca te industrija koja ga omogućava. Uvođenje nedavno usvojene Direktive EU-a o jednokratnoj plastici na nacionalnoj razini trebalo bi osigurati povoljan okvir za širenje ove inicijative i primjenu istog principa na drugim lokacijama.

ÁRBOL – recikliranje pisaćeg pribora

Podizanje svijesti - NVO-ovi

Kanarski otoci

Proyecto ÁRBOL prikuplja odbačeni pisači pribor iz cijelog područja Kanarskih otoka postavljanjem kutija za skupljanje nedaleko od mjesta gdje se otpad najčešće stvara, kao što su škole, uredi, itd.

Otpad se zatim uključuje u program TerraCycle-BIC u kojem pisači pribor postaje sirovina za izradu novih predmeta kao što su lonci za cvijeće, klupe i drugi urbani namještaj.

Iako je započeo kao kratkoročni projekt, Proyecto ÁRBOL sada ima osigurana sredstva za razvoj kontinuiranih aktivnosti za podizanje svijesti kao što su predavanja, radionice, obrazovni centri, itd. te za nastavak prikupljanja pisaćeg pribora da bi zatim iz njega nastali novi proizvodi.

ŠPANJOLSKA

Višekratno rješenje za ugostiteljstvo

Španjolska - Tvrte - Smanjenje potrošnje

Bumerang Catalunya mlada je start-up tvrtka osnovana u 2020. s ciljem osiguravanja povratne i višekratne ambalaže u ugostiteljstvu. Imajući na umu da bio i eko ambalaža te ambalaža koja se može kompostirati nisu rješenje, odlučuju usmjeriti se prema višekratnoj uporabi i održivijim oblicima potrošnje. Europska industrija dostave hrane godišnje stvara više od 20.000 tona plastičnog otpada. Zamjena za ambalažu tvrtke Bumerang može se upotrijebiti do 200 puta, čime uklanja 200 komada plastičnog ambalažnog otpada po spremniku za otpad.

S pomoću aplikacije tvrtka je uspjela doprijeti do više od 70 restorana u području Barcelone, gdje svaki korisnik skeniranjem QR koda može dobiti pristup višekratnim spremnicima i to potpuno besplatno, pod uvjetom da spremnik vrati u roku od 15 dana, nakon kojeg mu se naplaćuje naknada od 6 eura dok ga ne vrati. U tvrtki Bumerang procjenjuju da su uspjeli spriječiti uporabu više od 50.000 jednokratnih spremnika.

Također nastoje podići svijest s pomoću bloga na svojoj internetskoj stranici u kojem ističu neke od problema s kojima se suočavaju ugostitelji i industrija hrane za van te potiču čitatelje na potpisivanje njihovog aktivističkog manifesta i pretplatu na bilten. Na stranici se nalazi i rubrika koja predstavlja različite slične primjere najbolje prakse diljem svijeta i nadahnjuje čitatelje.

ŠVEDSKA

„U prvoj godini suradnje, Apotek Hjärtat, MQ, i Joy smanjili su svoju uporabu plastičnih vrećica za 53 – 65 %, što je gotovo 12 milijuna plastičnih vrećica i 124 tone plastike.“

Naknade i porezi na plastične vrećice

Smanjenje potrošnje - NVO-ovi

Švedsko društvo za zaštitu prirode ostvarilo je suradnju s trima velikim lancima u Švedskoj, jednom ljekarnom i dvama maloprodajama modnih proizvoda, kako bi uveli naknadu za plastične vrećice u svojim trgovinama.

U prvoj godini suradnje, Apotek Hjärtat, MQ, i Joy smanjili su svoju uporabu plastičnih vrećica za 53 – 65 %, što je gotovo 12 milijuna plastičnih vrećica i 124 tone plastike. U 2020. je švedska vlada uvela porez na plastične vrećice za koji se procjenjuje da ostvaruje 21 milijun eura poreznih prihoda.

Poticanje donošenja vlastitih šalica za kavu

Podizanje svijesti - Tvrtke

Organizacija Håll Sverige Rent („Očuvajmo Švedsku čistom“) provela je uspješnu kampanju za smanjenje jednokratnih šalica zahvaljujući suradnji s dvama najvećim lancima trgovina mješovitom robom u zemlji, uključujući 7-Eleven.

Kupci koji su donijeli vlastitu šalicu dobili su popust na kavu i druge tople naptke. Cilj kampanje bio je smanjiti potrošnju jednokratnih šalica za 5 %, što je pola milijuna šalica.

Iako je ova kampanja bila kratkoročna, ona pokazuje da gospodarski poticaji mogu biti pokretač održivog ponašanja potrošača.

Održiva nabava u zdravstvenom sustavu

Smanjenje potrošnje - Tijela javne vlasti

Nekoliko regija u Švedskoj ispituje utjecaj zdravstvenih sustava na klimu i prepoznaje da je uporaba jednokratnih plastičnih proizvoda kao što su plastične vreće za smeće, rukavice i zaštitna odjeća jedan od glavnih problema. Procijenjeno je da u južnoj Švedskoj oko 41 % emisija dolazi iz proizvodnje i uporabe takvih proizvoda.

U jednoj regiji, Örebro, lokalne vlasti rade na usvajanju radnih rutina i održivih načela nabave kako bi se smanjila uporaba jednokratnih proizvoda u zdravstvenom sustavu. Neke od kategorije proizvoda na razmatranju su čašice za lijekove, navlake za obuću i plastične vrećice za smeće.

Jednokratni tanjuri Leafymade

Podizanje svijesti - Tvrtke

Tvrtka Leafymade nastoji smanjiti konvencionalnu uporabu jednokratnih proizvoda od plastike i papira proizvodnjom tanjura napravljenih od više slojeva toplo prešanih listova. Tvrtka je crowdfundingom prikupila značajna sredstva te je dovoljno narasla kako bi mogla stupiti u suradnju sa švedskim najvećim supermarketima i ponuditi svoje proizvode kupcima.

Ponesi svoje i zero waste Stockholm

Smanjenje potrošnje - NVO-ovi

Zero Waste Stockholm surađuje s vlasnicima trgovina kako bi povećala uporaba višekratnih spremnika za dostavu kao što su kutije za užinu, vrećice, višekratne čaše, itd. Sve trgovine koje sudjeluju u projektu navedene su na internetskoj stranici Zero Waste Stockholma.

Inicijativa je razvila vlastiti brending i naljepnice da bi trgovine u kojima kupci mogu donijeti vlastite spremnike bile prepoznatljive. Trenutačno je u inicijativu uključeno 36 trgovina diljem grada.

ŠVICARSKA

Spremniči za hranu za van reCIRCLE Smanjenje potrošnje - Tvrte

Poslovni model reCIRCLE, originalno osmišljen u Švicarskoj, nudi sustav povratne naknade za restorane, trgovine s namirnicama ili pojedince na temelju povratnog pribora i ambalaže za „hranu za van“. U 2020. je reCIRCLE osvojio prestižnu švicarsku nagradu koja nagrađuje MSP-ove koji su se pokazali najboljima na tržištu u posljednjih 12 mjeseci.

Njihovi proizvodi uključuju:

reCIRCLE BOXES

- Napravljene su 70 % od polibutilen tereftalata (PBT) i 30 % od staklene vune (PBT GF30)
- Poklopac je napravljen od polipropilena (PP)
- Ne sadrže štetni bisfenol A (BPA), materijale životinjskog porijekla i pigmentne boje koji su sigurni za namirnice

reCIRCLE Spife & vilice

- Spife (stopljenica engleskih riječi spoon i knife) žlica je i nož u jednom
- Napravljeno od PBT-a

GOOD CUPS

- Napravljeno od PP-a
- Bez BPA, bez melamina, bez policikličkih aromatskih ugljikovodika (PAH)

Personalizirane kutije reCIRCLE BOX

Ovaj program dostupan je svima, od profesionalnih ugostitelja i restorana do pojedinaca, dostava hrane, školskih kantina i kantina za poslovni sektor. Tvrta ima više od 1300 partnera i prodajnih mesta za punjenje spremnika reCIRCLE. ReCIRCLE je izračunao da se uporabom njihovih proizvoda svaki dan uštedi više od 50.000 jednokratnih spremnika.

Ovaj je sustav bio iznimno uspešan i već je usvojen međunarodno, u Njemačkoj, Francuskoj, Belgiji, Češkoj i Irskoj.

Sustav povratne naknade za staklenu ambalažu Smanjenje potrošnje - Tvrte

Udruga Réseau Consignes (ARC) nastoji organizirati, promovirati i kontrolirati sustav za ponovnu uporabu povratne staklene ambalaže u Romandiji. To je udruga koja spaja proizvođače i distributere kako bi im pomogla uklopliti sustav povratne naknade u njihovo poslovanje i aktivnosti.

Javna ustanova Services Industriels de Genève (SIG) i njezin program eco21, u uskoj suradnji s udrugom Réseau Consignes i Gradom Carougeom, ponovno su pokrenuli ženevski sustav recikliranja spremnika za hranu sa sustavom povratne naknade za ambalažu. Tom akcijom kanton Ženeva razvija svoj program „Otpad i kružna ekonomija“.

U sklopu tog projekta, u prosincu 2021. u općini Carouge pokrenuli su pilot-fazu sustava kako bi ga ispitali i iskoristili priliku za promidžbu ponovne uporabe ambalaže. Kupnjom nekog od povratnih proizvoda ovog pilot-projekta, kupci pridonose zajedničkom nastojanju za smanjenje jednokratnog i nepotrebnog reciklažnog otpada.

„Tvrta ima više od 1300 partnera i prodajnih mesta za punjenje spremnika reCIRCLE.“

ReCIRCLE je izračunao da se uporabom njihovih proizvoda svaki dan uštedi više od 50.000 jednokratnih spremnika.“

MEĐUNARODNE NAJBOLJE PRAKSE

Spremni za hranu za van reCIRCLE

Smanjenje potrošnje - Tvrte

Poslovni model reCIRCLE, originalno osmišljen u Švicarskoj, nudi sustav povratne naknade za restorane, trgovine s namirnicama ili pojedince na temelju povratnog pribora i ambalaže za „hranu za van“. Tvrta također ocjenjuje u kojoj se mjeri uporabom njezinih proizvoda sprječava šteta u okolišu te o tome informira javnost.

Ovaj jednostavan sustav s višekratnim kutijama sada je usvojen u Njemačkoj, Francuskoj, Belgiji, Češkoj i Irskoj. Pogledajte odjeljak kataloga o Švicarskoj za više informacija o ovom programu.

Normaliziranje ponovnog punjenja i višekratne uporabe

Podizanje svijesti - NVO-ovi

Refill (ponovno punjenje) je kampanja koja pomaže ljudima živjeti s manje otpada. Cilj kampanje normalizirati je ponašanja poput ponovnog punjenja i višekratne uporabe povezujući ljude s mjestima gdje mogu jesti, pitи i kupovati bez nepotrebne ambalaže.

Otkad je ovaj projekt pokrenut 2015. godine s ciljem smanjenja potrošnje jednokratnih plastičnih boca, kampanja potiče trgovine, restorane i uredne na besplatno punjenje plastičnih boca vodom iz slavine. Objekti koji se za to odluče dodaju se u aplikaciju Refill i dobivaju naljepnicu „Postaja za ponovno punjenje“ koju mogu ponosno izložiti.

Refill je kampanja neprofitne organizacije za zaštitu okoliša City to Sea koja provodi kampanje za zaustavljanje onečišćenja plastikom na izvoru. Kampanja je izvorno pokrenuta diljem Ujedinjenog Kraljevstva, no prerasla je u globalni pokret čiji su lokalni i međunarodni programi za ponovno punjenje sada prisutni u više od 20 zemalja diljem svijeta (UK, Španjolska, Nizozemska, Francuska, Norveška, Švedska, Finska, Danska, Njemačka, Italija, Portugal, Mađarska, Bugarska, Grčka, Rumunjska, Poljska, Latvija, Litva). U njoj sudjeluje više od 20.000 tvrtki i svaka se može pronaći u aplikaciji Refill.

S više od 280.000 postaja za ponovno punjenje diljem svijeta u kojima se mogu napuniti višekratni spremnici te aplikacijom koja je preuzeta gotovo 400.000 puta, Refill je pokrenuo val promjene, sprečavajući da milijuni plastičnih predmeta završe u tokovima otpada i čuvajući oceane za buduće generacije.

Projekt uključuje i smjernice za tvrtke koje se mogu pronaći na sljedećim poveznicama:

<https://www.refill.org.uk/drinking-water-fountains/>

<https://www.citytosea.org.uk/food-to-go/>

<https://www.citytosea.org.uk/takeaway-packaging-options/>

Restorani koji ne onečišćuju ocean

Smanjenje potrošnje - NVO-ovi

Restorani koji ne onečišćuju ocean program je certificiranja koji nastoji pomoći industriji posluživanja hrane u tome da postane ekološki prihvatljivija. Prvotno ga je pokrenuo NVO Surfrider Foundation u Sjedinjenim Američkim Državama, a u Europi ga je prilagodila podružnica Surfrider Foundation Europe.

Program je definiran kao skup smjernica za kojima se mogu voditi europski vlasnici restorana kako bi dobili certifikat. Program vodi vlasnike restorana na putu do održivosti i pomaže im smanjiti utjecaj, dok istovremeno omogućuje više transparentnosti za kupce te mogućnost odabira restorana koji dijele njihove vrijednosti.

Među osam zahtjeva koje restorani moraju ispuniti da bi se mogli nazivati restoranom koji ne onečišćuje ocean, neki su izravno povezani s borbotom protiv onečišćenja plastikom: u ponudi ne smije biti ekspandiranog polistirena ili jednokratne plastike, na prodajnim mjestima je zabranjena prodaja plastičnih boca za pića, a pušaćima moraju biti dostupne pepeljare ili kante za smeće izvan restorana, za prikupljanje opušaka.

Trgovine bez ambalaže

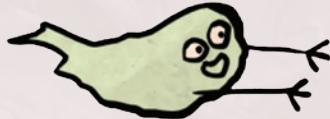
Podizanje svijesti - NVO-ovi

U vodstvu savjetodavne tvrtke Eunomia i u suradnji s udruženjem Réseau Vrac te mrežom Zero Waste Europe u 2019. je sastavljen Izvještaj o europskim trgovinama bez ambalaže koji opisuje stanje s prodajom i rinfuzi i alternative bez ambalaže diljem EU-a.

Ponesi svoje u supermarketima

Carrefour Smanjenje potrošnje - Tvrte

Kupci supermarketa Carrefour od 2019. mogu donijeti svoje spremnike kada kupuju hranu u mesnicama,

ribarnicama i voćarnicama u nizu europskih zemalja kao što su Francuska, Belgija, Poljska i Španjolska. Očekuje se da će se pridružiti sve više zemalja, ali način uvođenja varirat će u pojedinim zemljama.

Inicijativa pripada puno široj kampanji Act for food za bolju hranu, koju je Carrefour pokrenuo u 2018. Iako je kampanja u suštini percipirana kao vježba za izgradnju imidža, kad bi opcije „ponesi svoje“ bile dostupne u svim prodajnim mjestima Carrefoura, odgovarajuće smanjenje jednokratne plastike bilo bi golemo. Planira se da će uvođenje mjera kampanje Act for food u 30 zemalja biti dovršeno do 2022.

Čišćenje plaza u programu Ocean Initiatives

Podizanje svijesti - NGO-ovi

Program Ocean Initiatives, koji je u 2019. proslavio svoj 25. rođendan, jedan je od ciljeva u kampanji organizacije Surfrider Foundation Europe. Njime se nastojala podići svijest o problemu morskog otpada, i to prikupljanjem podataka na terenu te znanošću za građane.

U 2019. je organizirano 2279 akcija prikupljanja otpada u 54 zemlje, što je u ovom programu znanosti za građane okupilo 83.417 ljudi. Zahvaljujući prikupljenim informacijama, Surfrider je mogao upozoriti donositelje odluka i tvrtke o hitnosti onečišćenja plastikom i mikroplastikom, podupirući argumente konkretnim brojkama i primjerima predmeta koji najviše zagađuju europske obale i vode.

U sklopu programa objavljuje se godišnje izvješće koje ističe deset najčešćih predmeta pronađenih u Europi i po morskom bazenu, a zatim se objavljuju snažne priče o mobilizaciji protiv morskog otpada. Prema izješću o utjecaju na okoliš iz 2019. koje je objavljeno u 2020., predmet koji je najčešće pronađen u 2019. bili su opušci cigareta. Ukupno je prikupljeno 4.027.435 opušaka, što odgovara visini 400 puta većoj od Eiffelovog tornja.

Ocean Initiatives nedavno se udružio s Europskom agencijom za okoliš te poziva organizatore da prijavljuju podatke putem aplikacije Marine Litter Watch.

Litterati – globalna aplikacija za otpad

Podizanje svijesti - Tvrte

Litterati je aplikacija koja korisnicima, pojedincima, tvrtkama, industrijskim akterima i tijelima javne vlasti omogućuje snimanje fotografija otpada s lokacijskim označavanjem. Podaci se zatim pohranjuju, označavaju na karti i upotrebljavaju kao vodič za razvoj i provedbu učinkovitih rješenja.

Zajednica Litterati narasla je na više od 160.000 ljudi u 165 zemalja. Litteratima se u njihovoj misiji nadziranja plastičnog onečišćenja može jednostavno pridružiti bilo tko. Dovoljno je preuzeti aplikaciju Litterati na bilo kojem pametnom uređaju i fotografiranjem otpada svatko može osvještavati te pomoći u čišćenju Zemlje.

Globalna baza podataka aplikacije Litterati upotrebljava se u svrhu utjecanja na politiku vlade, pokretanja promjena prema ekološki prihvatljivoj ambalaži i poticanja veće osobne odgovornosti građana.

Vodič za gradove bez plastičnih boca

Podizanje svijesti - NVO-ovi

Ovaj vodič u autorstvu organizacije Surfrider Foundation Europe donositeljima odluka predstavlja katalog od 20 inicijativa i najboljih praksi za poticanje lokalnih mjera kojima se mogu suočiti s onečišćenjem uzrokovanim plastičnim bocama.

U projektu se u Europi svake godine potroše 52 milijarde plastičnih boca. One se obično upotrebljavaju manje od 24 sata, a svakoj boci treba više od 1000 godina da se razgradi u okolišu. Ovaj vodič temelji se na pet ključnih prioritetskih postupaka: smanjivanje na izvoru, promicanje alternativa, poboljšavanje dizajna, poboljšavanje kraja vijeka trajanja te informiranje građana i podizanje svijesti.

Vodič najboljih praksi jedan je od rezultata i aktivnosti trenutačne kampanje organizacije Surfrider Foundation Europe pod nazivom Break the Plastic Wave. Ova kampanja mobilizira građane, tvrtke, javne ustanove i vlade na mijenjanje načina kako proizvodimo i trošimo kako bismo se borili protiv onečišćenja plastikom te očuvali zdravlje oceana.

MEĐUNARODNE NAJBOLJE PRAKSE

Zabrana plastičnih vrećica – vodič za lokalne vlasti

Zabrane - NVO-ovi

Ovaj vodič sastavila je organizacija Surfrider Foundation Europe, a namijenjen je lokalnim vlastima koje žele smanjiti potrošnju jednokratnih plastičnih vrećica na svojem teritoriju. Iстicanjem 20 najboljih praksi ili inicijativa koje se bore protiv zagađenja plastičnim vrećicama na različitim dijelovima planete, izvješće namjerava:

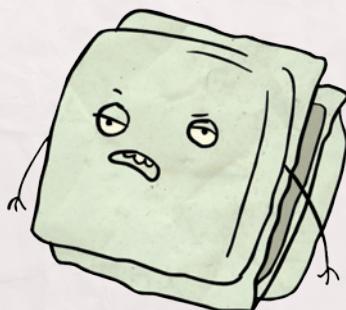
- pružiti vodstvo općinama uključenima u smanjenje potrošnje jednokratnih plastičnih vrećica;
- ojačati veze između lokalnih vlasti, građana, udruga i tvrtki koji su proveli inicijative ili se žele uključiti;
- istaknuti i dijeliti hrabru i zanimljiva iskustva; te
- pozvati i uvjeriti druge lokalne vlasti da zabrane jednokratne plastične vrećice.

On također navodi ideje i savjete za više razine vlasti, tvrtke, građane ili skupine koje žele provesti mjere protiv jednokratnih plastičnih vrećica.

Zabrana plastičnih vrećica – vodič za trgovce

Zabrane - NVO-ovi

Cilj ovog vodiča koji je sastavila organizacija Surfrider Foundation Europe je podržati europske trgovce na malo u prelasku na trgovine bez plastičnih vrećica. Vodeći čitatelja kroz sedam postavljenih izazova, ovaj vodič obuhvaća sva pitanja koja su postavili trgovci na malo o mogućoj budućnosti bez plastičnih vrećica u njihovim trgovinama, od zamjenskih rješenja do dobrih praksi kojima se već koriste drugi trgovci. On trgovcima na malo pruža alat koji im je potreban za provođenje predloženih rješenja zajedno s kupcima, uz poboljšanje imidža njihove trgovine bez plastičnih vrećica.

Reference

Seas At Risk prikupio je podatke u 2020. u svrhu ovog europskog kataloga najboljih praksi upotrebljavajući informacije članova različitih međunarodnih mrež nevladinih organizacija, uključujući Seas At Risk, Friends of the Earth Europe, Zero Waste Europe i pokret Break Free From Plastic. Upotrijebljeno je i nekoliko javno dostupnih publikacija ili internetskih platformi koje su prikupile najbolje prakse, uključujući:

Najbolje prakse za ponovnu uporabu pokreta BFFP, koje se također mogu pronaći na internetskoj stranici [We Choose Reuse](#)

Vodič koalicije CCB (Coalition Clean Baltic), [How municipalities can reduce the use of Single-Use Plastics on a local level](#)

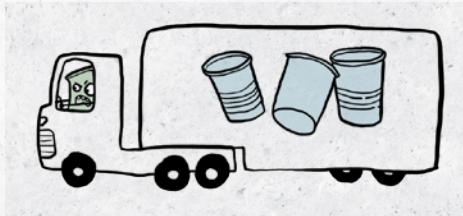
Publikaciju [Benchmark des solutions](#) koju je objavilo francuski NVO No Plastic in My Sea u 2020.
[Inicijativu Plastic smart cities](#) WWF-a

NAJBOLJE PRAKSE ZA SMANJENJE I POSTUPNO UKIDANJE JEDNOKRATNE PLASTIKE U EUROPPI

Šaljite nam vaše najbolje prakse, i kontaktirajte nas na
secretariat@seas-at-risk.org

#breakfreefromplastic